

ŽELEZAR

TEDNIK — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SZ ŽELEZARNE JESENICE

ŠTEVILKA: 51.—52. LETO: XVI

JESENICE, DNE 26. DECEMBRA 1974

Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Naslov: Uredništvo Železarja; SZ — Železarna Jesenice. Številki internih telefonov: urednik 483, administracija 484. Tisk: GP Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72

Vsem članom delovnega kolektiva
Železarne

in njihovim svojcem
želimo zdravja in zadovoljstva
v novem letu 1975

**SREČNO
V NOVO
LETO 1975**

SLOVENSKE ŽELEZARNE VČERAJ, DANES, JUTRI

Slovenske železarne niso proizvodna organizacija, ki bi se lahko hvalila z veliko proizvodno ekspanzijo, pohvalijo pa se lahko z velikim deležem pri obnavljanju domovine po osvoboditvi. Od leta 1945 so železarne Jesenice, Ravne in Štore dale okrog 12 milijonov ton jekla za gradbene objekte, transportna sredstva, stroje in naprave.

Slovensko železarstvo ima veliko tradicijo. Začetki prebujanja izdelave jekla segajo v 16. stoletje, sledovi taljenja železa pa še znatno bolj nazaj v čase, ko so po teh krajih gospodarili predslavski narodi. Po propasti Avstro-Ogrske, je v sklopu Jugoslavije slovensko železarstvo dobilo poseben pomen. Pred drugo svetovno vojno leta 1939 je letna proizvodnja narasla na okrog 140.000 ton surovega jekla. Te zmogljivosti so pomenile osnovo za proizvodnjo jekla, potrebnega za obnovo, industrializacijo in elektrifikacijo po osvoboditvi.

Z izpopolnjevanjem proizvodnih naprav in postopnem investiranju v nove agregate je proizvodnja jekla stalno rasla in bo v letošnjem letu prvič presegla 3/4 milijona ton, kar je 5,5 krat več kot pred vojno.

Kljub taki rasti pa delež Slovenije v proizvodnji jekla SFRJ stalno pada. Medtem ko so leta 1939 slovenske železarne dale 2/3 jugoslovanske proizvodnje jekla, sedaj prispevajo samo še eno četrtno.

INTEGRACIJSKA CELOTA

V svoji dolgi zgodovini je slovensko železarstvo šlo preko mnogih vzponov in kriz. Tako je v šestdesetih letih 19. stoletja malo obrtniških

delavnic preživelo ekonomski potres, obdržali ter skoncentrirali so se le na najmočnejši in na Gorenjskem je nastal industrijski obrat, predhodnik današnje železarne Jesenice. Podobno je bilo tudi na Koroškem in Štajerskem.

Naključje je hotelo, da je sto let za tem slovensko železarstvo zopet padlo v nepotrebno krizo, ki je terjala združitev gospodarske moči. Leta 1969 so se združile tri železarne Jesenice, Ravne in Štore v enotno združeno podjetje Slovenske železarne. S tem se je začel pisati nov list v zgodovini obstoja in razvoja slovenskega železarstva.

Pred združitvijo so premalo zaščitene v borbi z inozemsko konkurenco v pogojih maksimiranih cen, vse tri železarne Jesenice, Ravne in Štore padle v poslovne izgube. Združeni so železarji lažje prestali krizno obdobje in ob razrešitvi sistemskih pogojev vrnilo rast proizvodnje, akumulativnosti, produktivnosti, likvidnosti, solventnosti in kreditne sposobnosti. Od leta 1969 do leta 1973 je ob drobnih investicijskih posegih zrastle proizvodnja surovega jekla na 695.500 ton ali za 21 %, proizvodnja gotovega blaga na 643.000 ton ali za 27 %, celotni dohodek na 3.430 milijonov din ali za 92 %, osebni dohodek na 515 milijonov din ali za 119 %, bruto akumulacija pa na 386 milijonov din ali za 210 %.

Iz teh podatkov se vidi, da je ob rasti fizičnega obsega proizvodnje in produktivnosti dela, ki se je v blagovni proizvodnji dvignila na 52 ton na zaposlenega ali za 19 %, najbolj porasla ekonomska moč. Rast celotnega dohodka, osebnih dohodkov in bruto akumulacije, to je seštevka amortizacije in ostanka dohodka, je učinek obsega in specializacije proizvodnje, odpravljanje nerentabilne proizvodnje, boljšega koriščenja kapacitet, optimalnejšega financiranja proizvodnje, boljšega oskrbovanja, plemenitenja proizvodnega programa in regulacije cen jekla.

Po prvi štiriletni skupni politiki usmerjanja proizvodnje in poslovanja so Slovenske železarne izšle ekonomsko močnejše in sposobne za vstop v novo obdobje razvoja proizvodnih naprav in tehnološkega postopka.

NOVA STOPNJA ZDRUŽEVANJA

Na podlagi pridobljenih izkušenj in ugleda se je v petem letu obstoja integracijska tvorba slovenskega železarstva razširila. Dne 27. novembra 1973 je bil podpisan samoupravni sporazum o združevanju organizacij združenega dela v Slovenske

(Nadaljevanje na 2. str.)

KOMUNISTI V TOZD TALILNICE NA ČELU PRIZADEVANJ ZA URESNIČITEV OBVEZE — 500 TON JEKLA

Obveza delavcev v TOZD Talilnice pred desetim kongresom Zveze komunistov Jugoslavije, za katero pobudniki so bili komunisti, da bodo letos proizvedli 500.000 ton surovega jekla, ali 10.000 ton več kot je bila njihova letna planska obveza, postaja resničnost. V tem boju, ki je bil povezan s številnimi objektivnimi težavami — redukcijo električne energije, pomanjkanjem surovin, nepredvidenimi okvarami, precejšnjo menjavo delavcev in drugim — je večina komunistov v vseh obratih TOZD Talilnice z lastnim zgledom in aktivnostjo dokazala izredno zavest ter vse značilnosti pravih komunistov. O tej pomembni delovni in politični zmagi, nam je povedal eden najbolj zavzetih komunistov, sekretar osnovne organizacije ZK TOZD Talilnice MILOŠ CVETKOVIČ, naslednje:

Tistim, ki mislijo ali so vsaj mislili, da je bila obveza delavcev TOZD Talilnice pred desetim kongresom

ZKJ da bomo letos proizvedli 500.000 ton surovega jekla politična

(Nadaljevanje na 3. str.)

Leto, ki ga sklepamo, moramo priznati, da smo ga v Železarni dovolj uspešno zaključili. Mnogo objektivnih težav in ovir je premagala delovna zavest večine članov delovnih kolektivov v temeljnih organizacijah združenega dela in delovni skupnosti Skupnih služb, samoupravno združenih v delovno organizacijo Železarne. Tako kot že mnogokrat v preteklosti smo znova dokazali, da znamo delati, da smo sposobni premagovati še take težave in dosegati skoraj neverjetne rezultate. To so izredne kvalitete in prednosti, s katerimi z velikim optimizmom lahko vstopimo v novo leto 1975.

V tej delovni zagnanosti pa smo nekoliko pozabili na večjo pozornost družbenemu standardu in na tiste elemente, ki pospešujejo humanizacijo naših odnosov. Nekoliko smo tudi zapostavili tiste bistvene dejavnike razvoja socialistične družbe, večje produktivnosti dela, razvoja ustvarjalnih sil ljudi in vsestranskega razvoja osebnosti, humaniziranja socialističnih samoupravnih odnosov, ki jih imenujemo vzgoja in izobraževanje, znanost in kultura. Vse te stvari imamo sicer zelo radi velikokrat na jeziku, nekaj bistvenih premikov pa ni zaznati.

Izhodišča poslovne politike in gospodarski načrt za leto 1975 sta nam znana. Naloge bodo celo večje, kakor so bile v minulem letu. Ob tem je morda prav, da poudarimo, da te večje naloge niso vezane na naše večje fizične napore, temveč na naše še vedno obstoječe notranje rezerve, tako na področju delovne kulture, kakor na področju naših umskih potencialov.

Ob vsem tem pa bomo morali mnogo več pozornosti in aktivnosti posvetiti tistim dejavnikom, ki bodo bistveno prispevali, da bomo zastavljene naloge in cilje lažje in uspešneje reševali, to je vzgoji in izobraževanju, znanosti in kulturi. Skoraj neverjetno je, kar sicer ne sodi toliko v ta novoletni sestavek, ker je to močna kritika, da o teh bistvenih dejavnikih ne govorimo v naših gospodarskih oziroma v družbenih načrtih.

Ob prelomu starega v novo leto, moramo poleg pogleda nazaj, predvsem naš pogled usmeriti naprej in opozoriti na tiste stvari, ki smo jih morda zaradi prevelike usmerjenosti v druge naloge, zapostavili, ki pa so sestavni del našega nadaljnjega razvoja.

V ta okvir sodi tudi skrb za nadaljnje razvijanje solidarnosti in vzajemnosti do vseh in do vsakogar, ki sta temeljni načeli za uresničevanje svojih trajnih interesov. Le s spoštovanjem teh načel bo lahko srečen vsak posameznik in mi vsi skupaj.

To je sicer nekoliko nenavaden uvod v novo leto. Toda vsako novo leto bo bolj srečno, če bomo kot samoupravljalci čvrsto v naš demokratičen, samoupraven socializem vgrajevali vse te kvalitete.

V NOVEM LETU NAS ČAKA TEŽKO IN ODGOVORNO DELO

Novo leto je mejnik, ko skušamo s pogledom nazaj ugotoviti prehojeno pot in oceniti rezultate dela, je pa tudi časa za premislek, kako bomo usklajevali naša hotenja in želje v naprej.

V tekočem letu smo imeli vrsto akcij, ki so se zile v stabilizacijski program, sredi leta pa smo sprejeli tudi antiinflacijski program. Najvažnejša odločitev v železarni Jesenice pa je bila preseči magično mejo — pol milijona ton jekla v naši jeklarni. V tem trenutku kaže, da bomo to mejo dosegli.

Poglabljeno samoupravljanje, ki na podlagi družbenega dogovora skladno s sprejetjem ustave omogoča vsakemu sodelovanju pri odločitvah tako glede pogojev dela, kakor tudi delitve ustvarjenega dohodka, je v letošnjem letu dalo boljše rezultate. Kljub nespornemu porastu industrije in drugega družbenega napredka pa ugotavljamo, da je ob koncu leta celotno gospodarstvo izpostavljeno določenim vplivom kot so devizni primanjkljaj in iz tega izhajajoče omejitve, zmanjšanje inozemskih in domačih kreditov, hitri premiki cen, pomanjkanje osnovnih surovin in tako naprej. Resolucija o gospodarskem in socialnem razvoju republike Slovenije in Jugoslavije za leto 1975, skuša vpeljati nekatere popravke v našo usmeritev. Tako v naslednjem letu v Sloveniji zadržijo prednost le energetika in železniško gospodarstvo ter bazna industrija. V Jugoslaviji je ta seznam nekoliko širši, vendar se bistveno zožujejo panoge s prednostmi pri dodelitvi kreditov, znižanju carinske stopnje pri uvozu opreme, olajšavah pri uvozu drugih materialov itd.

Železarna Jesenice je v svojem gospodarskem načrtu za naslednje leto, v izhodišču poslovne politike za posamezna področja, vnesla vse osnovne težnje tako republiške kot zvezne resolucije. Zlasti so pomembne naslednje usmeritve v prihodnjem letu:

- proizvodnja surovega jekla naj bi v letu 1975 znašala 519.000 ton, pri čemer lahko pričakujemo veliko težav tako pri nabavi ustreznih osnovnih surovin, kot tudi za potrebno delovno silo. To proizvodnjo pa je možno doseči le z usklajenim delom vseh temeljnih organizacij znotraj Železarne in drugih delovnih organizacij, ki bodo sodelovale na remontih in dobavi. Izredno težka naloga stoji pred valjarnami, ki naj bi doma proizvedeno jeklo v redni proizvodnji izvajale v ustrezne kvalitete in dimenzije. Predvsem bluming bo kos tej nalogi le, če bomo uspeli uskladiti delo valjavcev in vzdrževalcev.

- na tržišču bomo morali prodati več kot 400.000 ton gotovih proizvodov, kar je, čeprav velja na splošno Jugoslaviji za deželo s primanjkljajem jekla, precejšnja zadolžitev. Zavedati se moramo, da je v teh 400.000 tonah tudi vrsta proizvodov, ki se srečujejo na tržišču z ostalo konkurenco.

- s postopnim izvajanjem našega srednjeročnega plana, Železarna v naslednjem letu prihaja na tržišče z novim proizvodom velikih serij, za katerega je tržišče sicer dovolj veliko, vendar v tem trenutku še ni dovolj pripravljeno.

- storilnost v Železarni naj bi v naslednjem letu porasla za 3 %, kakor predvideva tudi resolucija SR Slovenije. Ob minimalnih investicijah je ta porast storilnosti možno doseči, predvsem z boljšo organizacijo na vseh ravneh. Vsekakor je povečanje storilnosti eno izmed ključnih vprašanj našega delovanja v naslednjem letu.

- število zaposlenih v Železarni naj bi se ustalilo na sedanjem nivoju s tem, da z različnimi ukrepi skušamo znižati fluktuacijo in tako izboljšati strukturo zaposlenih.
- z ozirom na omejitve vseh vrst kreditov, bomo ponovno preverili vse investicijske naložbe in investirali le v kolikor bo stopnja vračanja dovolj visoka.

- delitev dohodka naj bi s sistemom, ki bo izdelan do konca leta, skušala povečati zanimanje zaposlenih za še večjo storilnost.

- v naslednjem letu moramo prilagoditi samoupravno organiziranost Železarne ustavnim določilom in novim zakonom.

Ze samo te skromno podane naloge nakazujejo, da za gospodarstvo in s tem tudi za železarstvo v naslednjem letu ni pričakovati lahkega dela. Preiti bomo morali od besed in resolucij k dejanjem, za kar pa potrebujemo veliko volje, vsakodnevnega trdega in strokovnega dela ter tudi nekaj podpore širše družbene skupnosti.

Le dosledno izpolnjevanje smernic in ciljev zastavljenih in na samoupravnih principih sprejete poslovne politike, bo določilo položaj železarjev ob koncu naslednjega leta.

Vsem zaposlenim in njihovim svojcem želim srečno, zdravo in uspešno NOVO LETO 1975

Peter Kunc, glavni direktor Železarne

SEJA DELAVSKEGA SVETA SLOVENSKE ŽELEZARN

Predsednik Koloman Vrečič, sklicuje jutri v petek, dne 27. decembra peto sejo delavskega sveta Slovenskih železarn na Ravnah na Koroškem. V obravnavo predlaga poleg predloga gospodarskega načrta Slovenskih železarn za leto 1975 še:

- predlog samoupravnega sporazuma o ustanovitvi poslovne skupnosti izdelave in predelave jekla,

- predlog samoupravnega sporazuma o poslovnem združenju in urejanju razmerij v Poslovnem združenju jugoslovanskih železarn,

- samoupravni sporazum o združenju sredstev v skupno naložbo za realizacijo programa gazifikacije v Sloveniji,

- predlog samoupravnega sporazuma o poslovnem sodelovanju pri prometu z železnimi odpadki,

- razvojni načrt in investicijski program delovnih organizacij Slovenskih železarn in

- informacijo o uveljavljanju ustave v Slovenskih železarnah.

Več o seji in sklepih bomo naše bralce obvestili v prihodnjih številkah Železarja.

SLOVENSKE ŽELEZARNE VČERAJ, DANES, JUTRI

(Nadaljevanje s 1. strani)

železarne, s katerim so se železarnam Jesenice, Ravne in Store pridružili še predelovalci žice: Veriga Lesce, Plamen Kropa, Tovil Ljubljana, Žična Celje ter Metalurški inštitut. S to integracijo so se proizvajalci jekla neposredno združili s

— surovega železa	207.000 ton	ali 9 % več
— surovega jekla	760.000 ton	ali 9 % več
— blagovne proizvodnje	660.000 ton	ali 3 % več
— realizacije	4.960 milijonov din	ali 49 % več
— izvoza	41,6 milijonov \$	ali 32,5 % več

Kot logični učinek boljšega koriščenja proizvodnih zmogljivosti je rastla tudi ekonomska moč vse sestavljene organizacije in posameznih organizacij združenega dela. Periodični obračun devetmesečnega poslovanja kaže, da so osebnih dohodki bruto narasli na 561 milijonov din ali za 25 %, bruto akumulacija na 530 milijonov din ali za 53 %. Res je, da ta bruto akumulacija predstavlja le slabih 14 % celotnega dohodka, za dejavnost proizvodnje in primarne predelave jekla pa je vendar zadovoljiva. Železarji se upravičeno bojijo nadaljevanja inflacije stroškov, saj ta neposredno vpliva na njihov dohodek in znižuje sredstva za razširjeno reprodukcijo.

PORABA PRERAŠČA PROIZVODNJO

Jeklo je pogoj industrijske in splošne družbene reprodukcije. V tem je razlog, da proizvodnja tega osnovnega reprodukcijskega materiala stalno raste. Jeklo pogojuje razvoj gospodarstva, obrambne sposobnosti in politične samostojnosti. V tem je razlog, da se železarstvo tako v kapitalističnem kot socialističnem svetu izredno hitro razvija in da se tudi države v razvoju pojavljajo kot samostojni izdelovalci jekla. Že leta 1973 je svetovna proizvodnja, brez LR Kitajske, dosegla skoraj 700 milijonov ton jekla, kar je v primerjavi z letom 1950 tri in polkrat več. Modernizacija in širjenje proizvodnih zmogljivosti črne metalurgije pa gre dalje. Prognostirajo, da bo že leta 1985 svetovna proizvodnja jekla preseгла milijardo ton.

SFR Jugoslavija po proizvodnji jekla zaostaja. Z deležem 0,37 % v svetovni proizvodnji in z okrog 140 kg jekla na prebivalca, sodi med nerazvite države.

SR Slovenija pa spada po proizvodnji in predvsem po porabi jekla med razvite dežele. V letu 1974 bo proizvodnja znašala 435 kg, poraba pa okrog 480 kg na prebivalca. Kljub, zlasti za jugoslovanske razmere relativno visoki proizvodnji jekla, ta po količini ne ustreza republiškim potrebam, še večje odstopanje pa nastopa, ko se upošteva asortiment jekla. Obdelava podatkov kaže, da v Sloveniji SŽ krijejo le okrog 49 % potreb. To pomeni, da morajo porabniki te razvite republike preko polovice svojih potreb kriti z uvozom in nabavami iz drugih republik, slovenske železarne pa okrog 45 % svojih izdelkov prodati izven Slovenije. Vzrok takemu stanju je predvsem specializacija proizvodnje in orientacija SŽ na plemenita jekla.

ŠE TRIJE OBRATI IZPOLNILI LETNI PLAN

V četrtek, 19. decembra, je svoje letne planske obveznosti izpolnil obrat apnenica, z doseženo proizvodnjo 13.000 ton apna.

Tik pred zaključkom redakcije, dne 24. decembra pa smo dobili sporočilo, da sta letni plani izpolnila tudi SM jeklarna s 320.000 tonami in elektro jeklarna s 170.000 tonami z velikimi električnimi pečmi, ker BBC električna peč, kjer je bila predvidena proizvodnja 5.000 ton, ni obratovala.

Do obveze, doseči 500.000 ton surovega jekla, jeklarjem s tem dnem manjka še 9.400 ton. Če ne bo težav z redukcijo električne energije, ki jo napovedujejo, smo prepričani, da bomo pred novim letom vsi slavili zmago sodelavcev TOZD Talilnice 500.000 ton surovega jekla.

predelovalci, nastala je ena proizvodna linija vertikalne povezanosti primarne s sekundarno proizvodno dejavnostjo.

Tudi širše združevanje dela in sredstev v Slovenske železarne se je uspešno uveljavilo. V primerjavi z letom 1973 je bilo leta 1974 dosežena:

POSLOVNA SKUPNOST ZA JEKLO

Slovensko železarstvo se po zgodovini in pogojih sedanjega časa najlažje primerja z avstrijsko črno metalurgijo. Tam so se razvile železarne s specializiranim proizvodnim programom kvalitativnih in žlahtnih vrst jekel, za katere je trg v nacionalnem okviru daleč preozek. Ni zato naključje, da Böhler in Schoeller-Bleckmann okrog 3/4 svojih izdelkov izvažata. Tudi Slovenske železarne čaka podobna usoda. Le prilagojevanje programov kovinske predelovalnega kompleksa plemenitjenju programa proizvodnje jekla lahko zmanjša delež prodaje SŽ na inozemska tržišča. Izogibanje zahtevnih zunanjih porabnikov jekla je torej možno le z razvojem notranje porabe. Povečanje porabe žlahtnih jekel doma pa sočasno zahteva širjenje kroga tržišča za tovrstne izdelke ali povečevanje izvoza finalnih visokovrednih izdelkov. V ta namen smo pred ustanovitvijo poslovne skupnosti za izdelavo in predelavo jekla.

Ustanovitev poslovne skupnosti za jeklo, v kateri bodo Slovenske železarne kot proizvajalec in proizvodne grupacije bele tehnike in elektro industrije Iskra — Gorenje, strojegradnje Zdržena podjetja strojegradnje, transportnih vozil TAM in poljedelske opreme Zdrženo podjetje za kmetijsko mehanizacijo kot porabniki in predelovalci jekla, ima nalogo speljave težavnega procesa skladnega razvoja proizvodnje in porabe jekla.

Poslovna skupnost za jeklo SR Slovenije bo:

- upravljala prenešana sredstva SR Slovenije za investicije, namenjene za črno metalurgijo,

- skrbela za uspešno in usklajeno povečevanje proizvodnje jekla v SR Sloveniji,

- usmerjala strukturalno prilagojevanje in plemenitenje izdelave ter predelave jekla,

- skrbela za enotnejši ter ubranejši nastop v celotnem blagovnem in denarnem prometu.

K MILIJONU TON JEKLA

Pri pregledu v prihodnost je težko trditi, da že razpolagamo z realnim in gospodarsko utemeljenim konceptom razvoja črne metalurgije SFRJ. Z gotovostjo lahko računamo, da bo poraba jekla leta 1985 znašala okrog 7,5 do 8 milijonov ton, kar pomeni podvojitve potrošnje v 1974.

V teh dimenzijah se bo moral nahajati tudi razvoj jugoslovanske črne metalurgije, ki za leto 1975 načrtuje 3 milijone ton surovega jekla. Ob upoštevanju izvoza in uvoza moramo do leta 1985 domačo proizvodnjo jekla povečati na 6,75 do 7,25 milijonov ton. V tem okviru se nahaja tudi okrog 1,1 milijon ton načrtovane proizvodnje jekla Slovenskih železarn.

Ob tem da količina in struktura predvidene proizvodnje jekla SR Slovenije nista sporni, pa je odprto še vrsto tehnoloških in razvojnih problemov. Ve se, da bo za lastno proizvodnjo surovega jekla prevladovala elektro metalurgija, v odvisnosti od svetovnega razvoja tehnologije direktne redukcije bogatih železovih rud pa je odvisna usoda slovenske proizvodnje grodja. Sele ko bo direktna redukcija rud ali proizvodnja metaliziranih pelet dosegla konkurenčno raven s proizvodnjo tekočega vložka iz plavžev, bo možna odločitev za tehnološki postopek povečane proizvodnje jekla Slovenskih železarn. Pri tem bo pomembna tudi zahteva o čiščenju voda in ozračja. Eno je pa že jasno, da bodo Slovenske železarne poleg proizvodnje kvalitativnih in žlahtnih jekel iz lastne proizvodnje morale dobiti tudi okrog četrte milijona ton polizdelkov iz železarn z optimalnim klasičnim postopkom in primerno lokacijo izven Slovenije.

Objektivno lahko pričakujemo, da bodo slovenske železarne leta 1985 pokrivale okrog 70 % potreb SR Slovenije in da bodo z blagovno menjavo in samoupravno povezavo s trgovino, prevzele kompleksno oskrbovanje slovenske porabe z jeklom. Samoupravni sporazum, sklenjen z Metaliko, že vsebuje te težnje.

Razvoj in prihodnost slovenskega železarstva sta torej odvisna:

- od tesne vertikalne povezanosti in ubranega dela proizvodnje ter predelave jekla,

- od napredovanja svetovnega tehnološkega procesa proizvodnje surovega jekla in

- od tesne povezanosti s celotno jugoslovansko črno metalurgijo.

Tudi bilateralna in multinacionalna povezanost zlasti z državami SEV in deželami v razvoju bo odigrala svojo vlogo, zato z zaupanjem gledamo na prihodnost slovenskega železarstva. Kondicija in sposobni kadri so zagotovili, da bo v naslednjem desetletnem obdobju preskočena ovira milijon ton surovega jekla Slovenskih železarn.

LETA 1975 VSE ZA IZVOZ

Tudi leto 1975 bo na tej poti pomemben mejnik. Organizacije združenega dela SŽ so se že odločile za osrednjo akcijo naše sestavljene organizacije, da bomo naslednje leto, ki je zadnje leto tekočega petletnega razvojnega obdobja, dosegli in presegli 800.000 ton surovega jekla. To bo zahtevna naloga, dosegljiva le s tekočim oskrbovanjem s surovinami in energijo, zato bo temu problemu potrebno posvetiti največjo pažnjo. V petletnem načrtu za leta 1971 do 1975 so vse jugoslovanske železarne predvidele za zadnje leto 4,8 milijonov ton surovega jekla, sedaj pa ga za naslednje leto predvidevajo le dobre 3 milijone ton. Ponosni bomo, če bodo Slovenske železarne dosegle svoj delež petletnega načrta.

Predvidena količina surovega jekla pa je le en del naše zahtevne naloge za leto 1975. Pridružuje se ji povečanje primarne in sekundarne predelave. Načrt predvideva, da bomo izdelali 722.500 ton blagovne proizvodnje ali 4,3 % več kot preteklo leto 1974. Resno pa se bomo morali vključiti v splošno akcijo za zboljšanje trgovinske bilance, znižanje inflacije in v stabilizacijo jugoslovanskega in slovenskega gospodarstva.

Z rezultati dela leta 1974 pri nas ne moremo biti zadovoljni. Velik zunanjetrgovinski deficit in primanjkljaj v plačilni bilanci, ki presega milijardo dolarjev, nas opozarjata, da nismo vodili zdrave politike in da se med letom nismo hoteli odreči tistem, kar nam po produktivnosti in lastni ustvarjalnosti ne pripada.

SR Slovenija je v zunanjetrgovinskem primanjkljaju prispevala občutni delež, preko 12 milijard dinarjev ali dvakrat več kot leta 1973. Kljub dejstvu, da je izvoz Slovenije po vrednosti porastel za 30 %, ga uvozna postavka ne samo po obsegu, temveč tudi po rasti prekoračuje in znaša 57 %. Zanimiv je tudi podatek, da je SR Slovenija izvoz realno povečala le za 1 %, uvoz pa za 6 %.

Tudi Slovenske železarne so devizno deficitarna dejavnost. Leta 1974 smo izvoz sicer povečali na 41,6 milijonov dolarjev, kar pa še daleč ne pomeni, da se sami devizno pokrivamo. Smo izdelovalci reprodukcijskega materiala, zato je devizni primanjkljaj sicer normalen pojav; to pa nas ne bo odvezovalo zlasti naslednje leto, ko bo po resoluciji o družbeno ekonomskem razvoju SR Slovenije ter neposrednih nalogah v letu 1975 izvoz moral porasti za 10 %, uvoz pa le za 6 %.

Leto 1975 bo leto težke preizkušnje, v katerem moramo dokazati odpornost in učinkovitost naše samoupravne družbe. Preusmeriti bo treba generatorje iz razvijanja pretirane porabe in umetno spodbujanja povpraševanja na tokove v izvoz. Vsa politika cen in financiranja proizvodnje bo morala biti posvečena tej prelomni nalogi. Z njo se bo ekonomiziral proizvodni proces, umirilo domače povpraševanje, blazila rast cen na domačem tržišču in izboljšala stabilnost gospodarstva.

Slovenske železarne bodo poleg lastne realizacije izvoza v resoluciji ekonomskega razvoja leta 1975 morale biti prisotne predvsem s tekočimi in rednim izvrševanjem pogodbenih obveznosti, da ne bodo ovira ampak vzvod tisti predelovalni industriji, ki bo devize ustvarjala zase in za uvoz rude, starega železa, legur in drugih, za proizvodnjo jekla potrebnih surovin in opreme.

Uspehi, ki so jih Slovenske železarne dosegle na področju poglabljanja samoupravljanja, vertikalnega povezovanja v proizvodnji in blagovnem prometu, v izvozu in rasti proizvodnje, so zagotovili, da bomo zvesti svoji tradiciji pospeševalno delovali tudi v naslednjem letu.

Ob vstopu v novo letno obdobje želim vsem delavcem in družinskim članom srečno in uspešno novo leto 1975.

Gregor Klančnik, generalni direktor Slovenskih železarn

KREPITI DISCIPLINO IN AKCIJSKO ENOTNOST KOMUNISTOV

Minuli četrtek, dne 19. decembra, je sekretar sveta Zveze komunistov Železarne Valentin Erjavšek sklical osmo redno sejo sveta. V razpravi je predlagal reorganizacijo ZK Železarne, v skladu s statutom ZKJ in ZKS ter statutarnim sklepom občinske konference ZK Jesenice in analizo volitev delegacij samoupravnih interesnih skupnosti v Železarni. Uvodni referat k prvi obravnavi je imel Rudi Makra, iz katerega povzemamo pomembnejše misli.

Predno je obrazložil statutarno ureditev organiziranosti v Železarni, je Rudi Makra govoril o nekaterih notranjih problemih delovanja ZK v Železarni, ki zavirajo udeležbo osnovnih organizacij in oddelkov ZK. Pri tem je predvsem poudaril vprašanje doslednega spoštovanja demokratičnega centralizma, to je uresničevanja sprejetih sklepov, dogovorov in stališč, ki so obvezni za vse članke ZK ter vprašanje discipline dela članstva, kar slabi akcijsko enotnost Zveze komunistov. Nasprotno temu pa je menil, da je treba krepiti tudi odgovornejšo razmerje organizacij in organov ZK do članstva, do njegovih predlogov in mnenj, kakor tudi do pobud, ki prihajajo iz temeljnih celic ZK. S takimi odnosi bomo hitreje odpravljali forumsko delo in pospeševali demokratizacijo Zveze komunistov ter dosegali dejavnejšo vlogo članov, ne le pri uresničevanju, temveč tudi pri oblikovanju politike Zveze komunistov.

Večjo pozornost, je nadalje razmišljal Makra, morajo organizacije ZK posvečati tudi oblikam svojega notranjega življenja, iskreni in pošteno kritiki ter človeškim in tovariškim stikom.

Zatem je govoril omenjal nekatere zelo uspešno izvedene akcije komunistov v Železarni. Poudaril je zelo pomembno vlogo komunistov v TOZD Talilnice v boju za izvrševanje antiinflacijskega programa oziroma za uresničitev obvez, da izdelajo do konca leta 500.000 ton surovega jekla. Nadalje zelo učinkovito prisotnost komunistov pri nadaljnjem razvoju samoupravljanja v Železarni, njihovo aktivno prisotnost v prizadevanjih za boljše gospodarjenje in boljše poslovne rezultate, kakor tudi pri številnih drugih akcijah in nalogah.

Vzporedno s tem pa je dejal, je treba omeniti tudi nekatere slabosti v delu Zveze komunistov v podjetju. Pri tem je omenil premajhno angažiranost članov in organizacij ZK pri izvedbi akcije za Kozjansko. Razen tega pa je govoril tudi o nedoslednem uresničevanju demokratičnega centralizma, o prepavšalnih sklepih, o obravnavanju nebitvenih vprašanj v organizacijah ZK, ki so se običajno zaključevale s prejemanjem zelo posplošenih sklepov, ki niso pomenili konkretizacije stališč in sklepov višjih organov ZK. Tako tudi ni bilo mogoče ocenjevati aktivnosti posameznih oddelkov in osnovnih organizacij ZK, kakor tudi ne posameznih članov. O sklepih višjih organov ZK ne more biti razprave, ker so obvezni v smislu demokratičnega centralizma za vse članke ZK, govorimo lahko le v tem kako jih bomo izvrševali, oziroma aplicirali na konkretne razmere v katerih delamo.

Referent je za tem poudaril nekatere bistvene elemente iz statuta ZKS in ZKJ, pri čemer je še posebej omenjal vprašanje ideološkega izobraževanja, ki je dolžnost in obveza vsakega člana ZK ter idejni in politični profil vodilnih ljudi na vseh nivojih v Železarni pa tudi v občini. Na ključnih pozicijah v Železarni, je nadaljeval Rudi Makra, morajo biti najsposobnejši ljudje, predani interesom delovnega človeka ter ideji in praksi socializma in socialističnega samoupravljanja.

V nadaljevanju je govoril o stalni skrbi za sprejemanje novih članov v Zvezo komunistov. Predvidevanja, da bomo v Železarni letos sprejeli v ZK 165 novih članov, smo uresničili le 50 odstotno. Poleg vsega omenjenega, je to tudi opozorilo na nezadostno aktivnost organizacij ZK v Železarni.

Vsem tem vprašanjem in še nekaterim drugim, bomo v Železarni morali posvetiti posebno pozornost, da okrepimo disciplino in akcijsko enotnost komunistov, je zaključil prvi del svojega referata Rudi Makra.

V drugem delu je referent govoril o novi organizacijski shemi ZK Železarne, ki je usklajena s statutom ZKS in ZKJ ter statutarnim sklepom občinske konference ZK Jesenice. O tem so razpravljali tudi oddelki in osnovne organizacije ZK v Železarni, ki so mnenja, da predložena organiziranost omogoča učinkovito prilagajanje organizacije ZK predvidenim izpolnitvam samoupravne organiziranosti oziroma predvideni razširitvi temeljnih organizacij združenega dela v Železarni.

Na nivoju Železarne bo najvišji organ konferenca ZK s komitejem. Le-ta bo sprejemala stališča in sklepe vprašanj, ki so skupnega pomena

za organizacijo združenega dela in bodo obvezni za vse komuniste v Železarni. Pri komiteju bodo delovale: organizacijsko-kadrovska komisija, grupa za gospodarska vprašanja in grupa za ideološka vprašanja. Grupa za socialna vprašanja in grupa za pospeševanje samoupravljanja, bosta v bodoče delovali pri sindikatu Železarne.

Na nivoju temeljnih organizacij združenega dela, bodo komunisti organizirani v osnovnih organizacijah, ki bodo prav tako kot komite imele tri delovne grupe. Še naprej bodo pri osnovnih organizacijah delovali oddelki ZK, namesto sedanjih političnih aktivov pa bodo organizirane tematske konference.

Ob sklepu svojega referata je Rudi Makra predložil predlog organizacijsko kadrovske komisije o izvršitvi reorganizacije, ki ne zahteva ponovnih volitev, ker dosedanjim članom še ni pretekel mandat. Predlagal je tudi nekatere zaključke, ki jih bomo dopolnili v razpravo, objavili v eni prihodnjih števil Železarja.

V razpravi, ki je sledila, so poleg sekretarja Erjavška, sodelovali še: Jože Finžgar, Miloš Cvetkovič, Branko Stare, Niko Sok, Ivan Tušar, Ivo Ščavničar in Joža Varl. Govorniki so iz različnih aspektov dopolnjevali prvi del uvodnega referata in predlagali nekaj konkretnih mnenj za izboljšanje discipline in akcijske enotnosti komunistov v Železarni.

KOMUNISTI V TOZD TALILNICE...

Nadaljevanje s 1. strani

pobuda nekaterih zanesenjakov, moram povedati, da je bila to dobro in široko zamišljena akcija. V TOZD Talilnice imamo koordinacijski odbor, ki ga sestavljajo predstavniki vseh političnih organizacij in samoupravnih organov. Tu so komunisti iznesli pobudo, da bi se v okviru antiinflacijskih prizadevanj poskušali približati 500.000 tonam surovega jekla. Pobudo je podprl aktiv vodilnih delavcev v TOZD, o tem je razpravljala sekretariat osnovne organizacije ZK in delavski svet in tako je šel predlog v razpravo vsem oddelkom ZK in vsem samoupravnim delovnim skupinam ter dobil povsod podporo.

Ne bi trdil, da je bil predlog brez pomislekov pa tudi brez pesimizma sprejet. Imeli smo namreč vrsto že znanih objektivnih težav in pomislekov, tako na primer BBC električna peč ni obratovala, čeprav je bila predvidena, imeli smo že znaten zastanek za planskimi obvezami in drugo. Toda pobuda je dobila podporo in morali smo razmišljati dalje. Tako smo se z obratovodstvom martinarne in TOZD dogovarjali o možnostih, da usposobimo za obratovanje peto SM peč. Tako je v oktobru martinarna začela obratovati s petimi pečmi, pri čemer moram poudariti, da skoraj pri istih posadah, ki so prej delale s štirimi pečmi. Izračun je ob upoštevanju predvidenih remontov pokazal, da ob ustreznih surovinah zastavljeno nalogo lahko dosežemo.

Redno smo to vprašanje imeli na sestankih samoupravnih organov in na delovodskih sestankih ter tekoče analizirali stanje. Po mesecu dni smo videli, da elektropeč zaostaja za predvideno količino, ki zagotavlja doseči sprejeto obvezo. Z vodstvom TOZD in obratovodstvom smo pregledali ter analizirali vse regulative in elektrojeklarji so tudi začeli dosežati dnevno obvezo. V tem boju smo imeli številne težave o katerih je Železar zelo redno poročal. Poleg težav s surovinami, je bila znana okvara na plavžu, predčasno pa je morala v popravilo tudi šesta SM peč. Vse to omenjam predvsem zato, da bi lahko iz tega izluščili resničen pomen te akcije, ki so jo inspirirali komunisti ob veliki podpori vseh delavcev v obratih TOZD. Če se do konca leta ne bo zgodilo ničesar izjemnega, bomo svojo obvezo 500.000 ton tudi uresničili.

Osebnostno mislim, da je ta akcija zelo razgibala delovni kolektiv Železarne in ne samo obratov naše temeljne organizacije združenega dela. Saj so valjarne in drugi obrati, ki ji sledijo, dobili več vložka in to se je občutno odražalo v uresničevanju planskih nalog v zadnjih mesecih. Akcija je konec koncev pokazala tudi kakšni smo, koliko smo sposobni, koliko se kdo prizadeva in kaj zmoremo.

Seveda pri tem zaslužijo pohvalo in zahvalo delavci vseh obratov TOZD Talilnice in ne samo nepo-

V drugem delu se je sekretar Erjavšek poročal in analiziral volitve delegacij samoupravnih interesnih skupnosti, ki so bile 5. decembra letos. Pri tem je ugotovil, da smo bili v Železarni na te volitve slabše pripravljeni oziroma ni bilo take politične aktivnosti kot pred pomladanskimi volitvami. Čeprav je bila ob zadnjih volitvah približno enaka bolezenska in dopustniška odsotnost kot na pomladanskih volitvah, beležimo tri odstotke slabšo volilno udeležbo. Razen tega je bilo nekaj, čeprav neznatno število glasovnic (8) s pripombami, ki pa niso bile političnega značaja, poleg primera v šamotarni, kjer je neznana oseba odstranila volilna gesla. Značilno pri tem pa je, je dejal sekretar, da so bili sodelavci v šamotarni med boljšimi po volilni udeležbi. V nekaterih primerih tudi sestav delegacij povsem ne ustreza dejanski strukturi posameznih TOZD. Ob sklepu svojega poročila je predlagal, da podrobno analizo volitev opravijo tudi osnovne organizacije ZK v TOZD in da moramo tudi v bodoče nadaljevati z evidentiranjem možnih kandidatov za različne družbenopolitične odgovornosti.

Na seji so potrdili vse predlagane organizacijske spremembe in predlog, da se sklepi, sprejeti na drugi seji konference ZK Železarne, o zaostrevanju odgovornosti in discipline med člani ZK, dopolnijo s sklepi in stališči predlaganimi na tej seji. Sekretar je člane sveta informiral tudi o spremembi v občinskem vodstvu ZK, ker dosednji sekretar Ludvik Kejžar odhaja na novo delovno dolžnost, za sekretarja medobčinskega sveta ZK za Gorenjsko. Na njegovo mesto je predlagana Marija Vičar, katere kandidaturu so na seji verificirali. Soglašali so tudi, da bo naslednja seja konference ZK Železarne v februarju, na kateri bodo govorili o kadrovske politiki in dopolnjeni samoupravni organiziranosti Železarne.

Moram pa poudariti, da je bila vloga komunistov v tej akciji precejšnja, pri tem mislim vsaj na večino. Redno smo na vseh sestankih obravnavali to vprašanje in vse slabosti in pomanjkljivosti ter zahtevali od komunistov, da so prvi pri uresničevanju te obveze in da spodbujajo tudi ostale delavce. Predvsem pa so seveda prednačili komunisti, ki so dali pobudo in tisti, ki so na različnih organih to pobudo podprli. Komunisti so na sestankih zahtevali tudi, da se naredi ustrezna analiza o ekonomičnosti obratovanja s petimi pečmi, ker so nekateri dvomili v to. Obratovodja Kalan je naredil ustrezno analizo in z njo seznanil vse oddelke ZK, direktor TOZD Stanko Čop pa je isto poslal v informacijo vsem samoupravnim delovnim skupinam. S tem sem hotel le poudariti, da smo ob enem s prizadevanji, da dosežemo količinsko obvezo, vodili tudi skrb za ekonomičnost obratovanja.

Rad bi ob tej priložnosti izrekel zahvalo vsem sodelavcem TOZD, še posebej pa tistim, ki so delali zaradi pomanjkanja delavcev tudi v prostem času pa tudi po 12 ur dnevno in vsem tistim komunistom, ki so prispevali maksimalni delež, da uresničimo svojo obvezo pred X. kongresom ZKJ.

Ob sklepu razgovora s sekretarjem osnovne organizacije TOZD Talilnice MILOŠEM CVETKOVIČEM, moramo poudariti, da je bil tudi on resničen vzgled vsem ostalim, da je precej prostih ur preživel v martinarni in da je nemalokrat delal preko rednega delovnega časa.

Čeprav ob zaključku redakcije Železarja obveza še ni uresničena, saj manjka še šest dni do konca leta, smo prepričani, da bodo to dosegli. Naše čestitke zato veljajo za izredno prizadevanje vsem sodelavcem v TOZD Talilnice pa tudi ostalim sodelavcem v Železarni, ki so ta proizvodni tempo nadaljevali.

DELOVNEMU KOLEKTIVU ŽELEZARNE JESENICE J E S E N I C E

Vsemu kolektivu želim srečno novo leto 1975 in mnogo uspehov pri delu.

Ljubljana, dne 16.12.1974

Franc Leskošek-Luka

Franc Leskošek-Luka

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 30. 12.	FALETIČ JANEZ	LEBAN IVO
TOREK — 31. 12.	GMAJNAR JANEZ	MENCINGER STANE
SREDA — 1. 1.	KORDEŽ FILIP	SVETINA JOŽE
ČETRTEK — 2. 1.	RAVNIHAR PETER	REKAR VINKO
PETEK — 3. 1.	ULČAR MARJAN	ARH JANEZ
SOBOTA — 4. 1.	DROLC MARJAN	ROZMAN JANEZ
NEDELJA — 5. 1.	MOLAN IVAN	BRUMAT MARTIN

PONEDELJEK — 6. 1.	KAVČIČ EDO	GASSER FRANC
TOREK — 7. 1.	SELJAK VINKO	SOKLIČ JAKA
SREDA — 8. 1.	JELOVCAN JOŽE	NOČ VINKO
ČETRTEK — 9. 1.	ZUPAN MIRKO	ARH JOŽE
PETEK — 10. 1.	DOLINAR SAŠO	PETERNEL JANEZ
SOBOTA — 11. 1.	KOVAČ JANEZ	KOSELJ ANTON
NEDELJA — 12. 1.	ZUPANČIČ MARTA	BAK DUŠAN

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovni dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela:
dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni zgradbi TOZD-VET.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 30. decembra 1974 do 1. januarja 1975 bodo delale naslednje obratne ambulante:

dopoldan: III. in IV. obratna ambulanta
popoldan: II. obratna ambulanta
V dneh od 1. januarja 1975 do 4. januarja bodo delale naslednje obratne ambulante:

dopoldan: IV. in III. obratna ambulanta
popoldan: II. obratna ambulanta
V soboto, 4. januarja samo dopoldan I. obratna ambulanta.

V dneh od 6. januarja do 11. januarja bodo delale naslednje obratne ambulante:

dopoldan: I. in II. obratna ambulanta
popoldan: III. in IV. obratna ambulanta.
V soboto, 11. januarja samo dopoldan III. in IV. obratna ambulanta.

V zobni ambulanti:
od 30. decembra 1974 do 1. januarja 1975:
dopoldan: I. zobna ambulanta
popoldan: II. zobna ambulanta
Od 1. januarja 1975 do 4. januarja:
dopoldan: I. zobna ambulanta
popoldan: II. zobna ambulanta
V soboto, 4. januarja samo dopoldan I. zobna ambulanta
Od 6. januarja do 11. januarja:
dopoldan: II. zobna ambulanta
popoldan: I. zobna ambulanta
V soboto, 11. januarja samo dopoldan II. zobna ambulanta
Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13. ure, popoldan od 13. do 19.30.
V soboto samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

OBVESTILO GRADITELJEM LASTNIH STANOVANJ

Oddelek za družbeni standard obvešča vse graditelje lastnih hiš, ki imajo stanovanja last Železarne in ki imajo sklenjeno pogodbo o izpraznitvi stanovanja, da je zaradi velikih porazitev gradbenega in drugega materiala odbor za delovne in življenjske pogoje na svoji 13. seji, dne 19. 12. 1974 sprejel sklep, da se vsem tem izselitveni rok podaljša za dobo šestih mesecev.

JUBILANTI 50-LETNIKI

V mesecu januarju bodo praznovali 50 let svojega življenja naslednji naši sodelavci: Zdravko ZGAGA, žičarna — 1. januarja, Anton GODEC, strojne delavnice — 2. januarja, Bojan LIPOVSČEK, elektroodni obrat — 6. januarja, Vinko HABE, valjarne profilov — 7. januarja, Franc DIVJAK, valjarne žice — 9. januarja, Marija KATRAŠNIK, DE družbene prehrane — 15. januarja, Anton ŠALIKA, žičarna — 17. januarja, Hasan HASANBEGOVIČ, valjarne profilov — 18. januarja, Vinko LAGOJA, valjarne profilov — 21. januarja, Stanko DROLE, šamotarna — 26. januarja, Savo ILIČ, valjarne žice — 27. januarja, Marija KLEMENC, jeklovlek — 30. januarja in Vinko MRAVINEC, žebljarna — 31. januarja.

Vsem sodelavcem iskreno čestitamo!

Samoupravni organi v preteklem tednu

TOZD Hladna predelava

6. SEJA ODBORA ZA VARSTVO PRI DELU

V četrtek, dne 19. decembra, je predsednik odbora za varstvo pri delu v TOZD Hladna predelava, sklical 6. sejo, za katero je predlagal naslednji dnevni red: pregled izvrševanja sklepov prejšnje seje in program ukrepov za učinkovitejšo varstvo pri delu v letu 1975 ter razno.

Pri pregledu izvrševanja sklepov prejšnje seje so ugotovili, da je izvrševanje le-teh v teku, na kar niso imeli nobenih pripomb.

V nadaljevanju se je varnostni inženir Jože Kobentar posredoval odboru v razpravo in potrditev program ukrepov za učinkovitejšo varstvo pri delu za leto 1975. Program zajema naslednje ukrepe:

PROFILARNA:
— ureditev lakirnice,
— ureditev skladišča vložka in gotovih izdelkov,
— hidravlične škarje na progi I,
— nabava počasi tekočih žag.

ŽELJARNA:
— nabava dveh kaloriferjev,
— zmanjšanje fizičnega dela pri pakiranju, paletizaciji in nakladanju v vagone žičnikov z nabavo ustrezne opreme,

— popravilo tira od centralnega skladišča do konca željarnice,
— zaradi ropota je treba pristopiti k delni zamenjavi strojev (najprej najslabše). V prihodnjih petih letih bi morali zamenjati vse stroje za žičnike.

ELEKTRODNI OBRAT:
— preureditev rezalnih strojev (dvigniti zaradi izboljšanja odvzema žice),

— odprava težkega fizičnega dela,
— ureditev vhodnih vrat v rezalnico ter opremiti vse prehode z nihajnimi vrati (prozornimi),

— preureditev sanitarij,
— nabava šestih kaloriferjev.

JEKLOVLEK:
— nabava zračne zavese za vstop na vrata na zahodni steni in predelava vrat,

— nabava šestih kaloriferjev,
— ureditev odsesavanja dimnih plinov na prvi zoni ogrevanja peči,
— ureditev skladišča olja in maziv,

— ureditev linije za pakiranje jeklenih palic (s tem bo odpadlo delo z žerjavom v utesnjenem prostoru in fizično delo),

— sanacija lužilnice v jeklovleku, ki jo uporabljata jeklovlek in profilarna.

HLADNA VALJARNA:
— ureditev garderob (za odpremo, žarilnico, lužilnico),
— ureditev skladišča za olje, kisline, sodo,

— asfaltiranje ceste in skladiščnega prostora proti Marčičevemu vrtu,

— nabava elektro viličarja (2,5 t).

ŽIČARNA:
— rešiti problem odsesavanja v pocinkovalnici — kompleksno, sredstva za izdelavo projekta,
— izdelava garderob, umivalnice in delovodske pisarne,
— nabava elektromagnetnega ventila za patentirnico,

— izdelava žaluzij na zgornjih oknih v patentirnici,
— adaptacija umivalnic v žičarni II,
— ogrevanje votličarne (nabava črpalke za cirkulacijo tople vode),
— nabava zračne zavese za smer patentirnico in smer lužilnico,
— nabava zračne zavese za halo lužilnice (smer žičarna—lužilnica in lužilnica—skladišče surovega materiala).

Odbor je s predlaganim programom ukrepov iz varstva pri delu za leto 1975 soglašal in sklenil, da ga v celoti posreduje v razpravo in potrditev delavskemu svetu TOZD Hladna predelava. Če bo tudi delavski svet s predlogom soglašal, naj ga posreduje odboru za gospodarstvo z nalogo, da le-ta zagotovi ustrezna sredstva za realizacijo programa.

Ob sklepu se je odbor obravnaval še nekatere posamezne primere, ki vplivajo na slabšo varnost pri delu. Med drugim je obravnaval tudi primer lakirnice v profilarni in bil mnenja, da je treba vse delavce, zaposlene v lakirnici, opozorjati, da do ureditve le-te povečajo lastno previdnost pri delu.

Zaradi stalnih okvar vrat je bil odbor mnenja, da je treba TOZD VET — transportno službo opozoriti, naj vozniki kamionov vozijo skozi vrata tako, da z vožnjo ne bodo povzročali okvar na vratih. Na ta način se bo lahko občutno izboljšalo vprašanje ogrevanja obratov.

JS

TOZD Valjarne

16. SEJA ODBORA ZA KADRE IN MEDSEBOJNA RAZMERJA

Predsednik Jože Zupan je 18. decembra sklical 16. sejo odbora za kadre in medsebojna razmerja v TOZD Valjarne z naslednjim dnevnim redom: pregled sklepov zadnje seje, obravnava predloga zaposlenosti za leto 1975 in potrditev kadrovske spremembe.

Pri pregledu sklepov zadnje seje je odbor potrdil predlog plana zaposlenosti za leto 1975, ki ga je predložil kadrovski sektor s poudarkom na sledečih osnovah:

— da je upoštevan proizvodni program za leto 1975 in predvidena rast produktivnosti,

— da je upoštevana realna možnost povečanja zaposlenih glede na stanovanjske kapacitete,

— kot merila so služili tudi podatki poprečnega staleža zaposlenih v letih 1973 in 1974 z upoštevanjem predvidenih novih ali dodatnih dejavnosti v letu 1975.

Na osnovi tega je pri planiranju upoštevano za TOZD Valjarne: — delno se zviša plan za valjarno Bela (+10); obrat ima posebno v adjustažah izredne težave zaradi nestalnosti zaposlenih.

Pri povečanju plana v valjarni Bela niso upoštevane težnje povečanja uslug (pocinkovalnica itd.), ki sicer kažejo visok dohodek, a zahtevajo relativno veliko dodatnih delavcev.

V ostalih obratih je plan za držan na nivoju leta 1974.

Kadrovski sektor je predlagal, da se sprejme za TOZD Valjarne v letu 1975 naslednji plan:

	za leto 1975	v letu 1974
Vodstvo	21	21
bluming štekel	445	435
Valjarna 2400	199	199
Valjarna žice	146	146
Valjarna profilov	175	175
skupaj:	986	976

Po obravnavi predloga plana zaposlenosti za leto 1975 je odbor sklenil, da se predlog predloži delavskemu svetu TOZD Valjarne v potrditev.

Personalne uslužbenke obratov TOZD Valjarne so predložile pismeni predlog kadrovske spremembe, in sicer: da se v valjarni Bela potrdi sedem novosprejetih delavcev na delovna mesta: v adjustaži štekel Javornik dva novosprejeta delavca na delovna mesta: v valjarni 2400 en novosprejeti delavec na delovno mesto in pet delavcev s premostitvijo na druga delovna mesta ter v vodstvu TOZD Valjarne en novosprejeti delavec za nadomestovanje v času bolovanja referenta priprave dela.

Odbor je potrdil tudi predlog, da se ukine odločba kot v.d. vodja priprave dela.

Po pregledu predloženih spisov so potrdili predloge o spremembah in sklenili, naj se za vse navedene delavce izstavijo ustrezne odločbe.

Na znanje so vzeli poročilo o 13 obračunanih delavcih TOZD Valjarne v mesecu novembru, novosprejetih pa je bilo 11 delavcev.

Odboru je bilo posredovano tudi poročilo o izvršenih izpitih in preverjanju znanja, ki ga je opravil ŽIC, in sicer: v mesecu oktobru 1974: v profilni valjarni pet izpitov iz preverjanja znanja na delovnem mestu; v valjarni žice šest izpitov iz preverjanja znanja in en izpit na delovnem mestu; v adjustaži štekel na Javorniku osem izpitov na delovnem mestu. V mesecu novembru je bilo: v adjustaži bluming 18 izpitov na delovnem mestu; v valjarni žice en izpit na delovnem mestu in 16 izpitov iz preverjanja znanja in v valjarni 2400 devet izpitov na delovnem mestu.

Ob sklepu seje so poslušali še poročilo o zdravstvenih pregledih upokojencev, zaposlenih v TOZD Valjarne in sklenili, da se vsem, ki so sposobni in voljni delo opravljati še dalje, izstavijo odločbe še za naslednjih šest mesecev.

HZ

Železarski globus

FRANCIJA

Po francoskih podatkih danes na svetu obratuje naprava za direktno redukcijo železove rude, s skupno letno zmogljivostjo 5,13 milij. ton. Gradnjo jih za zmogljivost 1,12 milij. ton in projektirajo za 6,75 milij. ton.

JAPONSKA

Japonska železarska družba Nippon Kokan (NKK) gradi na otoku Ogishima v Tokijskem zalivu novo integralno železarno, ki bo pričela obratovati leta 1978. Imela bo letno proizvodnjo zmogljivost šest milij. ton surovega jekla. Njena posebnost je, da bo spadala v svetovnem merilu med železarne, ki imajo najbolj urejene naprave za držanje čistega okolja.

TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI

ŽELEZNA GOBA DANES IN JUTRI

Direktna redukcija je proizvodni postopek, pri katerem s pomočjo plinastega ali trdnega reducenta, odstranimo večino kisika iz železove rude. Tako jo v trdnem stanju spremenimo v železno gobo, gobo, ki vsebuje običajno okoli 90 odstotkov železa. To železno gobo uporabimo kot vložek za obločne električne jeklarske peči in jo skupaj s starim železom predelamo v surovo jeklo.

V primerjavi s klasičnim tehnološkim postopkom za proizvodnjo surovega jekla, odpade proizvodnja groblja v plavžu in njegovo žilavenje v jeklarskih pečeh. Vendar je prednost tega postopka v uporabi raztaljenega groblja in njegovega nizkega taljšča, zaradi visoke vsebnosti ogljika. Iz tega razloga sta energetski bilanci obeh postopkov z uporabo železne gobe, ali raztaljenega groblja, približno izenačeni.

Primerjava obeh postopkov, z vidika zmogljivosti proizvodnih agregatov, pa pokaže določeno prednost plavžev. Danes gradijo največje plavže s premerom talilnika 14 metrov in dnevno proizvodnjo 10.000 ton groblja. Največje naprave za proizvodnjo železne gobe, lahko proizvedejo dnevno le okoli 1.200 ton. To pa pomeni, da je proizvodnja surovega jekla z železno gobo, kot osnovno surovino, konkurenčno sposobna klasičnemu postopku preko plavža le ob določenih lokacijskih, energetskih, surovinskih in tržnih pogojih. Dosedanja praksa kaže, da je železna goba zelo primerna kot vložek za obločne električne peči v mini jeklarnah.

Vendar je danes dejstvo, da se tehnologija proizvodnje surovega jekla preko železne gobe vedno bolj uveljavlja. Sicer nekoliko počasneje, kot so še pred desetimi leti predvidevali. Do leta 1980 predvidevajo nekateri strokovnjaki, da se bo letna proizvodnja železne gobe dvignila s sedanjih 7,7 milijonov ton na okoli 30 milijonov ton. Znani zahodnonemški industrijalec in zagovornik proizvodnje surovega jekla z železno gobo Korf pa računa na celo 60 milijonov ton.

Železna goba je zanimiva za jugoslovanska, predvsem pa za slovenske razmere. Zato bo prav, če nekoliko podrobneje osvetlimo to najnovejšo tehnološko pot železarske industrije.

Možnosti za izbiro naprav in redukcijskih sredstev so pri proizvodnji železne gobe precej široke. Zato so razvili v preteklem obdobju vrsto različnih tehnoloških postopkov.

Postopek v retorti

Pri tem postopku reducirajo določeno količino železove rude ali peletov, s pomočjo plina, v posebni retorti. Prednost tega postopka je enostavna tehnologija in možnost regulacije stopnje metalizacije železne gobe (vsebnosti železa). S tem je mogoče doseči največjo ekonomičnost pri skupnem procesu železne gobe — surovo jeklo. Običajno proizvajajo železno gobo z 90 odstotki železa, lahko pa dosežejo tudi 95 odstotkov.

Slaba stran tega postopka je diskontinuirni (s prekinitvami) način obratovanja. Poleg tega so potrebne sorazmerno velike naprave.

Plin, potreben za redukcijo, proizvajajo v posebni napravi s katalitično redukcijo zemeljskega plina in vodne pare. Pri samem procesu prehaja plin — reducent postopno skozi baterijo reh retort in pri tem reducira železovo rudo v gobo.

Najbolj znan predstavnik tega načina proizvodnje železne gobe je HyL postopek. Razvili so ga že leta 1957 v mehiški železarni Hoyalata y. Lamina (zato tudi ime HyL). Prva naprava, ki je pričela leta 1957 obratovati v mehiškem mestu Monterrey, obratuje še danes in je leta 1972 proizvedla 92.000 ton železne gobe. Skupno obratuje danes v svetu šest HyL naprav, z letno proizvodnjo zmogljivostjo 1,28 milijona ton železne gobe.

Poraba zemeljskega plina je normalno 450 kub. metrov na tono železne gobe, medtem ko dosežejo v Monterreyu 430 kg/t.

HyL postopek se je v Mehiki že tako močno uveljavil, da proizvajajo danes 25 % surovega jekla v električnih pečeh z železno gobo kot vložkom. In to kljub vedno močnejši konkurenci velikih integralnih železarn s plavži in kisikovimi konvertorji.

Postopek v jaskasti peči

Ta postopek je podoben procesu v plavžu. V jaskasto peč zakladamo na vrhu kosovno železovo rudo ali pelete. Kot redukcijsko sredstvo se uporablja plin, ki se pomika s spodnjega dela peči proti vrhu. Na ta način na svoji poti ogreva in reducira železovo rudo oziroma pelete, ki se premikajo od zgoraj navzdol.

Postopkov v jaskasti peči je danes več. Najbolj znani so Midrex, Purofer in Armco. Danes proizvajajo v svetu največ železne gobe v jaskastih pečeh po Midrex postopku.

Midrex postopek je razvila družba Midland Ross Co. v ZDA. Prva naprava je bila zgrajena leta 1968 v Portlandu — zvezna država Oregon — in proizvaja železno gobo za železarno Oregon Steel Mills. Leta 1970 je proizvedla ta naprava 64.000 ton železne gobe.

Kasneje je pričelo obratovati po tem postopku še več naprav. V Evropi je znana železarna, ki proizvaja surovo jeklo v električnih pečeh z železno gobo, proizvedeno po Midrex postopku, Hamburger Stahlwerke v Hamburgu — Zvezna republika Nemčija. Ta železarna pripada koncernu Korf.

Plin, ki je potreben za redukcijo, proizvajajo tudi pri tem postopku v posebni napravi. Zemeljski plin razkroji s pomočjo dimnih plinov, ki nastanejo med procesom v peči. Posebni katalizatorji spremenijo pri 900 stopinjah Celzija zemeljski plin v reducent, ki se sestoji iz ogljikovega monoksida (CO) in vodika.

Za doseganje dobrih tehničnih in ekonomskih obratovnih rezultatov, zahteva ta postopek določene pogoje. Železova ruda mora imeti zrnatost 10—33 mm z zrnom največ 5 % pod 5 mm. Njena mehanska trdnost mora biti dosti visoka, da se med procesom v peči ne drobi, dobra pa mora biti tudi reduktivnost. Zato je najboljši vložni material za ta postopek peleti.

Železna goba, proizvedena z Midrex postopkom, vsebuje 92—96 % železa in 0,7—2,0 % ogljika.

Postopek v rotacijski peči

V nasprotju z jaskasto pečo, je rotacijska peč znatno manj občutljiva na zrnatost železove rude. Poleg tega uporablja reducent v trdnem stanju. Ruda in reducent se v ogrevano rotacijsko peč zakladata v ali proti smeri ogrevanja. Pri prehodu skozi peč in ob njenem vrtenju, se železova ruda s pomočjo reducenta reducira v železno gobo.

Predstavniki tega načina proizvodnje železne gobe so postopki SL/RN, Krupp, Kawasaki, Nippon Kokan in še nekateri drugi. Vendar prevladuje v svetu zaenkrat SL/RN postopek.

Pri razvoju SL/RN postopku, sta bili dejansko dve liniji. Prva je razvijala postopek za proizvodnjo železne gobe in bogate železove rude. Pri tem sta sodelovala kanadska železarska družba Steel Co. of Canada in zahodnonemško podjetje Lurgi.

Druge linija je poskušala proizvajati železno gobo iz revne železove rude. To sta bili podjetji iz ZDA Republic Steel Co. in National Lead Co. Pri obeh postopkih so uporabljali kot reducent premog. Leta 1964, so ob posredovanju Lurgi-ja, vse štiri družbe združile svoje napore. Rezultat tega je bil postopek za proizvodnjo železne gobe v rotacijski peči ob uporabi premoga kot reducenta. Imenovali so ga SL/RN (Steel, Lurgi/Republic, National).

Kot primer praktične uporabe tega postopka lahko navedemo novozelandsko železarsko družbo New Zealand Steel. Najprej so imeli pri uvajanju tega postopka nekaj težav, ki pa so jih kmalu uspešno premagali. Kot vložek uporabljajo železni pesek z 58 % železa in 8 % titanovega dioksida. Premog, ki ga uporabljajo kot reducent, je močno reaktiven, z nizko vsebnostjo žvepla in pepela. Železovo rudo in premog, uporabljajo brez predhodne priprave in v fino zrnatem stanju.

Mešanico železove rude, premoga in povratka, zakladajo v rotacijsko peč s premerom štiri metre in dolžino 75 metrov. Skozi gorilce vpihajo samo zrak, potreben za zgorevanje premoga in ustvarjanje redukcijske atmosfere.

Po tem postopku proizvedena železna goba vsebuje 80—90 % železa in 0,6 % ogljika. Material, ki vsebuje manj kot 80 % železa in prah iz dimnih plinov, vrnejo kot povratek ponovno v proces.

Postopek v lebdečem stanju

Osnovni princip tega postopka je, da ostane železova ruda zelo fine granulacije v toku plina-reducenta, ki ima zadosti veliko hitrost, v lebdečem stanju. Pri tem poteka proces redukcije. Za dober potek procesa mora biti zrnatost uporabljene železove rude čim bolj enakomerna. Poleg tega je treba s pravilnim vodenjem procesa paziti, da se reducirani delci rude med seboj ne sprimejo oziroma sintrajo. Prednost tega postopka je v enostavnosti procesa in same naprave.

Postopek izvajajo v dveh ali treh stopnjah in pri tem uporabljajo posebne retorte. Ruda se pomika v proti toku plina-reducenta. Tega pripravijo predhodno v posebni napravi, z medsebojnim reagiranjem zemeljskega plina in vodne pare.

Ta proces zaenkrat še nima široke praktične uporabe. Najbolj znana sta postopka HIB in FIOR.

Proizvodnja železne gobe v svetu

Spodnji dve tabeli prikazujeta današnje stanje na področju proizvodnje železne gobe v svetu. Prva tabela kaže proizvodnjo zmogljivost naprav po posameznih postopkih, ki danes obratujejo. Med njimi so upoštevane tudi tiste, ki iz kakršnihkoli razlogov sedaj ne obratujejo. V drugi tabeli so navedene proizvodne zmogljivosti naprav, ki jih sedaj gradijo ali projektirajo.

Obstoječe naprave:	zmogljivost ton	število naprav
V retorti		
HyL	1.280.000	6
V jaskasti peči		
Midrex	1.600.000	4
Purofer	165.000	1
Armco	330.000	1
Skupaj	2.095.000	6
V rotacijski peči		
SL/RN	1.830.000	7
Krupp	150.000	1
Kawasaki	315.000	2
Nippon Kokan	350.000	1
Elkem	300.000	1
Skupaj	2.945.000	12
V lebdečem stanju		
HIB	1.000.000	1
FIOR	400.000	1
Skupaj	1.400.000	2
Vsi postopki skupaj	7.720.000	26
Naprave v gradnji in projektiranju:		
HyL	3.760.000	5
Midrex	4.990.000	5
Purofer	660.000	2
Skupaj	9.410.000	12

Izmed 12 naprav v gradnji in projektiranju, jih bo osem pričelo obratovati leta 1976, tri leta 1977 in ena leta 1978.

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

MLADI PLANINCI SO ZBOROVALI

V petek, 20. decembra, so se člani mladinskega odseka pri Planinskem društvu Jesenice zbrali na letnem obnem zboru. Udeležba je bila rekordna, saj se je zbralo kar blizu osemdeset mladih planincev. Iz uvodnega poročila načelnika odseka o izvršenih nalogah je bilo razvidno, da je v zelo kratkem času mladinski odsek po večletni krizi resnično zaživel. Najprej je naraslo zanimanje za planinsko dejavnost na srednjih šolah, v zadnjem času pa tudi med delavsko mladino, predvsem v Železnici.

V minulem letu so bili najbolj marljivi pionirji-planinci, ki so izvedli številne izlete v naše gore, poleg tega pa so se udeleževali tudi delovnih akcij. Vsi člani mladinskega odseka so skupaj izvedli 24 izletov, katerih se je udeležilo 668 mladih. Številka je glede na kratko obdobje oživitve dejavnosti spodbudna. Kot je bilo poudarjeno v poročilu, izleti niso bili organizirani zgolj za rekreacijo, temveč imajo pod dobro organiziranim vodstvom velik vzgojni pomen. Družba zahteva, da mladino pravilno vzgajamo, planinska dejavnost pa je tako pomemben dopolnilni faktor vzgoje in oblikovanja osebnosti mladega človeka. Poleg tega je planinstvo pomemben dejavnik v pripravah na splošni ljudski odpor, kjer prav tako igra pomembno vlogo mladina.

V okviru sprejetega akcijskega programa imajo člani mladinskega odseka tudi v letu 1975 veliko nalog. Med drugim bodo ponovno organizirali vrsto pohodov in izletov v gore. V februarju bodo odšli na Stol, za marec je predviden spominski pohod, v aprilu ali maju triglavski smuk, julija izlet v Logarsko dolino, avgusta planinski tabor v Trenti, oktobra izlet na Snežnik itn. Nekaj članov odseka bo odšlo na pot po

slovenski planinski transverzali, pionirji planinci se bodo udeležili srečanja gorenjskih in primorskih pionirjev, za člane odseka bo organizirana planinska šola in še vrsta drugih akcij.

Na petkovem obnem zboru so nekaterim članom podelili knjižico, s katero se bodo udeležili poti prijateljstva treh dežel, in to Furlanije — Julijske Krajine, Koroške in Slovenije. Ta pot prijateljstva predstavlja trideset vzponov v gore omenjenih dežel, in sicer z namenom, da planinci spoznajo tudi gore onstran meje in se na takšen način krepi prijateljstvo in vez med narodi.

Ob koncu obnega zboru so člani odseka izvolili nov trinajstčlanski upravni odbor in načelnico odseka Ančko Stojan.

J. R.

NAJVEČJI PROBLEM BLEJSKE MLADINE — PROSTORI

Prejšnji petek, 20. decembra, je bil v prostorih krajevne skupnosti na Bledu sestanek osnovne organizacije ZSMS — Bled. Sestanka se je poleg članov OO ZSMS Bled udeležil tudi predsednik občinske konference ZSMS Radovljica Mojmir Faganel. Izvoljeni so bili delegati v krajevno konferenco ZK, v krajevno konferenco SZDL, ter v krajevno skupnost Bled. Predsednik Branko Menčak je podal poročilo o delu organizacije v letu 1974 in program za prvo četrtletje 1975. Mladina na Bledu si že dalj časa prizadeva dobiti ustrezen prostor za svoje dejavnosti. To pa je ta čas največji problem blejske mladine.

NAŠI RUBRIKI NA POT V LETU 1975

Leto je zopet naokoli in pred vami je zadnja letošnja mladinska rubrika. Ker je že stara navada, da ob sklepu leta delamo obračune in kujemo načrte za prihodnje leto, je prav, da danes nekaj besed posvetimo naši rubriki. Če pogledamo vse strani naše rubrike v letošnjem letu, nismo preveč zadovoljni, kajti nismo dosegli vseh željenih ciljev, ki smo si jih zastavili v začetku leta. Kot smo že večkrat poudarili, je naša rubrika vse preveč samo informativna, premalo je komentarjev in razmišljanj o delu naše organizacije. Žal ugotavljamo tudi, da smo v prizadevanjih za razrešitev mladih dopisnikov ostali tam, kjer smo bili v začetku leta.

Naj bo tako ali drugače, naša skromna želja je, da se bo to, kar smo potožili, v novem letu 1975 obrnilo na bolje. Seveda le s tesnejšim sodelovanjem mladih bralcev, kajti vsake nove ideje, pobude ali želje bomo veselili in če bo v naših močeh, jih bomo tudi uresničili.

Mladim bralcem želimo korajžen, elana poln skok v novo leto 1975 ter veliko uspehov na vseh področjih življenja in dela.

Janko Rabič

MLADI SLOVENCIZ TRŽAŠKEGA OBISKALI ŽELEZARNO

V nedeljo, 22. decembra, je našo železarno obiskalo petinštirideset mladih Slovencev s Tržaškega in okoliških krajev, kjer živi slovenska manjšina v Italiji. V našem kolektivu sta mlade sprejela Ljubo Jasnica, predsednik republiške konference ZSM Slovenije in Rudi Makra, sekretar tovarniške konference ZSMS Železarne. Gostje so si v železarni ogledali valjarno Bela, martinarno in plavž. Po končanem ogledu so bili izredno zadovoljni z vsem, kar so videli v posameznih obratih. Poleg tega so bili veseli, da tudi na Jesenicah, tako kot po vsej Sloveniji, niso pozabili na zamejske Slovence, temveč jim dajejo vso moralno podporo ob nenehnih pritiskih nazadnjaških italijanskih sil na Slovence onstran naših meja.

Po ogledu našega kolektiva so mladi zamejski Slovenci odšli v Begunje, kjer so si ogledali muzej in grobišče padlih talcev. Zatem so pot nadaljevali v Bohinjsko, kjer so v mladinskem domu prenočili.

J. R.

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje...

Tito

Hrana je pogoj, da se preživimo

PRIPRAVA HRANE

Iz številnih užitnih rastlin in živali, lahko pripravimo dobre in okusne jedi. Zaradi velike izbire hrane, ki jo dobimo iz divjih rastlin in živali, ter številnih možnih kombinacij si oglejmo nekaj osnovnih receptov.

Pri kuhanju po možnosti vzamemo enake količine užitnih divjih rastlin ali pa tudi liste starejših rastlin. Po navadi traja kuhanje zelenjave od 15—20 minut. Ko pa pripravljamo meso divjih živali, pa moramo vedeti, da je bolj žilavo od mesa domačih. Kadar kuhamo zelenjavo, prvo vodo odlijemo, če pa so rastline grenke, jih kuhamo v več vodah. V receptih je navedena tudi maščoba. S tem ni mišljeno samo olje in mast, temveč tudi slanina, loj, salo. Skratka tisto, kar bomo v danih razmerah lahko našli.

ZAČIMBE

Začimbe (izvirne) lahko nadomestimo na več načinov. Tako npr. poper nadomestimo z osušeni in zmletimi listi divjega šetrja ali z vršički stebel popraste dresni.

Česen zamenjamo z vinograjskim lukom, z navadno česnovko, planinskim drobnjakom, z listi čemaža ali z divjim lukom.

Cebulo nadomestimo s čebulo čemaža, z okroglim lukom ali oblastim lukom.

Zeleno in peteršilj zamenjamo z listi in koreninami navadnega dežena, z navadnim morskim koprcom oziroma z navadno regačico.

Dišavne začimbe značilnega okusa za začimbenje mesa pa uporabljamo tele: divji šetrja, materino dušico, timijan in brinove jagode.

PRIPRAVA ZELENJAVE

Zelenjavna juha — Liste raznih užitnih rastlin operemo in damo v vrelo vodo za 10 do 15 minut. Nato jih odcedimo in na drobno zrežemo. V posodi razgrejemo maščobo, dodamo moko in jo med mešanjem pražimo, dokler ne porumeni. Nato dodamo pripravljeno zelenjavo in skupaj pražimo približno 10 minut. Na prepraženo dolijemo potrebno količino vode ter še 15 minut kuhamo. Zelenjavni juhi dodamo, če imamo gobe (sveže ali suhe) ali pa vanjo zakuhamo testenine, riž ipd.

Krompirjeva juha — krompir olupimo, operemo ter zrežemo na kocke. Nanj nalijemo vodo, osolimo ter kuhamo. Na pol kuhanemu krompirju dodamo prežganje iz maščobe, čebule čemaža in moke, drobno zrezane liste čemaža in peteršilja. Nato krompir skuhamo do mehkega.

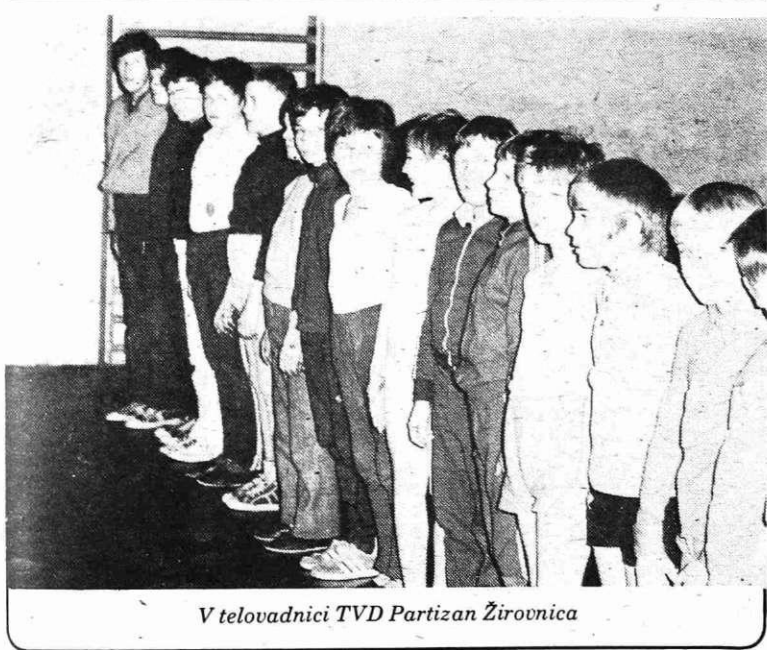
Zelenjavna prikuha — To lahko skuhamo iz ene same ali pa iz več različnih rastlinskih vrst. Prikuha je posebno okusna, če mešamo liste čemaža, brezstebelnega jegliča in koprive. Z rastlin najprej obtrgamo liste, jih speremo, damo za 10 minut v vrelo vodo. Nato jih odcedimo. V posodo damo maščobo, moko in drobno zrezano čebulo čemaža. Ko zarumeni, dodamo pripravljeno zelenjavo, jo med večkratnim mešanjem prepražimo. Vodo prilijemo do željene gostote. Jed osolimo in kuhamo še 15 minut. Paziti moramo, da se omaka ne prismodi.

Sladko zelje — Zelje očistimo, operemo, zrežemo na široke rezance ter z malo kumine kuhamo v vreli vodi. V posodi razgrejemo maščobo, na njej prepražimo čebulo čemaža, posujemo z moko ter napravimo blede prežganje. Vanj stresemo kuhano in odcedeno zelje, dodamo kuhan in zmečkan krompir, premešamo in osolimo in dobro prevremo. Na isti način pripravimo prikuho iz ohrovt, kole-rabe, repe in korenja.

Fizol — Na fizol nalijemo vrelo vodo, nekaj zrezanih čebulic čemaža in nekaj divjega korenja. Kuhamo, da se omehča. Na enak način pripravimo tudi jed iz graha.

Gobova juha — Gobe najprej očistimo, razrežemo in operemo. Nato jih poparimo in odcedimo. Na maščobi zarumenimo čebulo čemaža, nadomestek za zeleno in peteršilj ter gobe. Vse skupaj pražimo, dokler se gobe ne osuše. Nato jih potresemo z moko in zalijemo z vodo. Kuhamo, da se gobe zmečajo.

Gobe na žaru — Večjim gobam odrežemo bete, klobuke pa očistimo in operemo ter osolimo. Pomočimo jih v olje, nabodemo na debelejšo žico in jih spečemo nad ognjem. Ko se gobe skrčijo so pečene. Lahko pa spodnjo stran klobuka osolimo in položimo na raženj tako, da so spodnje strani klobukov obrnjene navzgor. Približno po 10 minutah jih lahko jemo.

V telovadnici TVD Partizan Žirovnica

mala šola samoupravljanja — mala šola samoupravljanja — mala šola samoupravljanja — mala šola samoupravljanja —

Ob petdesetletnici delavskih spopadov s fašistično Orjuno

Zapiski iz obdobja Neodvisne delavske partije Jugoslavije na Jesenicah

Spomini prve generacije jeseniških komunistov

32

Takratni jeseniški razredno zavedni delavci so poznali položaj trboveljskih rudarjev prav tako kakor svoj, ne samo zaradi Farčnika in še nekaterih trboveljskih mladincev, ki so leta 1922 in 1923, potem ko so izgubili zaposlitev v Trbovljah, okrepiли revolucionarne delavske vrste na Jesenicah (zlasti Franc Farčnik, ki je bil poveljnik delavskih rediteljev), kakor so na Jesenicah imenovali svoj oddelek proletarskih akcijskih čet), naraveč zaradi stalne medsebojne povezave dveh najbolj pomembnih delavskih revolucionarnih središč v času med obema vojnoma v Sloveniji.

Jeseniški železarji in trboveljski rudarji so si po prvi svetovni vojni stalno izmenjavali izkušnje v boju proti kapitalu. Oba delavska revirja sta si bila po socialni strukturi prebivalstva podobna. Na Jesenicah kakor v Trbovljah je bilo delavsko prebivalstvo večinsko. Vsi drugi sloji — kmečki in drobnošepčarski trgovci so bili odvisni od delavskih zaslužkov. Kadar je šlo delavcem bolje, se je to poznalo tudi njim, kadar slabo, se je to poznalo tudi lastnikom trgovin in kmečkemu prebivalstvu, ki je bilo samo tako revno, da je v obeh krajih iskalo zaposlitev v tovarnah ali rudniku. Zato so ti sloji navadno solidarnizirali z delavstvom in tako podpirali delavski boj.

»Delavski pulti so prerasli v punt vsega prebivalstva v revirjih,« sem bral v spominih Miha Marinka, ki je o Trbovljah med drugim napisal tudi naslednje: »Maloštevilna skupina

bogatašev in delodajalcev se je obnašala do delavcev kakor do sužnjev, ki jih je treba skrajno izkoriščati. Na vsak odpor proti takemu odnosu so delodajalci reagirali na najbolj brutalen način... Lastniki rudnikov (Trboveljske premogokopne družbe) so živeli zunaj Trbovelj tudi po sto kilometrov daleč. Trboveljska premogokopna družba je v glavnem predstavljala tuji kapital, večinoma francoski. Sedež TPD je bil v Ljubljani, kjer so živeli vsi njeni finančni in tehnično-operativni, dirigenti.

Nadalje piše v svojih spominih Miha Marinko, da je bilo življenje v rudarskih dolinah nepopisno težko zlasti med prvo svetovno vojno, ko je civilno oblast v rudniku zamenjala vojska. Tudi trboveljski rudarji so bili prav tako kakor jeseniški delavci, ki jih je vojska oblast pustila doma, vojaško mobilizirani, s tem pa tudi vojaško maltretirani z vsemi vojaškimi šikanami in kaznimi — od mučilnih do smrtnih (taka je na primer med prvo svetovno vojno grozila jeseniškemu socialistu Morettiju, enemu izmed takratnih vodilnih socialistično organiziranih delavcev na Jesenicah — op. M. Kl.).

»Za manjše prestopke, kot npr. izostanek z dela so rudarje kaznovali z zaporom, vezanjem na kol ali pa z odgonom v kazensko ekspedicijo na fronto,« je zapisal Miha Marinko o postopkih vojaških oblasti v trboveljskih rudnikih, o postopkih, ki so jih poznali med prvo svetovno vojno tudi jeseniški delavci.

Miha Marinko je z medvojnim maltretiranjem rudarjev s strani avstrijskih vojaških oblasti pojasnil tudi vzplamtele revolucionarnost v Trbovljah in Zasavju ob koncu prve svetovne vojne, ko so v vseh treh rudarskih dolinah rudarji spontano proglasili le-te za svobodno republiko, začeli splošno stavko, zasedli železnico. Brez izkušenih voditeljev je revolucionarno razpoloženje sicer naglo upadlo, vendar je zapustilo v delavstvu globoko sled in tako olajšalo pot naslednikom, zlasti potem, ko so se iz Rusije vrnilo udeleženci oktohrske revolucije in postali nosilci Leninovih idej. V takem duhu so potekale tudi kasnejše stavke in akcije (npr. ob splošni železničarski stavki) vse do poletne stavke leta 1923, v kateri so trboveljski rudarji 17. septembra 1923 doživeli hud poraz. Buržoaziji je po dveh mesecih uspelo, da je stavko zlomila z nasiljem.

»Mislim,« piše v svojih spominih Miha Marinko, »da stavka ni uspela tudi zato, ker ni bil izbran pravi trenutek za začetek.

Avgust in september (mislim je poletje, saj se je stavka začela 20. julija — op. M. Kl.) pač nista meseca povpraševanja po premo-gu... Mislim, da bi bilo vse drugače, če bi se začela dva meseca kasneje. Po stavki je prišlo do množičnega odpuščenja rudarjev z dela. Zavladala je brezposelnost. Na sceno so prišli špekulanti in preprodajalci rudarjev. Nekateri podjetniki so razvili pri tem velike posle. Cele rudarske družine so pošiljali v francoske rud-nike in (od francoskih družb) prejemale visoke provizije. V kratkem času je v Francijo tako odšlo (se izselilo) več sto lju-di.

Taka kupčija z delavci je bila takrat splošen pojav (in je še danes značilna za kapitalizem, pred leti, kakor vemo iz tiska, pa so se je poslužili nekateri tehnokrati celo pri nas in ne vem, ali so za svoj umazani posel, doživeli kako sankcijo in prejeti kazni, ki bi jo v socialistični družbi morali prejeti in sicer eksemplarčno kazni! Pred nedavnim je, kakor sem slišal v nemškem radiu, Zvezna republika Nemčija skušala kaznovati — ne zaradi takega prodajanja, pač pa zaradi neplačanih davkov nekega jugoslovanskega inženirja — povojnega emigranta, ki je na tak način prekupeval v Nemčiji z našimi zdenci ter s španskimi, turškimi in celo nemškimi gradbenimi delavci — op. M. Kl.). Žrtev takega prekupevanja, kakor bomo videli nekoliko kasneje v teh zapisih, so postali čez leto dni tudi mnogi jeseniški delavci. Mreža, ki so jo razpredli prekupevalci delovne sile, je iz Ljubljane segla tudi na Primorsko v Gorico, kjer je fašizem gospodarsko pritisnil najprej na slovensko prebivalstvo, žrtev take kupčije so bili mnogi primorski fantje zlasti v krajih, ki so že pred prvo svetovno vojno morali pošiljati ljudi na tuje, s trebuhom za kruhom. Med njimi je bil tudi kasnejši jeseniški komunist in pisec brošure »Jesenice« Franjo Federl — Slavko, ki je moral zaradi gmotnih razmer, ki so v tistem času udarile njegovo mater Stefi Federl — Lehmannovo opustiti šolanje v gimnaziji in ki je nasledel zagotovilom ing. D., očeta svojega nekdanjega idrijskega sošolca, ki se je maloprej preselil iz Idrije v Ljubljano, tam pa postal prekupevalec delovne sile za neki francoski rudnik, v katerem je bil zaposlen njegov brat, prav tako inženir.

RAZGOVOR S PREDSEDNIKI DELAVSKIH SVETOV V MINULEM LETU SE JE OKREPILA ZAVEST IN OSVEŠČENOST SAMOUPRAVLJALCEV, POSTALI SMO ZRELEJŠI, DA V NOvem LETU DOSEŽEMO POPOLNO URESNIČITEV USTAVE

Uredništvo Železarnja je za novoletno številko glasila prosilo za razgovor predsednike delavskih svetov. Železarnje, temeljnih organizacij združenega dela in delovne skupnosti Skupnih služb. Leto, ki ga zaključujemo, je namreč prvo leto delovanja samouprave v Železarni, organizirane v smislu novih ustavnih določil. O doseženi stopnji samoupravnega razvoja oziroma uresničevanja ustavnih določil in o drugih vprašanjih je tekla beseda s predsedniki, katerim smo zastavili naslednja skupna vprašanja:

1. Leto, ki se steka, pomeni neke vrste otroško dobo delovanja samoupravnih organov v TOZD in DSSS ter precej spremenjeno vlogo delavskega sveta Železarnje v novih ustavnih pogojih. Kako bi ocenili to prvo obdobje uresničevanja novih ustavnih določil?

2. Kljub pomembnemu napredku socialistične demokracije v Železarni oziroma posameznih TOZD in DSSS pa se nam zdi, da delavski sveti še vedno nimajo vseh tistih pristojnosti, ki jim po ustavi pripadajo. Kaj menite o tem?

3. Že od znane železarske krize dalje poudarjamo zaostrovanje delovne in tehnološke discipline, reda, odgovornosti, varčevanje s surovini in vsem potrošnim materialom, zmanjševanje zastojev, boljši

izplen... pa vendar smo v tej smeri beležili odločno premajhne premike. Kaj bi po vašem mnenju, poleg večnih apelov in sklepov, morali narediti, da dosežemo večje in boljše rezultate v tej smeri. V vseh teh elementih so namreč naše še velike skrite rezerve, ki pomenijo naš večji skupni dohodek pa tudi osebni standard.

4. Kaj bi morali narediti v letu 1975, da bi resnično in kar najbolj popolno začeli uresničevati neodtujljive ustavne pravice delavcev?

5. Kaj menite o našem tovarniškem glasilu Železar oziroma o njegovi vlogi v sistemu samoupravnega komuniciranja v Železarni?

6. Vaše želje v novem letu — 1975?

ODGOVORI

LOJZE KALAN, PREDSEDNIK DS ŽELEZARNE

1. Delavski svet Železarnje se je z ustanovitvijo temeljnih organizacij združenega dela in delovne skupnosti Skupne službe, znašel v povsem novem položaju, ne samo zaradi prehoda iz predstavnškega v delegatski sistem, temveč tudi zaradi same vsebine dela. Vsekokoli so bila prisotna prizadevanja, da se kar najbolj približamo določilom nove ustave, pri čemer pa smo se hkrati zavedali, da je za to potrebna postopnost, ki je pogojena z dojemanjem novega položaja v naši zavesti in obnašanju. Moram priznati, da smo na prvih sejah, kljub delegatski sestavi delavskega sveta, še vedno glasovali kot predstavniki in ne kot izražalci interesov sredine, ki smo jo zastopali. Od seje do seje pa se je tudi ta odnos začel spreminjati. Na vsaki naslednji seji se je bolj čutila odgovornost delegatov TOZD in DSSS pri sprejemanju posameznih odločitev. Vedno bolj so se zavedali odgovornosti pred svojo temeljno organizacijo združenega dela — kaj zanjo pomeni takšna ali drugačna odločitev delavskega sveta. V tem vidim največji kvaliteten premik v delu delavskega sveta Železarnje, v večji odgovornosti delegatov in njihovih večji povezanosti z delavskimi sveti in ostalimi samoupravnimi organi v TOZD in DSSS.

Delavski svet Železarnje ni več najvišji samoupravni organ, ki samostojno odloča v imenu celotne tovarne. Danes je to organ, v katerem se usklajujejo različni interesi, pobude in zahteve TOZD in DSSS, da se s samoupravnim sporazumevanjem in dogovarjanjem dobijo skupni interesi in izhodišča. Šele s tako sprejetimi odločitvami ali stališči delavski svet Železarnje, kot organ samoupravljanja tovarne, lahko nastopa navzven. Vsaka odločitev mora biti sinteza interesov vseh TOZD, saj smo tehnološko tako tesno povezani in odvisni drug od drugega, da je usklajevanje interesov oziroma dogovarjanje in sporazumevanje pogoj našega usklajevanja razvoja. Tudi v tem smo dosegli pomemben napredek, tako kot rezultat naših skupnih prizadevanj, kakor posledica naše organske povezanosti.

2. Temeljne organizacije združenega dela so z novo ustavo postale temeljna oblika samoupravljanja, kvaliteto spremenjenega družbeno-ekonomskega sistema. To so tako korenite spremembe, da se jih v prvem trenutku nismo niti zavedali, niti jih nismo dojeli. Družben razvoj ima neko vztrajnost in doseči to, zahteva določen čas, kajti to je proces, ki smo ga šele začeli. S tem hočem reči, da je te spremembe potrebno postopno vgrajevati v našo miselnost in zavest. V tem prvem prehojenem obdobju uveljavljanja ustavnih določil, so bile temeljne organizacije združenega dela iz dneva v dan postavljene pred vedno bolj

odgovorne naloge. To pa je hkrati pomenilo tudi naše osveščanje, krepitev odgovornosti in samoupravljalске zavesti. Delavski sveti v TOZD so začeli samostojno odločati o delu in poslovanju svoje organizacije, to pa pomeni veliko odgovornost. S tem se je večala njihova

samoupravljalška zavest pa tudi zahteve po dosledni razmejitev vseh sredstev na temeljne organizacije združenega dela.

Mnenja sem, da so bile v naših tovarniških razmerah zelo usklajene zahteve delavcev v TOZD, da se v teh okvirih rešujejo vsa tista vprašanja, ki so neodtujljiva pravica delavcev, z rastjo naše osveščenosti in zavesti, pa tudi z odgovornostjo za dobro gospodarjenje. Politična prizadevanja so bila usmerjena v to, da bi ta proces hitreje potekal in nedvomno je politična akcija prispevala pomemben delež k hitrejšemu spreminjanju odnosov, osveščenosti in zavesti, toda prevelik razkorak med pristojnostmi in zavestjo bi bil lahko tudi škodljiv. Tako pa je pri nas, po znani dialektični zakonitosti, pokazala medsebojna odvisnost in vplivanje, da procesa ni mogoče prehitovati. Po skoraj letu in pol delovanja temeljnih organizacij združenega dela pa lahko le ugotovimo, da samoupravni organi v TOZD odločajo s tolikšno odgovornostjo, da ne bi smelo biti nobene ovire, da ne bi v celoti prenesli gospodarjenja z vsemi sredstvi na TOZD. Dosedanji razvoj TOZD popolnoma opravičuje tako zaupanje. Menim, da je čas našega osveščanja in razvoja samoupravljalске zavesti v tem obdobju dozoroval. Postali smo mnogo bolj odgovorni do odločitev, ki jih sprejemamo, mnogo bolj odgovorno gospodarimo in mnogo bolj se zavedamo medsebojne odvisnosti med temeljnimi organizacijami združenega dela.

3. Brez konkretne materialne odgovornosti oziroma materialne od-

visnosti ob velikih pravicah, ki jih imajo delavci po ustavi, je iluzorno misliti, da bodo samo besede zadostale, da bi se vsak tudi materialno obnašal, pri čemer v abstraktnem smislu mislim tudi na proizvodni čas. Tako se je na primer nezadostno izkoriščanje delovnega časa odražalo negativno v naših rezultatih, vendar na vseh enako, tako na tistih, ki so vestno delali, kakor na tistih, ki so se izmikali delu. To pa je seveda destimulativno vplivalo tudi na tiste, ki bi lahko dajali še več. V tem je vzrok za vse v vprašanju navedene negativne pojave. Prepričan sem, da ti negativni pojavi niso bili prisotni pri veliki večini delavcev, to »svobodo« je izkoriščala manj zavedna manjšina, ki je tudi kvarila sliko celote.

Vsi napori za izboljšanje teh odnosov niso dali zadovoljivih rezultatov, so pa odnosi boljši kot so bili. Danes že večina zavestnih delavcev-samoupravljalcev sama skuša vplivati na tiste, ki se na račun drugih izmikajo delu. Mislim, da je to tudi edino prava pot, kaže pa tudi že na poudarjeno naše dozorevanje. Tako kot bo v kolektivu rasla zavest, da smo sami svoji gospodarji, tako bo rasla tudi disciplina, v širšem smislu besede.

4. V novem letu moramo doseči naš končni cilj, da temeljne organizacije začno v celoti gospodariti z vsemi svojimi sredstvi. To pomeni, da moramo v celoti prenesti oziroma razmejiti vsa sredstva na temeljne organizacije združenega dela. Pri tem pa bo potrebnega veliko usklajevanja in dogovarjanja med temeljnimi organizacijami in delovno organizacijo, kajti ne gre samo za razme-

jitev sredstev, temveč tudi za razmejitve vseh obveznosti iz preteklosti. Pri tem bo morala biti prisotna velika mera odgovornosti in medsebojne solidarnosti. Kljub samostojnosti TOZD se moramo zavedati, da smo tehnološko tako povezani, da drug brez drugega ne moremo. Tudi v tem pogledu smo v minulem letu pokazali precejšnjo zrelost.

5. Moram reči, da smo v Železarni ob startu v nove ustavne razmere imeli veliko prednost, ko smo imeli že svoje lastno glasilo — ŽELEZAR. Tako smo bili že prej navajeni na glasilo in na to, da smo v njem dobili najpomembnejše informacije o vseh tistih vprašanjih, ki pomenijo temeljna interesna vprašanja vseh delavcev. Tako je tudi Železar pri uresničevanju samoupravnih družbeno-ekonomskih odnosov, opredeljenih z novo ustavo, še bolj postal osnovni in najširši informator. Dobimo ga vsi člani kolektiva in moram reči, da v njem dobimo vse tiste osnovne informacije, ki nam dajejo možnost, da se lahko vključujemo v samoupravno aktivnost. Železar ima, po mojem mnenju, v tem obdobju uresničevanja ustavnih določil v delovnih organizacijah in temeljnih organizacijah združenega dela še prav posebno zaslugo. Brez informacij, ki smo jih tedensko dobili v Železarni, ne bi v razvoju samoupravljanja naredili takega razvojnega koraka kakor smo ga naredili. Prepričan sem, da je zasluga tedinke Železar izredna, da smo dosegli sedanjo stopnjo samoupravnega razvoja.

6. Če bi lahko izrazil vse želje, bi jih bilo preveč, kajti vedno je želja mnogo več kot je realnih možnosti za njihovo uresničitev. Želez bi, da bi v letu 1975 dosegli v Železarni v gospodarskem smislu vsaj tak napredek kakor smo ga v letu, ki ga zaključujemo. Da bi naše rekonstrukcije in novogradnje teklo po predvidenih načrtih, da bi bil delovni kolektiv vsaj tako zadovoljen kakor je bil letos. Da bi leto minilo brez nesreč, vsaj težjih. Da bi pri organiziranju delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela naredili odločilen premik, ki nam bo omogočil dosledno uresničitev novih ustavnih določil.

Vsem članom delovnega kolektiva in njihovim svojcem želim veliko uspehov, zdravlja in osebnega zadovoljstva v novem letu — 1975.

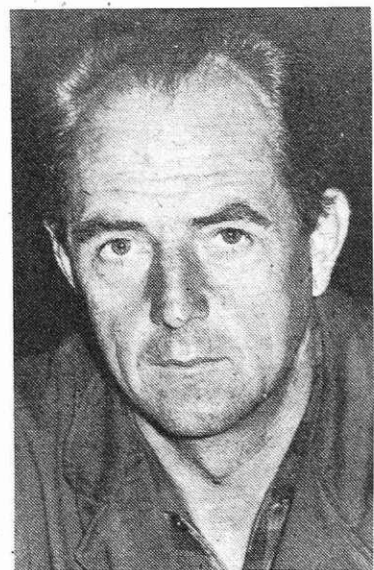
JOŽE OSVALD, PREDSEDNIK DS TALILNICE

1. Mislim, da smo se v TOZD Talilnice po zaslugi prizadevnih aktivistov, pri čemer so veliko pomagali tudi poslovodni organ in ostali vodstveni kadri, zelo približali na področju samoupravljanja novim ustavnim določilom. Brez njihove pomoči bi v tako razvejenem samoupravnem sistemu, ob množici samoupravnih sporazumov in drugih nalog, sploh ne bi mogli speljati tega kar smo v preteklem letu. Ob taki aktivnosti je seveda rasla tudi prisotnost vseh delavcev pri reševanju vseh najpomembnejših vprašanj. Če že ne popolnoma, smo po mojem mnenju zelo zadovoljivo vključili naš delovni kolektiv v samoupravno dogajanje. Če že vsi delavci niso sodelovali pri vseh odločitvah, pa so bili o vseh obveščeni. Mislim, da smo v tem dosegli pomemben napredek. Minulo leto je bilo leto našega samoupravnega dozorevanja. Kajti tako kvaliteta sprememba v razvoju samoupravljanja, kot je prehod iz predstavnškega sistema v delegatski sistem, zahteva določen čas. To je daljši proces, v katerega smo se v minulem letu uspešno vključili in dosegli tudi pomembne rezultate.

2. Eno leto, se mi zdi, je prekratka doba, ne glede na velikost posameznih TOZD, da bi v celoti izvedli dosledno razmejitve vseh sredstev na TOZD. To je zelo zahtevno, obsežno in odgovorno delo, ki se povezuje poleg proizvodnih rezultatov, tudi z razmejitvijo stroškov in sploh celotnega dohodka, kakor tudi obveznosti. Seveda pa je naš cilj, da čim prej uredimo upravljanje in razpolaganje z vsemi sredstvi na nivoju TOZD. S tem se bo namreč dvigal tudi interes delavcev v TOZD za njihovo prisotnost v samoupravljanju, pri boljšem gospodarjenju in ustvarjanju dohodka. Bistveno pri tem je, da sleherni delavec spozna, da je dohodek potrebno najprej ustvariti, šele potem ga lahko delimo.

Kakor sem že dejal, pa je to proces, kajti že pri postavljanju sedanje samoupravne organiziranosti v Železarni, smo izhajali iz tega, da bo potrebno to razširjati in dopolnjevati in mislim, da je tudi pravilno tako. Težko rečem, koliko temeljnih organizacij združenega dela naj bo v Železarni v bodoče, mislim pa, da pri tem moramo izhajati iz tega, da bo s tem približana in zagotovljena samoupravna udeležba vsakega delavca, da bo s tem rastel tudi njegov interes in zrelost, ustvariti čimveč dohodka ob racionalnem gospodarjenju. Kajti, če je dohodek dovolj, potem tudi ni problema pri njegovi pravilni delitvi.

3. Delno je odgovor na to vprašanje zajet že v prejšnjem. Z razširitvijo samouprave na vse delavce, to je celotno delitev dohodka, bo rastel tudi interes delavcev za ustvarjanje večjega dohodka. Kajti le tako bo sleherni delavec lahko občutil negativne ali pozitivne posledice take ali drugačne delovne discipline, reda, odgovornosti in podobno. Delavec bo spoznaval, če ne bo soustvarjal dohodka, ne more biti enako kot drugi udeležen pri njegovi delitvi. Spoznaval bo, da če predčasno zapuša delovno mesto ali če

s premajhno odgovornostjo izvršuje svoje delo, da s tem sebi in drugim zmanjšuje dohodek. Seveda pa so pri tem pomembna tudi naša prizadevanja pri dvigavanju samoupravljalске zavesti delavcev in sploh njihove kulture in razgledanosti. Nadaljnji proces samoupravnega razvoja se bo moral prepletati eden z drugim. V tem, mislim, je tudi odgovor, zakaj nismo dosegli večjih premikov v vprašanju zajetih problemih.

4. Dosledna razmejitev vseh sredstev na temeljne organizacije združenega dela, je naloga, ki jo moramo opraviti v novem letu, če želimo narediti nov, kvaliteten premik v uresničevanju nove ustave. To pomeni popolno materialno odgovornost TOZD za svoje gospodarjenje. Če tega ne bomo naredili, lahko to pomeni določeno stagnacijo v razvoju samoupravljanja v TOZD.

5. Glasilo Železar je odigralo več kot zadovoljivo vlogo pri informiranju samoupravljalcev. Njegova vloga je še posebno pomembna v našem

zelo razvejenem samoupravnem sistemu, kakor tudi v pogledu politične organiziranosti. Osebnostnim nobenih pripomb na sedanjo vsebinsko zasnovano Železarnjo.

6. V novem letu želim vsaj enakega sodelovanja med TOZD in člani kolektiva TOZD Talilnice, kakor je bilo v minulem letu. V imenu delavskega sveta želim delovnemu kolektivu TOZD Talilnice in ostalim sodelavcem v Železarni in njihovim svojcem veliko uspehov, osebnih sreč in zdravlja.

FRANCI RAVNIHAR, PREDSEDNIK DS VALJARNE

1. Moram reči, da smo se formiranjem temeljnih organizacij združenega dela mnogo bolj približali delavcem, kot je bil to slučaj preje. V tem imamo v Železarni tudi določeno prednost, ker so že pred tem delovale samoupravne delovne skupine. S tem je bila dana možnost, da delavci neposredno sodelujejo pri oblikovanju ali sprejemanju določenih stališč. To je pozitivno vplivalo tudi na večjo samoupravno aktivnost pa tudi zavest delavcev se skozi tako aktivnost dviga. Ena od sedanjih slabosti je bila v tem, da smo vse preveč obremenjevali SDS z različnimi, običajno tudi zelo dolgimi gradivi, največkrat tudi na zelo kratek čas in premalo organizirano. Vsekakor gre za zelo pomembne spremembe, ki še vedno niso prišle, kakor pravimo v kri večini delavcev. To je morda tudi razlog, da je bil večkrat pri posameznih odločitvah prisoten zelo ozeke interes ali osebni ali grupe ali obrata. Še premalo je prisoten širši interes TOZD ali Železarnje pa tudi širši družbeni interes.

V vodstvu TOZD smo pri svojem delu dobili veliko pomoč pa tudi podatke ali poročila, ki smo jih želeli. Smo dobili solidno pripravljene. Vprašani in problemov pa se nabere toliko, da bi morali skoraj tedensko zasedati. S tem hočem reči, da nam manjka pri tem delu še sistematičnosti pa tudi na racionalnost dela samoupravnih organov bomo morali misliti.

Na splošno pa je čutili kvaliteten premik pri delu vseh samoupravnih organov, ki se krepijo v delu samem. Še precej pa bo potrebno prizadevanj, da bomo bolj široko mislili, da bomo bolj gospodarno gledali na probleme pa tudi začeli spoznavati vse vplive, ki vplivajo na tak ali drugačen dohodek in s tem tudi na naš osebni dohodek. Mislim, da so samoupravni organi, od SDS navzgor odigrali, poleg drugih informacijskih sredstev, tudi zelo pomembno vlogo obveščanja kolektiva.

2. Razmejitve sredstev na temeljne organizacije združenega dela je ustavna zahteva, ki jo bomo morali prej ali slej narediti. Pri tem pa bo potrebna velika preudarnost in medsebojna dogovarjanja in sporazumevanja. Če vzamem za primer, samo formiranje cen v posameznih TOZD, med tistimi, ki direktno nastopajo na zunanem tržišču in tistimi, ki nastopajo samo na tako imenovanem notranjem tržišču, to je znotraj Železarnje. Eni bi lahko delali z velikim dohodkom, drugi pa na robu rentabilnosti ali celo izpod. S tem nisem mislil, da je treba s tem vprašanjem odlagati, temveč predvsem to, da bi pri tem reševanju morali biti veliki dogovarjanji pa tudi medsebojne solidarnosti.

3. Pri tem smo se preveč zanašali samo na besede in pozive. Za izboljšanje teh odnosov, sta po mojem mnenju primarna dva dejavnika — delovodje oziroma neposredni organizatorji dela in pa seveda uvajanje doslednega nagrajevanja po delu. Z dobro organizacijo dela in seveda tudi ob ustreznem strokovnem nadzoru, bi mnogo še vedno prisotnih negativnih pojavov odstranili. Najpomembnejše pa je dosledno in objektivno nagrajevanje po delu. Dokler bosta na primer dva delavca z različnim odnosom do delovnih nalog, ki sta v isti grupi, ob mesecu prejela enak osebni dohodek, tako dolgo najbrž bistvenih izboljšanj težko pričakujemo. Nekaj tega pa se da doseči, kot že rečeno z

ustrezno organizacijo in strokovnim nadzorom.

4. Potrebno bo še nadalje izgrajevati samoupravno organiziranost Železarne in seveda, kakor že rečeno, dosledno razmejitve vseh sredstev na temeljne organizacije združenega dela. Delavci bodo s tem, ko bodo po ustavnih pravicah in dolžnostih neposredno sodelovali pri delitvi dohodka, spoznavali tudi kako le-ta nastaja in kaj vse lahko vpliva na tak ali drugačen dohodek. Kajti brez ustvarjenega dohodka, tudi ni delitve. Tu se prepletata samoupravna pravica delavca, da sodeluje pri delitvi pa tudi dolžnost, da z dobrim delom in gospodarjenjem tudi doprinese k temu dohodku.

5. Osebo menim, da Železar odlično opravlja svojo vlogo v sistemu samoupravnega informiranja delavcev v TOZD in Železarni. Delavci so obveščeni preko njega o vseh najvažnejših stvareh, od dela samoupravnih organov, do družbenih planov in proizvodnih ter drugih dosežkih. Informacije ne segajo samo na-

zaj, temveč tudi naprej. Delavci Železarja berejo, kar se vidi že po tem kako hitro ga razgrajajo. Spomin se leta nazaj, ko je ostajal, danes pa če ga pravočasno ni, že sprašujejo kaj je z Železarjem.

6. Mislim, da je naša skupna največja želja, da bi tudi v novem letu uspešno kljubovali inflaciji in nelikvidnosti in dosegali vsaj enak razvoj kot v minulem letu. Želim tudi, da bi uspešno sodelovali tako znotraj TOZD med proizvajalci in vzdrževalci, kakor tudi med vsemi TOZD in DSSS, ker smo tako življenjsko povezani v okviru Železarne. Zadovoljstvo, ob uspešnem uresničevanju proizvodnih nalog, tako v pogledu količine, kakor tudi v pogledu kvalitete, naj bi postalo zadovoljstvo vseh in ne samo tistih, ki smo že leta in leta člani tega kolektiva.

Ob novem letu čestitam vsem sodelavcem v TOZD Valjarne in vsem ostalim sodelavcem v Železarni ter njihovim svojem in jim želim zdravja in osebnega zadovoljstva.

IVAN SUŠNIK, PREDSEDNIK DS HLADNA PREDELAVA

1. Samoupravne delovne skupine so se resnično uveljavile kot najbolj neposredna oblika sodelovanja delavcev v samoupravi. Morda je bilo teh sestankov v nekem obdobju celo preveč, ali vsaj premalo organiziranih, predvsem kar se tiče posredovanja materialov v javno razpravo. Poleg tega, da se bomo v bodoče morali dogovoriti za nek sistem sestajanja in ne kadar se bo kdo zmisli, da pošlje gradivo v javno razpravo, bodo morali materiali za javno razpravo biti pripravljeni, pri čemer mislim na večjo zgoščenost gradiva, ki

pa bi tudi v tem primeru delavci oziroma delegati v delavskem svetu morali dobiti preje, da imajo čas gradivo predelati in odvisno od vsebine poiskati tudi stališča med delavci.

2. Že pri oblikovanju sedanjih temeljnih organizacij združenega dela smo veliko govorili o razmejitvi sredstev na TOZD, vendar nam nikakor to ne gre od rok, vsi smo še preveč navajeni na Železarno, kot celoto. Vsekakor pa je dosledna razmejitev sredstev na temeljne organizacije združenega dela ena prvenstvenih, čeprav ne lahkih nalog v novem letu. Pri predvidenem večjem številu TOZD, bo najbrž izvedba te naloge, ki je pogojena z ustavnimi določili, lažje izvedljiva.

3. Mislim, da je ključ za uspešno razreševanje vseh teh vprašanj, v dosledni uvedbi nagajevanja po delu, pri čemer pa je še posebno pomembno objektivno merjenje rezultatov dela. Pri nas je žal še precej elementov, ki imajo bolj destimulativni značaj nagajevanja, kakor stimulativni. Pri tem so predvsem značilni primeri preveč togo postavljene gornjih meja, do kam lahko delavec preseže normo. Pridni delavci to gornjo mejo običajno dosegajo in celo presegajo, pri tem pa se največkrat zatakne glede nagajevanja. Razumljivo, da to na njega vpliva destimulativno in da se s tem povezujejo in pogojujejo tudi ostali negativni spremljevalci dela. Mnogo več je primerov, ko delavci dobro in vestno delajo ves svoj delovni čas, toda njegova delovna vnaša logično pade, ko se zatakne kadar preseže gornjo predvideno mejo za presežanje norme. Seveda imajo pri teh vprašanjih pomembno vlogo neposredni organizatorji dela, delodajci in vsi, ki sodelujejo pri pripravi dela. Če je delo organizirano in pripravljen material, potem tudi odpade večina negativnih spremljevalcev omenjenih v vprašanju.

4. Večina tega kar mislim pri tem odgovoru sem več ali manj omenjal že v prejšnjih odgovorih. Prvo kar bi v novem letu morali narediti, je dosledna razmejitev vseh sredstev na temeljne organizacije združenega dela. Nadalje oblikovati sistem samoupravnega komuniciranja in medsebojnega obnašanja, pri čemer mislim na organizirano delovanje delegatskega sistema in delegatskih razmerij. V ta okvir nalog sodi tudi pravočasno sklicevanje sej oziroma dostavo ustreznega gradiva, kratkega, jasnega in razumljivega. To so zelo odgovorne naloge pri uresničevanju nove ustave, ki jih moramo opraviti v naslednjem letu.

5. Železar menim, da je odigral pomembno vlogo pri uresničevanju samoupravnih odnosov v Železarni. Informacij, ki so potrebne za aktivno udeležbo v samoupravljanju je dovolj, morda bi bilo potrebno le še več tistih pred posameznimi odločitvami. Mnenja sem, da se tudi dovolj bere.

6. Da bi z dobrim delom in še večjim varčevanjem ter z medsebojnim sodelovanjem dosegli še lepše uspehe kakor smo jih letos. S tem bomo največ prispevali k večjemu skupnemu dohodku ob istočasnem izboljšanju osebnih dohodkov. V imenu delavskega sveta TOZD Hladna predelava želim vsem sodelavcem v TOZD in ostalim sodelavcem v Železarni in njihovim svojem srečno novo leto.

STONE PINTAR, PREDSEDNIK DS VET

1. Mislim, da je bil v minulem letu na področju samoupravljanja dosežen velik napredek, kljub temu, da imamo zelo obsežne TOZD, ki nam pravzaprav v nekem smislu ovirajo hitreje uresničevanje ustavnih določil. Mnogo stvari smo morali prehitro reševati in se odločati, tako, da glas delavca večkrat niti ni prišel naokrog, ko smo morali že sprejeti

odločitev. Vzrok za to je delno tudi v tem, da smo naenkrat imeli v razpravi na sestankih samoupravnih delovnih skupin po več in to obsežnih stvari hkrati. Lahko pa trdim, da smo si v tem času nabrali zelo pozitivno prakso, ki nam bo nedvomno zelo koristila pri nadaljnjem samoupravnem organiziranosti Železarne in pri nadaljnjem uresničevanju novih

ustavnih določil. V nekem smislu je bila to zelo bogata samoupravna šola. V tem času se je nedvomno tudi dvignil interes delavcev za sodelovanje, ki pa je neke oviran ravno zaradi izredne velikosti sedanjih temeljnih organizacij združenega dela.

2. Mislim, da smo s samoupravnim sporazumom o združevanju TOZD v delovno organizacijo Železarne, le preveč nekaterih stvari pustili na nivoju Železarne. V tem je morda tudi delni vzrok, da od spodaj ni bilo dovolj raznih pobud, ker smo se pri srečevanju z nekaterimi vprašanji izgovarjali tudi s tem, »češ saj to se bo itak reševalo na nivoju podjetja«.

Dohodek in stroški oziroma celotna sredstva, bi se morala obravnnavati na nivoju temeljnih organizacij združenega dela. To je tudi ustavna naloga, obenem pa je to pogoj za boljše gospodarjenje in za večji interes delavcev, ne samo v delitvi, temveč tudi v ustvarjanju dohodka. Danes v TOZD nimamo jasne slike o gibanju dohodka na tem nivoju pa tudi ne v celoti o ostalih sredstvih. Stroški se na primer prikazujejo zelo posplošeno za ves TOZD in težko je iz njih razbrati posamezne kategorije stroškov, še manj pa se v teh stroških lahko vidijo posamezni obrati ali večji proizvodni agregati.

3. Sami apeli za izboljšanje delovne in tehnološke discipline ter ostalih negativnih pojavov, so pre malo. Teh pozivov je bilo v preteklosti ogromno, od glavnega direktorja do direktorjev TOZD, samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij. Praksa kaže da to ni dovolj. Tehnološko in delovno disciplino je potrebno zaostri na vseh nivojih s strani organizatorjev

MARTIN ŠKETA, PREDSEDNIK DS SKUPNIH SLUŽB

1. V obdobju po ustavni samoupravni reorganizaciji, je naš delavski svet moral obratiti neko povsem lastno pot, ker se je v marsičem srečeval z drugačnimi problemi in nalogami, kakor delavski sveti v proizvodnih TOZD. Vse stvari o katerih smo razpravljali na seji delavskega sveta, smo v bistvu dali v razpravo vsem samoupravnim delovnim skupinam. Poskušali smo najti najboljše pot, da bi bili vsi v samoupravnih delovnih skupinah kar najboljše informirani o vseh pomembnejših stvareh. Nekaj tega je bilo opravljenega preko glasila Železar, na drugi strani pa smo vse sklepe, ki smo jih sprejemali na seji delavskega sveta posredovali vsem vodjem SDS, da bi o tem obvestili člane skupine in sprejeli tudi konkretne zadolžitve, če so se tikale njihove samoupravne delovne skupine. Kakor sem že dejal, je delovna skupnost Skupne službe s svojimi samoupravnimi organi nekaj specifičnega, saj nimamo svojega poslovnega organa kakor ostale TOZD in smo tudi sicer v nekem drugačnem položaju kot ostale temeljne organizacije združenega dela. Najbrž bo v tem pogledu precej drugače, ko bodo s posebnim samoupravnim sporazumom o združevanju dela in sredstev, urejene tudi medsebojne pravice, obveznosti in odgovornosti delavcev med delovno skupnostjo Skupnih služb in ostalimi TOZD.

Lahko rečem, da je delegatski sistem res zaživel, ni pa še prave povezanosti med delegati oziroma delegacijami in volilci. Pri tem mislim bolj na delegacije oziroma delegate v zboru združenega dela občinske skupščine. Nedvomno se bodo te stvari izboljšale, ko bo formiran center za razvoj samoupravljanja in informiranje. Delegatska razmerja namreč pomenijo delegatovo dvosmerni dolžnost, to je od tako imenovane baze navzgor do skupščine pa tudi navzdol od skupščine do baze. To pa seveda zahteva sklicevanje sej na daljše roke ob dostavi ustreznega gradiva, v bolj zgoščeni obliki. V dosedanji praksi smo komaj uspeli, da k večjemu skličemo

dela oziroma strokovno vodstvenega kadra. Pri tem pa mora biti prisotna tudi več strokovnega nadzora. Naši delavci, mislim tudi na celotno Železarno, so v večini dobri delavci, seveda ob dobro pripravljenem in organiziranem delu. V našem TOZD imamo nekaj takih zelo pozitivnih primerov, ko smo ravno na ta način uspeli v nekaterih primerih zelo izboljšati rezultate. Tudi naši delavci so taki, bolje ima organizirano delo, raje dela.

Drugi moment, ki bi ga pri tem morali zasledovati pa je, da se kar najbolj približamo nagajevanju po delu, kjerkoli se to le da in je to mogoče. Da bi bil človek pravilno zaposlen in da bi od dobrih rezultatov svojega dela tudi več imel, o tem bodo morale mnogo več brige voditi strokovne službe. V navedenih dveh vprašanjih, po mojem mnenju, leži osnovni vzrok, da se v stvareh, ki jih navaja vprašanje, prepočasno premikamo naprej.

4. Najvažnejša naloga je nedvomno v tem, da se delavci dosledno organizirajo v temeljnih organizacijah združenega dela na najnižjih področjih delovnega procesa, ki je zaključena faza in enota z zadostno reprodukcijsko podlago v okviru skupnega združenega dela. V taki organiziranosti bomo tudi lažje dosledno razmejili vsa sredstva na TOZD. Mislim, da bo pri tem potrebno misliti o tem, da organizacijo podjetja prilagodimo samoupravljanju in ne obratno. Mi vsi vemo kaj hočemo, potrebno je le to uresničiti.

5. V razpravi o novi ustavi, še posebno pa po sprejemu, je v Železarni veliko pozornosti posvečeno tako delovanju samoupravnih organov, kakor tudi njihovi ustrezni informiranosti. Mislim, da je Železar tudi dovolj spodbudno glasilo za večjo aktivnost samoupravnih organov in prilagajanja njihovega dela ustavnim določilom. Osebo sem z glasilo zelo zadovoljen.

6. Moja želja je, da bi samoupravljanje v Železarni, v smislu nove ustave dobro speljali. V pogledu gospodarjenja pa se moramo nadalje prizadevati, da izboljšamo tehnološko in delovno disciplino ter uredimo take pogoje dela, da bo prišla do veljave vsa delovna sposobnost in pridnost naših delavcev. Da obdržimo vsaj sedanjí kurz gospodarskega napredka v Železarni, da bomo sposobni ustvariti večji skupni dohodek in s tem tudi večji osebni dohodek in da bo vzporedno s tem rasel tudi družbeni standard.

Čestitam ob novem letu vsem članom našega TOZD in vsem sodelavcem v Železarni in njihovim svojem, z zahvalo vsem za dosedanje sodelovanje v samoupravnih organih, da bi s solidarnostjo in vzajemnostjo dosegali še hitrejši napredek.

sestaneke delegacije, zaradi časovne stiske pa nismo bili v stanju se dogovarjati z delavskim svetom ali drugim samoupravnim organom, še manj pa z volilci.

Delavski svet DSSS neke odločitvene vloge, glede na svoj status

nima, da bi na primer lahko bistveno vplival na pomembne odločitve. Tu predvsem mislim na primer na odločitve pri novih investicijah, ker smo v nekem smislu, še kljub vsemu servisu, ki nima lastnih sredstev. Na sejah delavskega sveta je večkrat prišlo do izraza vprašanje, namreč, da nismo v enakem položaju kakor so ostali delavski sveti proizvodnih TOZD. Tak položaj pa seveda ni bistveno vplival na večjo samoupravljalno zavest in zainteresiranost članov Skupnih služb, pri posameznih odločitvah.

2. Razdelitev celotnega dohodka oziroma vseh sredstev na TOZD, je izredno težka in odgovorna naloga, še posebno v naši izredni tehnološki povezanosti. Z uresničitvijo ideje o oblikovanju večjega števila TOZD v Železarni, bodo možnosti za dosledno razmejitve sredstev na TOZD, verjetno bolj dosegljive. Obenem s tem pa bo seveda potrebno rešiti tudi status delovne skupnosti Skupnih služb. Po ustavi je namreč vsa-

kemu delovnemu človeku zagotovljeno, da neposredno in enakopravno z drugimi delovnimi ljudmi v združenem delu odloča o vseh zadevah družbene reprodukcije, da uživa rezultate svojega življenja in minulega dela in pridobitve splošnega družbenega napredka in drugo. Vse to bo namreč treba v bodoče v samoupravnih sporazumih opredeliti.

3. Mi smo že na nekaj sejah, v zvezi z razpravo o antiinflacijskem programu in o gospodarskih načrtih, sprejeli sklepe o zaostritvi delovne discipline v Skupnih službah, ker smo ugotavljali, da tako kot marsikje drugje, tudi v Skupnih službah ni na ustrezni višini. Sklepi so več ali manj ostali na papirju in se v celoti niso realizirali, ker temu tudi niso sledili ustrezni ukrepi in seveda tudi zasledovanje uresničevanja sklepov in eventualno sprejetih ukrepov. Za uspešnejše reševanje vseh negativnih pojavov navedenih v vprašanju, bo nedvomno potrebno striktno in objektivno speljati sistem nagajevanja po uspešnosti na delovnem mestu. Vzoredno s tem pa seveda zaostriti delovno odgovornost in disciplino vseh od vodilnih delavcev navzdol, do slehernega delavca v naših službah.

4. Vsa naša tako politična kot strokovna prizadevanja morajo biti usmerjena v to, da se hitreje uresničujejo določila nove ustave. Pri tem pa ne bi smeli mimo tega, da je to proces, ki zahteva ogromno angažiranost od družbenopolitičnih dejavnikov do strokovnih služb in ki ga ni mogoče uresničiti v nekaj dneh.

Kakor sem že dejal, posebno pozornost zahteva graditev in utrjevanje delegatskega sistema in delegatskih razmerij. Pri tem bo potrebno še veliko dela tudi pri usklajevanju enotnih stališč in interesov posameznih delegacij TOZD, ker moramo le vsi izhajati iz nekega širšega to je tovarniškega interesa, ki je navsezadnje naš skupni interes.

5. Glede tednika Železar, sem mnenja, da je do sedaj odigral dosti pomembno vlogo v sistemu samoupravnega informiranja delavcev. Obveščal je o najvažnejših dogodkih pa tudi o tem kaj se pripravlja. Je odigral svojo vlogo. Tudi Železarni gre zahvala, da smo z našo samoupravo dosegli sedanjí nivo, ker je bila informiranost kolektiva na dosti visoki ravni. Železar ima lep delež pri vseh dosedanjih prizadevanjih. Več pa bi morali v bodoče posvetiti posredovanju zadev, ki so oziroma bodo v obravnavi v zborih občinske skupščine, predvsem v zboru združenega dela. Seveda pa se to tudi veže z že omenjenim problemom, pravočasno dostavo gradiva za sejo.

6. Glede na težave med letom, lahko rečem, da smo v minulem letu delali dokaj uspešno. Poleg dobrega dela proizvodnih TOZD, imajo nedvomno delež tudi Skupne službe, ki jim je uspelo skupaj z naporom proizvodnih obratov obdržati v podjetju likvidnost in po zadnjih ocenah ustvariti tudi ustrezen ostanek dohodka.

Z ozirom na naloge v prihodnjem letu, ki niso majhne, bi želel, da bi tako proizvodni TOZD, kakor delavci v Skupnih službah uresničili naloge in cilje, ki smo si jih zadali z gospodarskim načrtom, ki temelji na poslovni politiki v letu 1975, ki smo jo že sprejeli. Le to nam namreč zagotavlja vsaj tak vzpon, kakor smo ga dosegli v preteklem letu.

Ob tej priliki želim osebnega zadovoljstva, zdravja in veliko delovnih uspehov v novem letu vsem delavcem v delovni skupnosti Skupne službe in ostalim sodelavcem v Železarni, kakor tudi njihovim svojem.

Železarski globus

ZDA

Za energetsko-raziskovalni program »Independence« (Neodvisnost), bodo v ZDA porabili milijardo dolarjev. Njegov osnovni namen je, da bi ZDA v bližnji prihodnosti postale neodtujljive na eventuelen bodoči energetski bojkot. Prvi rezultat tega programa je, da sta dve družbi za preskrbo z zemeljskim plinom EL Paso in Wesco, pričeli z gradnjo dveh naprav za vplinjavanje premoga. Vsaka izmed njih je porabila letno deset milijonov ton premoga.

ZDA

Tretja najmočnejša železarska družba Republic Steel Co. je najavila investicijski program za svoje železarne v višini 160 milij. dolarjev. Med drugim bo gradila novo LD-je, klarno z dvema konvertorjema in dve koksarski bateriji. Z LD-je klarno bodo nadomestili obstoječo martinarno s štirimi SM pečmi v železarni South Chicago.

DIREKTORJI TOZD O DOSEŽKIH V MINULEM LETU IN TEMELJNIH NALOGAH V LETU 1975

Ob zaključevanju letošnjega leta smo prosili direktorje temeljnih organizacij združenega dela delovne organizacije Železarnice, da ocenijo delo svojih TOZD v letu, ki ga zaključujemo in označijo temeljne naloge, ki čakajo delovne kolektive TOZD v letu 1975. Takole so nam odgovorili:

STANKO ČOP, DIREKTOR TOZD TALILNICE

TOZD Talilnice ima v svojem sestavu pet obratov: plavž, martinarno, elektro jeklaro, livarno in šamotarno. Poleg osnovnih proizvodov: grodlja, jekla, odlitkov in šamote, imamo še apno in dolomitski pesek. Razsežnost obratov je dokaj velika, saj segajo od apnenice do kamnoloma v Trebežu. Zaposlenih je povprečno 1.050 delavcev, od teh je najmočnejši obrat martinarna s preko 400 zaposlenimi, nato plavž z 280, elektro jeklaro s 170 ter livarna in šamotarna s 100 delavci. Razen livarne, je fluktuacija delavcev in odsotnost zaradi bolezni precejšnja v vseh obratih. Neprekinjeno delo, težki delovni pogoji in še precej fizičnega dela so vzroki za tako velik odhod.

Letos smo pridobili nekaj novih naprav. Od teh je pomembno omeniti: silose za legure in zakladilni stroj v elektro jeklarni, povečani garderobni prostori v aglomeraciji, odpraševalni agregat v aglomeraciji, sito za sinter in koks, skladišče glin, električne prevozne vozičke za šamotarno in nekaj manjših naprav. Začeli smo z gradnjo garderobnih prostorov za delavce v Trebežu. Velik del sredstev pa smo namenili za skupna vlaganja.

V kolikor bodo zadnji dnevi letošnjega leta tako uspešni kot doslej, bodo vsi obrati TOZD Talilnice izpolnili svoj plan proizvodnje. Tako je med prvimi izpolnila plan livarna s novembrom, plavž 14. decembra, apnenica 19. decembra, martinarna in elektro jeklaro 24. decembra in šamotarno ob koncu meseca. Za elektro jeklaro računamo plan na velike peči.

Letos bomo v primerjavi z lanskim letom izdelali 10.000 ton več grodlja, 10.000 ton več SM jekla, 20.000 ton več elektro jekla, 60 ton več odlitkov in 500 ton več šamote. Vsekakor boljši uspehi kot leto prej, na plavžu, elektro jeklarni in livarni pa so to do sedaj največji dosežki. Ugodna je poraba koka, računamo z okrog 670 kg na tono grodlja. Ni pa še tisto, kar smo si zadali, oziroma doseči moramo decembrski rezultat, ki je 610 kilogramov. Izredne težave, ki so nas spremljale pri dobavi in prevozu rud, koka, starega železa in grodlja, so nas dostikrat ovirale pri doseganju še boljših uspehov. Želimo samo, da te težave v bodoče ne bi bile še večje.

Vsekakor pa moramo v prihodnjem letu izboljšati nekaj pomembnih stvari. Urediti moramo enakomernost hoda plavžev, oziroma držati hod peči tako kot je bil marca in aprila ter od septembra dalje.

Dovolj tekočega grodlja v dobri kakovosti z ozirom na žveplo, veliko pripomore k dobri in kvalitetni proizvodnji martinarne. V obeh jeklarnah se moramo lotiti odstranjevanja velikih nepravilnosti pri vlišanju, čeprav mislim, da tudi pri izdelavi jekla v peči nismo popolnoma uspešni. Delavci pri ponvicih, pri zidavi livni ploči in pri postavljanju kokil se morajo zavedati, da je njihovo delo strokovno in odgovorno in da se le polovico jekla izdela v peči, druga polovica pa v vlivališču. Tako bi bil lahko z vestnim in strokovnim delom

boljši izplen, manj prodorov pri vlišanju, manj zalitih livnih vagonov in seveda več dobrega jekla. V letu tehnoloških izboljšav bi morala biti to naša prva obveza.

Tudi sodelavci v livarni in šamotarni se morajo še bolj prizadevati za izboljšanje kvalitete. Za livarno nam kvaliteto ocenjujejo naši kupci, za šamotarno pa v glavnem jeklarji, ki imajo večkrat dovolj upravičenih pripomb na mero izdelkov in na kvaliteto, oziroma na enakomernost kvalitete.

Vsi vemo, če se zavzamemo, da znamo narediti dober proizvod. Tako kot delamo takrat, bi morali delati vedno.

Kar se tiče delovne discipline bi se morali zgledovati po tistih vestnih in predanih delavcih, ki vedo, kaj je njihova dolžnost in za katere ne bi bil potreben vratar. Žal pa je nekaj takih, ki svoje delovne naloge ne jemljejo resno, iščejo nedovoljene izhode, se izgubljajo z dela in s tem nalagajo svojim sodelavcem še težja bremena. Izostajanje ob plačilnih dnevih nam je v zadnjem času resno ogrožalo potek proizvodnje. Seveda pa bomo morali več misliti na ustale delavce, za kar je eden prvih pogojev primerno stanovanje. TOZD Talilnice so prav zaradi tega v težjem položaju, saj precejšen del naših delavcev stanuje v samskih domovih, ki niso prilagojeni današnjim zahtevam.

Samoupravni organi v TOZD so delali dobro in učinkovito. Operativne naloge so reševali odbori in komisije, delavski svet pa je sprejemal ugotovitvene sklepe na podlagi razprav na samoupravnih delovnih skupinah, obravnaval poslovanje v TOZD, razporejal sredstva iz sklada amortizacije in odločal o zadevah, ki so v skladu s statutom. Vse preveč pa je bilo na hitro pripravljenih predlogov in preveč naglice pri sklicevanju sej. Isto bi lahko rekli za sestanke samoupravnih delovnih skupin. Ogromno sporazumov z dokaj komplicirano vsebino, kratek rok za razpravo, celo samo po nekaj dni, ne vodi k resni obravnavi problemov. Gradivo za javno razpravo bi moralo biti kratko, jasno napisano, brez prevelike uporabe tujih besed, torej razumljivo proizvajalcem. Vsakdo v Železarni je lahko temeljito obveščen o vsem, če prebira naš list Železar, če sodeluje na sestankih samoupravnih delovnih skupin ali pa dobi mnenje v pogovorih.

V drugi polovici letošnjega leta smo dosegli veliko uspehov na podlagi jasno in enostavno postavljene protinflacijskega programa. Tako kot smo tega zaradi konkretnih nalog dobro izpolnjevali, bi morali v prihodnjem letu zastaviti podobne cilje: dosledno izvajanje naročil v rokih in izboljšanje tehnološke discipline. Enostavno se moramo obvezati, da bodo na primer plavži dajali 90 % grodlja z žveplom pod 0,060 %, da bo v jeklarnah le 3 % slabo odlitih šarž ali na vsake tri dni ena, da bo šamotarna delala bolj strogo po predpisih JUS in podobno. Take obveze se dajo dnevno zasledovati, objavljati in redno delati na izboljšanju. Vse druge obveze, ki se nanašajo na tehnične podatke, naj bodo obveze vodilnih delavcev.

V letu 1975 se bodo proizvajalci odločali za nove TOZD. Želim, da bi se odločili za take, kjer bo resnično možno še bolj uveljavljati bistvo ustavnih določil, vendar še vedno v povezanosti z Železarno kot celoto. Tako kot letos, želim, da bi presegli plan, da bi s povečano produktivnostjo in z varčnostjo pri materialih zmanjševali negativne učinke povečanja cen ter s tem zagotovili sebi dober položaj. Sodelovanje z drugimi TOZD je bilo letos dobro in naš uspeh je doprinosil naporov vzdrževalcev in transporta pa tudi Vatrostalne. To sodelovanje moramo še bolj poglobljati.

Ob tem pa želim vsem sodelavcem tudi osebne sreče in zadovoljstva!

AVGUST KARBA, DIREKTOR TOZD VALJARNE

V TOZD Valjarne delajo štirje obrati: bluming in štekel valjarja, valjarna žice, valjarna 2400 in valjarna profilov. Dne 1. 1. 1974 je bilo zaposlenih v vseh obratih in vodstvu 952 in 1. 12. 1974 973 delavcev. Povečanje gre predvsem na račun izpolnitve posade za delo na tri izmene na Bronx škarjah v valjarni bluming. Ustrezno temu je bil spremenjen tudi normativ. Večjih

problemov zaradi fluktuacije v glavnem ni bilo.

Obrati TOZD Valjarne so v letu 1974 dosegli boljše proizvodne rezultate kot v letu 1973. To sicer iz vseh števil ni takoj razvidno, ker je pri oceni treba upoštevati določene specifične pogoje, ki so bili v obeh letih različni.

Za valjarno bluming kažejo osnovni obratovalni pokazatelji, da je

delala letos precej bolje kot lani. Skupna proizvodnja bo višja kot je bila planirana in bo za približno 8.000 ton presežena lanskeletna številka. Tudi blagovna proizvodnja bo višja kot predvideva plan in kot smo jo dosegli v letu 1973. Osnovni vzrok za boljše delo tega obrata so bili nižji zastoji. Lani jih je bilo 29,1 odstotek na obratovalni čas, medtem ko kaže letos na okoli 25,5 odstotkov. Pri tem je treba upoštevati, da smo v razdobju januar — avgust dosegli povprečne zastoje v višini 27,5 odstotka in smo šele v zadnjih štirih mesecih uspeli skupen rezultat tako znižati. Vzroki za takšno znižanje zastojev predvsem v zadnjih mesecih so: dobro delo proizvodnih in vzdrževalnih delavcev, večja proizvodnja obeh jeklarn (več vročega vložka) in občasno valjanje slabov preko potisne peči.

Valjarna štekel letos ne bo dosegla planirane skupne in blagovne proizvodnje. Edini vzrok za to so bile težave z vložkom v prvih osmih mesecih, ko valjarna bluming ni dosegla svojih planiranih obvez. V obdobju september — december je proizvodnja precej narasla, vendar za ostalih količin ni mogoče nadoknaditi. V primerjavi z lanskim letom je ta valjarna proizvedla pri skupni proizvodnji za približno 8.000 ton več, medtem ko bo pri blagovni proizvodnji približno na isti ravni.

Valjarna žice bo planirano skupno proizvodnjo prekoračila za okoli 1.300 ton in blagovno za okoli 1.000 ton. Vendar bo skupna proizvodnja nekoliko nižja kot je bila dosežena v letu 1973. Vzrok za to je v dejstvu, da v letu 1973 ni bil izveden glavni remont, medtem, ko smo ga letos opravili. Da je bilo obratovanje tega obrata letos boljše kot lani, kaže tudi primerjava zastojev na obratovalni čas. Lani smo dosegli 38,1 odstotek in letos okoli 36,5 odstotkov.

Valjarna 2400 bo letos proizvedla približno toliko kot v preteklem letu, vendar za okoli 6.000 ton manj kot je predvideval plan. Vzroka za nižjo proizvodnjo so težave z vložkom v razdobju januar — avgust, zaradi slabšega dela valjarne bluming in spremenjenega asortimenta. V zadnjih štirih mesecih se je proizvodnja zaradi zadostne zaloge vložka znatno popravila. Med asortimentom negativno vplivajo na količino proizvodnje mikrolegirana jekla, ki zahtevajo daljši čas valjanja. Letos bomo proizvedli preko 10.000 ton pločevine te kvalitete.

Valjarna profilov je delala letos dobro in bo planirano skupno proizvodnjo presegla. V primerjavi z lanskim letom je skupna in blagovna proizvodnja nižja, ker valjamo za direktno prodajo le minimalne količine.

Pri izplenih kaže situacija, da bomo v vseh obratih dosegli v primerjavi z lanskim letom boljše rezultate. Izjema je samo oddelček adjustaže valjarne štekel, kjer bo izplen v primerjavi z letom 1973 nekoliko slabši.

Delovanje samoupravnih organov v TOZD Valjarne je bilo letos zelo razgibano. Samoupravne delovne skupine so na sestankih obravnavale vse tiste zadeve, ki jih z ozirom na naše samoupravne akte morajo obravnavati. Poleg tega so v vseh obratih razpravljale vsak mesec tudi o proizvodnih stroških na podlagi poročil, ki so jih pripravili obratovodje, oziroma vodje oddelkov.

Tudi delavski svet in odbori oziroma komisije so bili zelo delavni. Največ se sta imela odbora za gospodarstvo in za dohodek ter nagajanje, ki sta vsak mesec obravnavala problematiko s svojega področja. DS je na letošnjih devetih sejah obravnaval predvsem periodična poslovna poročila, sprejel družbeni plan za leto 1975 in še druge zadeve, ki spadajo v njegovo pristojnost. Ostali odbori in komisije so se sestajali po potrebi ter obravnavali in sprejemali sklepe s svojih področij.

V letu 1975 so naloge za obrate TOZD Valjarne še zahtevnejše kot so bile letos. Z ozirom na količino velja to za valjarno bluming in štekel ter za valjarno žice. Družbeni plan za valjarno bluming in štekel

predvideva znatno večje količine, kot smo jih proizvedli letos. Pogoji za to so: večja proizvodnja v martinarni, nabava tujih slabov in dobro delo proizvodnih in vzdrževalnih delavcev. Zanj se bo moralo odraziti predvsem v nižjih zastojih na obratovalni čas. Ti so z ozirom na planirano proizvodnjo predvideni 24,3 odstotke, kar je za okoli odstotek nižje kot bomo letos dosegli.

Tudi v valjarni žice je predvidena večja proizvodnja in bo zato treba znižati zastaje v primerjavi z letošnjim letom še za nekaj več kot odstotek.

Valjarna 2400 ima nižji družbeni plan kot letos, vendar višji kot bo letošnja proizvodnja. Vzrok je v zaostritvi kvalitetnega asortimenta in

povečani proizvodnji pločevine iz mikrolegiranih jekel. Ob dobrem delu valjarne bluming in s tem zadostni količini vložka bo planirano količino možno doseči. V valjarni profilov predvideva družbeni plan znižanje skupne proizvodnje, ker bo gotova proizvodnja minimalna. Ta valjarna bo valjala v letu 1975 praktično samo vložek za jeklovlek.

Poleg proizvodnje bo treba v letu 1975 posvetiti vso pozornost izboljšanju izplena in znižanju proizvodnih stroškov. Na tem področju bo še mnogo dela, da izkoristimo možnosti za doseganje boljših ekonomskih rezultatov v posameznih obratih.

Vsem sodelavcem v TOZD Valjarne želim srečno in uspešno polno novo leto 1975!

FRANC VIČAR, DIREKTOR TOZD HLADNA PREDELAVA

TOZD Hladna predelava združuje v letu 1974 šest obratov in ima 1090 zaposlenih. V tem letu se je k TOZD Hladna predelava pridružil še novi obrat za proizvodnjo vratnih podbojev. Tako, da je sedaj zaposlenih 1148 ljudi.

V tem obdobju je TOZD zapustilo 155 ljudi ali 14,22 %, sprejetih je bilo 187 ljudi ali 16,29 %. V novem obratu vratnih podbojev je od novosprejetih in premeščenih v TOZD Hladna predelava zaposlenih 50 ljudi. Fluktuacija zaposlenih v primerjavi z ostalimi TOZD ni previsoka.

V šestih obratih proizvajamo šest različnih skupin proizvodov.

V hladni valjarni: izdelujemo HVT iz jekel za globoko vlečenje, iz orodnih jekel, jekel za poboljšanje, vzmetnih jekel, avtomatskih jekel in silicijevih dinamov jekel.

Žičarna: izdeluje vseh vrst vlečene žice iz nizkoogljiknih jekel, pocinkano žico, žico za izdelavo vijakov, zakovic in galanterije visokogljiknih jekel, patentirano vlečeno in pocinkano žico, iz orodnih, avtomatskih, nizko in visokogljiknih jekel. Nadalje izdelujemo žico za izdelavo elektrod in žico za avtomatsko in polavtomatsko varjenje.

Profilarna: je praktično novi obrat, v katerem izdelujemo vseh vrst profilov iz konstrukcijskih do mikrolegiranih jekel. Nove profilirne naprave bodo v naslednjem letu omogočile še proizvodnjo tankostenskih nosilcev. Ti bodo prvenstveno namenjeni proizvodnji vratnih podbojev, del teh pa bomo izdelovali tudi za tržišče.

Podbojarna: V tem obratu smo 28. novembra pričeli s poskusno proizvodnjo in v tem letu do decembra, razen proizvodnje v vzorčni delavnici, obrat proizvodnje ni imel. V tem mesecu proizvodnja z vsemi začetnimi težavami poteka in bomo izdelali do konca meseca 1500 podbojev.

Jeklovlek: Obrat za proizvodnjo vlečenega jekla v palicah proizvajava vse vrste palčnih jekel od ogljikanih, nizko do visoko legiranih jekel. Palčno jeklo izdelujemo v vlečenem, žarjenem in poboljšanim stanju, luščene ali brušene.

Elektrodni obrat: za proizvodnjo elektrod in taljenih praškov za polavtomatsko varjenje izdeluje 68 različnih kvalitet elektrod in palčic za varjenje ter pet vrst praškov. Osvajamo pa še šest vrst polnjenih žic in šest vrst aglomeriranih praškov.

Želbljarna: Obrat za proizvodnjo žičnikov, bodeče žice in jeklenega peska. Izdelujemo žičnike za domači in inozemski trg, predvsem za ameriško tržišče, enako tudi bodečo žico, jekleni pesek pa pretežno za domačo porabo in deloma za notranje tržišče.

MIROSLAV NOČ, DIREKTOR TOZD VET

TOZD VZDRŽEVANJE, ENERGIJA IN TRANSPORT sestavljajo, kot je že iz njenega naslova razvidno, tri službe, ki zaradi specifičnosti metalurške proizvodnje nastopajo v sleherni železarni. To so službe, ki med seboj nimajo dosti skupnega, vendar jih le njihov povsem enak ekonomski položaj v odnosu do proizvodnih TOZD. Naše delo ima značaj usluge. Zato naše obrate včasih ime-

nujemo tudi uslužnostne obrate. Vse to seveda ne pomeni nobene ovire za normalno delovanje teh služb kot TOZD. Poslovna realizacija TOZD VET se pojavlja kot strošek v celotni realizaciji Železarne. Zato se na prvi pogled čudno sliši, da je naš cilj čim nižja realizacija, ker to pomeni za Železarno nižje proizvodne

ne iz obrem m zairano larni plan ker bo a. Ta prak- v letu izbolj izvod- bo še žnosti ih re-

aljar- polno

7A

TOZD šnjem

osegla car je 4,96 % odnje. no od

odnjo 3,73 % proiz- skno- koli- on ali

letos omeni inske- a pla- ke je u, po- mbru. kanja nismo

zvod- mbra a na- čeli s odnja omeni mesec

odnjo 20.670 druž- pa je

osegel 3,79 % dose- z lan- radi ap- rav enega

12.931 pred- n in e. To i lan- rastu. ice za nji ni kanja nočju acitet' anju, ložno redno časpo

ot ce- je po izpol- ančno našala obrat i pro- ratov izpad 2.100

lnosti elek- irano ramo nskih Obno- svojiti ev. V ramo jo in o na-

ljarne o mo- e ho- izpol- planu

posle- apore proiz- želim pne

T e. Vse ire za b kot TOZD- celot- se na aš cilj o po- vodne

(str.)

stroške, ali drugače, večji ostanek dohodka. Smeri in cilji gospodarjenja v TOZD-VET so torej logično izključno v intenziviranju vseh dejavnosti, kar pomeni omejitve v primeri z ostalimi TOZD v Železarni, ki lahko svoj razvoj in poslovno uspešnost ekonomsko upravičeno načrtujejo in realizirajo na osnovi intenzivnega in ekstenzivnega razvoja. Spodnja razpredelnica prikazuje obrate TOZD-VET in istočasno stanje zaposlenih na dan 1. januar in 20. december 1974:

OBRAT	Stanje zaposlenih		Razlika
	1. 1. 1974	20. 12. 1974	
1. Stroj. del.	288	289	+ 1
2. Stroj. vzdrž.	493	479	- 14
3. El. vzdržev.	262	271	+ 9
4. Gradb. vzdrž.	114	111	- 3
5. RTA	71	81	+ 10
6. Strug. valjev	44	47	+ 3
7. ETE	111	111	-
8. PIV	110	108	- 2
9. Transport	365	379	+ 14
TOZD-VET	1.858	1.876	+ 18

Primerjava števila zaposlenih z letom 1973 ne bi bila preveč dobra, ker smo zaradi reorganizacij v letu 1973 spremenili normativne odnose. Podatki v razpredelnici govorijo dovolj zgovorno. Obrat strojno vzdrževanje ima v tem času največje težave s kadrom, ker redni dotok ne pokriva odhajanja delavcev in ker bo moral prvo izmeno vzdrževalcev hladne valjarne Bela sestaviti iz obstoječega staleža.

Leto 1974 je investicijsko dokaj uspešno, čeprav smo ta čas razumljivo vsi v senci velike skupne investicije — hladne valjarne na Beli.

V obratovanje smo dali naslednje nove naprave:

- štiri nove obdelovalne stroje na vzdrževanju,
- kalilno peč v obratu strugarna valjev,
- nove garderobe in higijene za vzdrževalce na plavžu,
- lokomotivsko delavnico z garderobami,
- dovozno cesto na haldo,
- en osebn in dva poltovorna avtomobila,

— cevovod profila 200 Jesenice—Bela za komprimiran zrak,

— rezervoar za tekoči butan prostornine 1.200 kub. metrov,

— trafo postajo za podbojarno.

Preteklo leto, če tako rečem z majhnim prehitevanjem časa, je bilo uspešno. Ni sicer mogoče govoriti o izjemnih dosežkih, ker je v današnjih gospodarskih razmerah vse še bolj relativno in pa ker je vsako primerjanje nasploh relativno. O izjemnem uspehu bi lahko govorili le tedaj, če bi nam uspelo zavreti ali zaustaviti tok neusmiljene inflacije. To nam v letu 1974 ni uspelo in že na tem mestu želimo, da nam uspe v letu 1975.

Če smo v TOZD-VET na kaj lahko ponosni, potem smo lahko na to, da smo kljub vsem zunanjim področjem uspešno krotili rast naših internih cen. Gibanje stroškov vzdrževanja, energije in transporta v lastni ceni za tono jekla, prikazano v diagramu to tudi grafično potrjuje.

Naj naštejemo še nekaj naših proizvodnih uspehov:

— V strojnih delavnicah so v 11 mesecih proizvedli za 19 odstotkov več konstrukcij in rezervnih delov. Naloga po antiinflacijskem programu je postavljena le na 12-odstotno povečanje.

— Proizvodnja in prodaja tehničnih plinov argona, dušika in kisika je v nadaljnjem porastu. Ta porast je razviden iz naslednje tablične primerjave:

Vrsta plina	Prodaja v tonah		INDEKS
	11 mes. l. 1973	11 mes. l. 1974	
Kisik	922,3	786,9	85,32
Dušik	90,3	177,7	196,78
Argon	204,3	324,0	158,59

V antiinflacijskem programu smo postavili nalogo, da se mora obseg prodaje povečati za deset odstotkov v odnosu na leto 1974. Rezultat je dosežen, razen pri kisiku, kjer smo planirali količino na osnovi napačnih meritev preteklega leta. Porast prodaje po vrednosti pa bi pokazal še ugodnejšo sliko zaradi povečane prodaje visokovrednega žlahtnega plina argona.

Na transportu beležimo za 2,75 odstotka povečanje storilnosti, merjeno s številom opravljenih kamionskih in lokomotivskih ur, skupaj na tono blagovne proizvodnje za prodajo. Leta 1973 je bilo opravljenih 4.436 ure na tono, letos v 11 mesecih pa le 0,424 ure.

V zadnjih petih mesecih dosegajo dobre delovne rezultate tudi vzdrževalci. Zastoji so v glavnem v okviru planiranih. Posebno je opazen konstanten pad vzdrževalnih zastojev v valjarni blooming.

V letošnjem letu so bili samoupravni organi obremenjeni z uresničevanjem ustave na vseh področjih gospodarskega in družbenega življenja, več kot bo to kasneje normalno, zato je zelo težko s pravo mero kritike ali pohvale govoriti o uspešnosti dela samoupravnih organov v TOZD. Mislim, da bo drugo leto v tem pogledu preizkušeno, ker bo nova ustava v celoti že konstituirana v praksi. Za vse samoupravne organe v TOZD moram reči, da so bili izjemno delavni in da so sprejemali dobre sklepe. Delegatski sistem je v tem letu znotraj temeljne organizacije uspešno prejel preizkušnjo na usklajevalnih konferencah delegatov samoupravnih delovnih skupin. Izkazalo se je, da prevladuje za boljše rešitve.

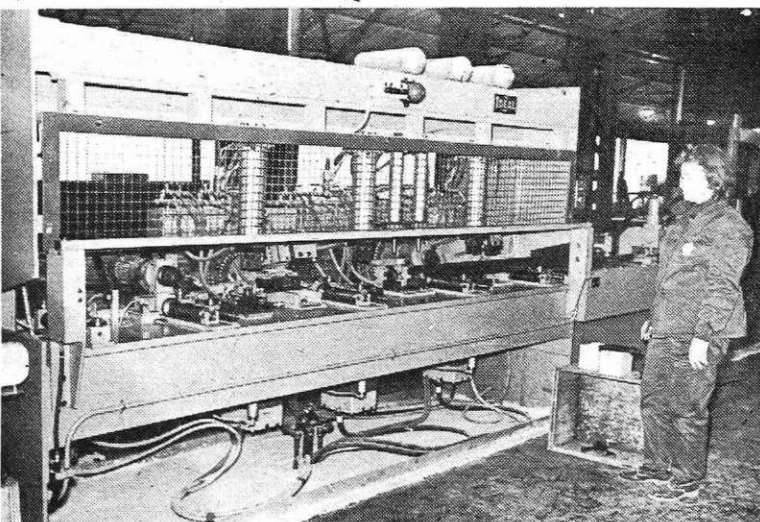
Slabost v delovanju samoupravnih organov v naši TOZD je v preveliki posrednosti. Kakor je TOZD-VET iz organizacijsko-tehničnega vidika dobro organizirana, je za dosledno uveljavljanje neposrednega samoupravljanja prevelika. Mislim, da je to velika ovira za večje uspehe na področju samoupravljanja in tudi za večje proizvodno-poslovne uspehe TOZD.

Že začeta spontana akcija za organiziranje optimalnega števila TOZD ter za dejanski prenos materialne baze na TOZD, bo gotovo najpomembnejša naloga v prvi polovici prihodnjega leta na tem področju.

Menim, da bo naša glavna naloga v prihodnjem letu končno morala postati v mesečnem izpolnjevanju gospodarskega načrta. Izpolnitev vseh drugih ciljev izhaja iz te naloge.

Na kraju želim vsem delavcem Železarn, posebno pa sodelavcem vzdrževalnih obratov, energije in transporta obilo zdravlja, delovnih uspehov in osebne sreče v novem letu 1975.

Nov obrat vratnih podbojev

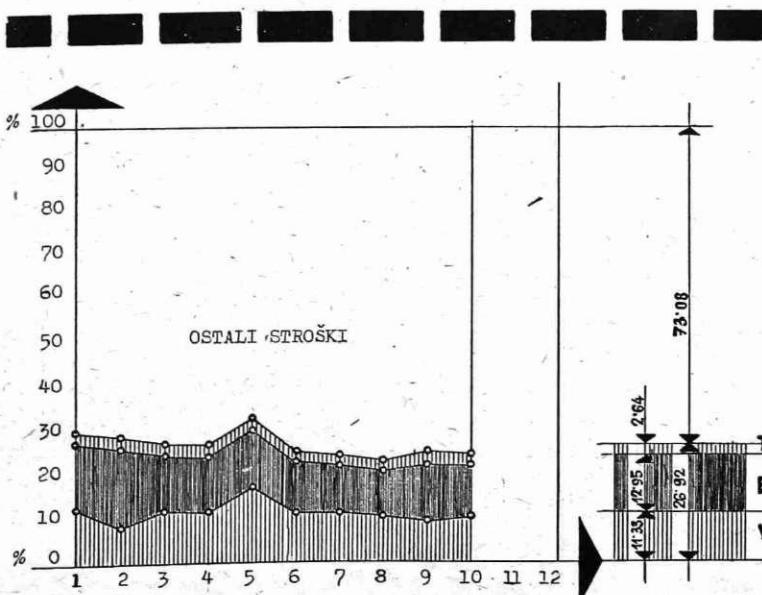

Diagram deleža stroškov vzdrževanja, energije in transporta v lastni ceni za tono blagovne proizvodnje za 10 mesecev

Uvodnemu delu sedmega kongresa sindikata je prisostvoval tudi predsednik Tito

SEDMI KONGRES ZVEZE SINDIKATOV JUGOSLAVIJE

Zaključen je 7. kongres Zveze sindikatov Jugoslavije, ki je zasedal v Beogradu v dneh od 17. do 20. decembra. Če bi označil največja trenutek kongresa, je to vsekakor prihod predsednika Tita na kongres in njegova proglasitev za častnega predsednika ZSJ in njegov govor ob pričetku kongresa.

Kongres je deloval dopoldan prvega dne in zadnji četrti dan na plenarnem zasedanju, popoldan prvega dne, drugi in tretji dan pa v šestih komisijah, ki so obravnavale vprašanja:

- družbeno ekonomskega razvoja in sistema delitve dohodka ter osebnega dohodka,
- življenjskih in delovnih pogojev,
- razvoja samoupravljanja,
- izobraževanja in kulturnega življenja delavskega razreda,
- političnega sistema, organizacijsko in kadrovske izgradnje sindikata in statut ZSJ,
- mednarodnih zvez in sodelovanja sindikatov ter zaposlovanja delavcev v tujini.

Vse komisije so ob zaključku sprejela ustrezna poročila za plenarno zasedanje zadnjega dne. Vsa ta poročila so bila tudi sprejeta, sprejetih pa je bilo še trinajst resolucij o delovanju sindikata in statut ZSJ.

Poročila na kongresu, razprave in poročila o delu komisij ter vsebina sprejetih resolucij in statut, dajejo poudarek nalogam, ki se vežejo na uresničevanje stališč X. kongresa ZKJ in na spremembe v delu sindikata, ki so zajete v novi ustavi. Zelo pomembne za nadaljnje delo sindikatov so bile besede predsednika Tita na kongresu, ki so bile v razpravah in na plenarnem zasedanju nekajkrat poudarjene. Smiselno bi njegove misli lahko strnili v naslednjem:

- da na mnogih področjih trošimo mimo realnih možnosti,
- da prepočasi gradimo naš gospodarski sistem,
- da se mora sindikat boriti proti skrajševanju pravic delavcev in
- da se nedelo in neodgovornost ne smeta več tolerirati.

V razpravi na komisiji za samoupravljanje, je podal naš delegat Franc Kobentar k predlogu resolucije amandma glede delovnih skupin, ker je resolucija predvsem obravnavala zbornice delavcev. Čeprav amandma v celoti ni bil sprejet, bo novoizvoljeni svet ZSJ, glede na sklepe kongresa, tudi ta predlog moral obravnavati. Oblike neposredne

ga upravljanja preko samoupravnih delovnih skupin, kakršne so uveljavljene v naši železarni, so se uveljavile širom Slovenije. Nedvomno se bo taka samoupravna praksa prej ko slej potrdila tudi v drugih republikah.

Resolucije in statut sprejete na 7. kongresu ZKJ, kakor že pred temi sprejeti sklepi in statutu republiških zvez sindikatov ter pokrajin, bodo vplivali na večjo aktivnost od osnovnih organizacij do občinskih svetov in republiških zvez ter sveta pri ZSJ. Le tega je kongres še posebno zadolžil, da vse razprave delegatov in dane predloge, kar ni vključeno v resolucijah prouči in vključi v program dela do naslednjega kongresa.

Na kongresu je bilo prisotnih 1433 delegatov ali 99,5 odstotkov vseh delegatov. V razpravah v komisijah je sodelovalo ali oddalo prijavljeno razpravo 596 delegatov. Poleg tega je bilo v pisni obliki v času kongresa posredovano še 83 predlogov. Novi svet sindikata bo deloval v štiriletni mandatni dobi v sestavi 144 članov in s 14-članskim nadzornim odborom. Član sveta je tudi predsednik našega sindikata Franc Kobentar. Delegatska mesta v svetu in nadzornem odboru so proporcionalno porazdeljena po republikah in pokrajinah ter je po ključu v teh dveh organih zastopanih iz naše republike 21 delegatov. Mirko Zupan

VSEM ISKRENA HVALA ZA PRISPEVKE S KATERIMI SO OBOGATILI DOKUMENTE NA NAŠO PRETEKLOST

Tudi letos so bili zgodovinski dokumentirani prispevki občanov za tehnični muzej železarn Jesenice, oddelek za delavsko gibanje in NOV, zelo obsejni in dragoceni.

Pri izbiranju podatkov iz naše bogate zgodovinske preteklosti, še vedno pogrešamo tako pisane spomine na borbeno dejavnost jeseniških delavcev, kakor fotografije iz teh časov. Poleg tega leži po predalih še marsikaj, kar bi bilo potrebno otepi pozabi iz dni okupiranih Jesenic in okolice — pa tudi pričevanja iz borbe naših partizanskih enot, ker je še vedno premalo povedanega. Danes imamo še žive priče, kateri bi lahko še mnogo povedali o revolucionarnem boju jeseniških delavcev.

Zato vabimo k nadaljnjemu sodelovanju vse, ki karkoli vedo iz teh časov, da nam napišejo svoje spomine, izročijo fotografije in druge eksponate, kajti le na ta način bomo našo zgodovino izpopolnjevali in dopolnjevali.

Med darovalci v preteklem letu so bili: Martin Baloh z Jesenic, Milica Čeh z Jesenic, Marjan Dolinšek z Jesenic, Sepp Filz, Stanko Geršak z Jesenic, Slavko Humerca z Jesenic, Stanko Javh z Rodin, Franjo Kristan z Ljubljane, Franc Konobelj z Jesenic, Milan Kodrič z Jesenic, Ciril Kobentar z Javornika, Srečko Krč z Jesenic, Mitja Medvešek z Jesenic, Silvo Mahne z Jesenic, Dominik Majetič z Jesenic, Miroslav Nikolič z Jesenic, Vinko Malej z Jesenic, Janez Pavlovac z Dovjega, Jože Rozman z Jesenic, Ivko Saksida z Jesenic, Anton Sitar z Javornika, Tina Šranca z Jesenic, Franc Toman z Jesenic, Stane Tušar z Jesenic, Jože Varl z Jesenic, Gregor Vajs z Vrbe, Ivan Vovk z Jesenic; poleg navedenih so med darovalci tudi razne ustanove in podjetja, in sicer: ZSMS Jesenice, ZZB NOV Jesenice, ZB NOV terena Plavž, Krajevna skupnost Podmežaklja, občinska konferenca SZDL Jesenice, občinska konferenca SZDL Radovljica, odbor za proslavo 6. zbora aktivistov Gorenjske Jesenice, osnovna šola Koroška Bela, uredništvo časopisa Železar, železarna Jesenice, železarna Jesenice — tajništvo.

Vsem prav iskrena hvala za sodelovanje.

Tehniški muzej železarn Jesenice
oddelek za delavsko gibanje in NOV

25 LET RAZVOJA VALJARNE PLOČEVINE 2400

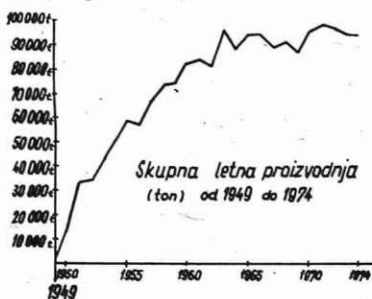
Devetindvajsetega novembra leta 1949 je bil velik dan v razvoju železarne Jesenice. Tega dne je bila otvoritev nove valjarne debele pločevine, novega obrata, katerega izgradnja je bila izvršena v času velikih gospodarskih težav, ki so bile rezultat povojne obnove in izredno težke zunanje politične situacije. In ravno v tem je veličina uspeha graditeljev valjarne in vsega delovnega kolektiva železarne Jesenice. Velika delovna vna ustvariti veliko dela z lastnimi močmi, zaupanje v lastno moč in znanje, so v teh časih zgradili valjarno brez tuje pomoči. To pa je rezultat, na katerega smo lahko kot člani tega kolektiva še danes ponosni.

PROIZVODNJA

Valjarna debele pločevine obstoji kot prva valjarna na Javorniku že od leta 1900. Pri rekonstrukciji valjarne tanke pločevine v letu 1953, je ustanovljena proga-2200 mm, ker je takrat valjarna debele pločevine 2400 že obratovala.

Nova valjarna s površino 12.300 kvadr. metrov, namenjena za valjanje debele pločevine, z maksimalno širino pločevine v obrezanem stanju 2000 mm, se je dograjevala postopoma. Tako je v letu 1949 zgrajeno valjavsko ogrodje s potisno pečjo, adjustaža s Sack krožnimi škariji in krožno pečjo Ignis pa v letih 1951-1954, leta 1960 je bil zgrajen oddelek OTOP.

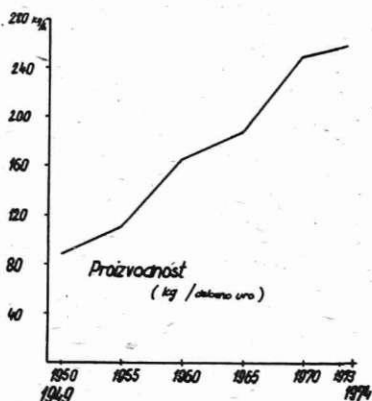
V prvem letu obratovanja je valjarna proizvedla 17.535 ton debele pločevine, v naslednjem letu pa že 33.770 ton. Z usposobitvijo krožne Ignis peči za ogrevanje vložka in krožnih Sack škarij, je proizvodnja narasla in je znašala v letu 1955 59.526 ton debele pločevine. Manjše rekonstrukcije, dograditve in izboljšave v veliki meri pa tudi požrtvovalnost zaposlenih v valjarni, so omogočili še nadaljnje povečanje letne proizvodnje v letu 1960 na 82.457 ton, v letu 1970 pa na 95.653 ton (diagram št. 1).

Padec letne proizvodnje v letu 1973 in 1974 je pripisati spremembam asortimenta proizvodnje, ki postaja v letih od 1970 naprej glavna poanta razvoja obrata.

Valjarna je v 25 letih svojega obstoja proizvedla 1.882.858 ton debele pločevine. Proizvodnost na delovno uro v še večji meri kaže na stalni porast uspešnosti dela.

Rast proizvodnosti v preteklih letih je prikazana v diagramu št. 2.

Napredek po letu 1965 je bil možen vsled izgradnje valjarne Bele in zamenjave bram s prevajalnimi slabi v letu 1966 in s stalnimi organizacijskimi spremembami, ki so omogočile skrajšani delovni čas ob približno enaki letni proizvodnji.

KVALITETA DELA

Kvaliteto opravljenega dela lahko ocenjujemo iz več zornih kotov in različnih stališč.

Tako je s stališča kupca važno, če izdobje potekajo normalno v predvidenih terminih, v ustreznih (specificiranih) kvaliteti in z ustrežno spremljajočo dokumentacijo. Dodatno bi k temu lahko še prišteli pripravljenost za izdelavo pločevine s posebnimi zahtevami, pa najsi se nanašajo na kemične ali mehanske lastnosti, dodatno tehnično obdelavo, na-

čin signiranja in markiranja do posebnih zahtev glede odpreme.

Vsi ti faktorji so zelo važni, saj pomenijo za obrat in celotno železarno zunanje spričevalo poslovnosti, brez katerega nastopanje na urejenem tržišču ni možno. Ker je končni rezultat odvisen od mnogo faktorjev, predvsem pa od stopnje organiziranosti, tako služb (prodajni sektor, OTK, priprava dela, itd.), kot tudi proizvodnje s svojimi proizvodno tehnološkimi povezavami s predhodnimi obrati in izpolnjevanjem operativnih programov dela, ni mogoče številčno izraziti napredka ali stagnacije z enotnimi pokazatelji, ker bi vsebovali vse preveč vplivov nankrat in analize ne bi bile možne. Za obrat je pomembno, da polfabrikat, ki je pravočasno programiran, na čim hitrejši način pride do naročnika kot pločevina, ki ga zadovoljuje v kvalitetnem pogledu. Proizvodna evidenca mora biti urejena tako, da je možen pregled naročil in da je organizacija dela taka, da omogoča po tehnoloških poteh pregled tega polfabrikata po naročnikih.

Tu gre v bistvu za notranjo organizacijo, ki se stalno izpopolnjuje, kot merilo pa lahko vsaj delno koristimo podatke o zalozah nedovršene proizvodnje, ki se nahaja v obratu, čeprav ta podatek zavisi tudi od drugih faktorjev kot so:

- zahtevnost preiskav
- pravilnost programiranja po proizvodnih kapacitetah
- od količine in zahtevnosti prevzemov pločevine in drugih.

Medfazne zalozge na prostoru priprodaje in zalozge neobrezane pločevine pred škarijami, sektorji ter pred normalizirano pečjo, so s 10.000 ton znižane na približno 5.000 ton. S sedanjo organizacijo dela je tudi razvidno, kje se določena pločevina nahaja, kar preje ni bil slučaj.

Kot drugi kriterij kvalitete dela, lahko uporabimo število reklamacij in tezo reklamirane pločevine. Ker so se od pričetka dela razmere na tržišču zelo spremenile in ker naraščajo kvalitetne zahteve, pregled reklamacij za daljše časovno obdobje pravzaprav ne pove zadosti. V zadnjih letih pa je bilo:

	št. kval. reklamacij	št. količ. reklamacij
Leto 1970	75	20
1971	80	40
1972	66	18
1973	87	28
1974	51	28

	Kotlovka	Kval. niz. leg.	Plem. niz. leg.	Od tega mikro leg.
1955	1.988	44		
1960	1.822	177		
1965	11.761	5.284	129	
1967	13.787	6.512	301	
1969	14.029	15.399	1.115	
1971	9.885	19.059	6.436	(3.628)
1973	6.971	13.816	6.497	(5.895)
1974	10.138	13.998	8.996	(8.519) (XI. mes.)

Od osvajanja proizvodnje kotlovske do kvalitetno nizko legirane pločevine ter v zadnjem času izredno povečanje premenito nizko legirane kaže, da je razvoj zelo hiter. Pri osvajanju določenega kvalitetnega programa se vedno pojavljajo težave, ko se s poizkusne proizvodnje preide na večja naročila.

Količina posameznih grup kvalitete, dosežena v preteklih letih kaže, da je obrat sledil kvalitetnemu premiku v proizvodnji debele pločevine v svetu in naraščajočim potrebam tržišča.

ZAKLJUČEK

Ker opravljeno delo obrata v preteklih 25 letih ni majhno, je težko podati enotno oceno za celotno obdobje. Doseženi rezultati v proizvodnji so vedno rezultat dela in ostalih pogojev.

Lahko rečemo, da se je obrat v 25 letih svojega obstoja stalno razvijal

Opomba: Podatki za leto 1974 so vzeti do 15. 12. 1974. Lahko izključimo, da kljub kvalitetnim premikom v zadnjih letih, število reklamacij ne narašča, opaziti pa je izboljšanje v letu 1974.

Kot tretje merilo kvalitete dela je delež pločevine, ki ustreza zahtevam naročila, v primerjavi z deležem pločevine, ki vsled najrazličnejših kvalitetnih odstopanj, ne ustreza zahtevam naročnika in nastopa kot izvenprogramska proizvodnja. Stalni napori so usmerjeni v to, da se te količine zmanjšajo.

Doseženi rezultati so sledeči:

Razni formati vsled valj. napak

1970	5.863 ton
1972	4.726 ton
1973	2.758 ton
1974	3.268 ton

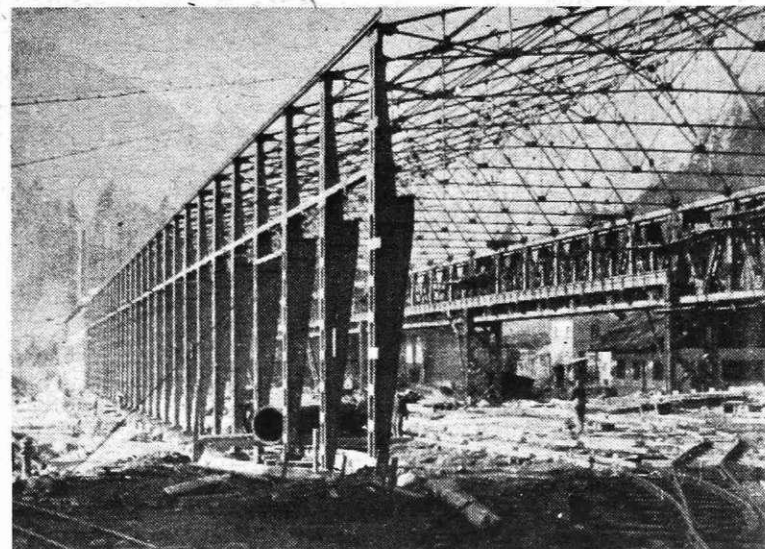
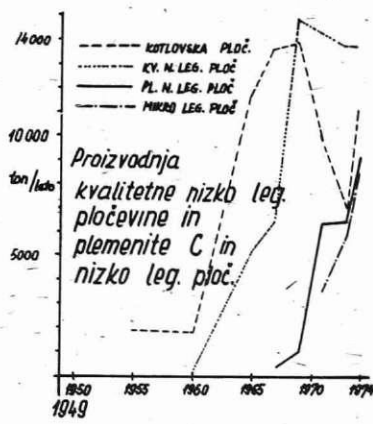
Opomba: za leto 1974 se podatki nanašajo do 1. 12. 1974.

Tu nas čaka še mnogo dela, potrebno bo še nadalje vse napore in pazljivost usmerjati v izboljšanje dela na delovnih mestih, zaostri kontrolno vložnega materiala ter skrbno analizirati vse vzroke napak in izpolnjevati ukrepe za izboljšanje rezultatov. Vzrok za povečanje napak v letu 1974 leži predvsem v spremembi kvalitetnega asortimenta.

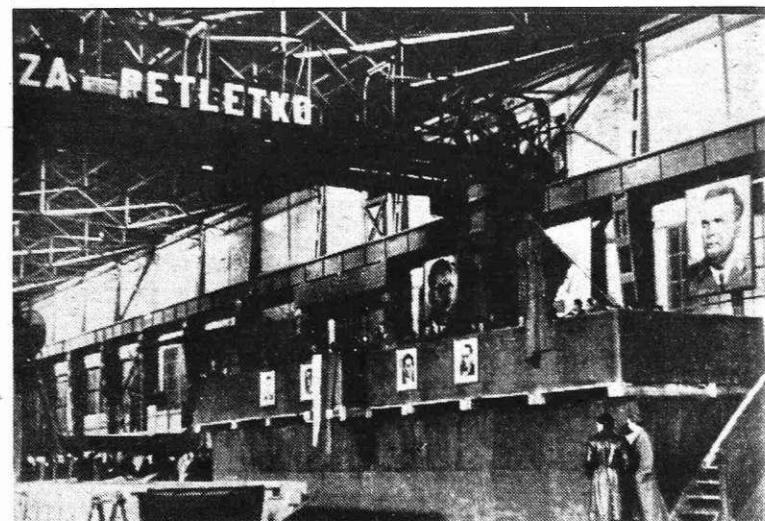
KVALITETNI ASORTIMENT

V pričetku obratovanja so bile potrebe tržišča velike. Zadostitev najnujnejših potreb po debeli pločevini, je narekovalo čimvečjo proizvodnjo.

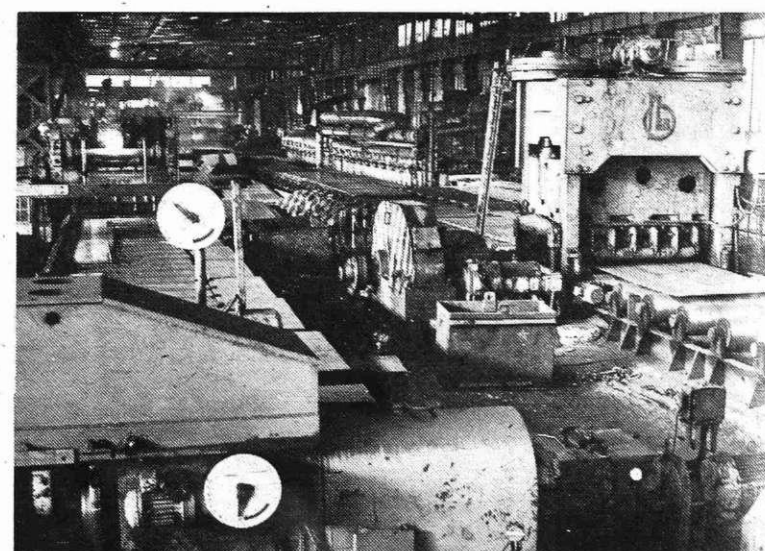
Vendar je razvoj prav kmalu pokazal, da je potrebno poleg standardnih kvalitet proizvodjati za naraščanje potrebe po kvalitetnejših pločevinah v predelovalni industriji, predvsem pa v proizvodnji konstrukcij, vse več kvalitetne pločevine (diagram št. 3).

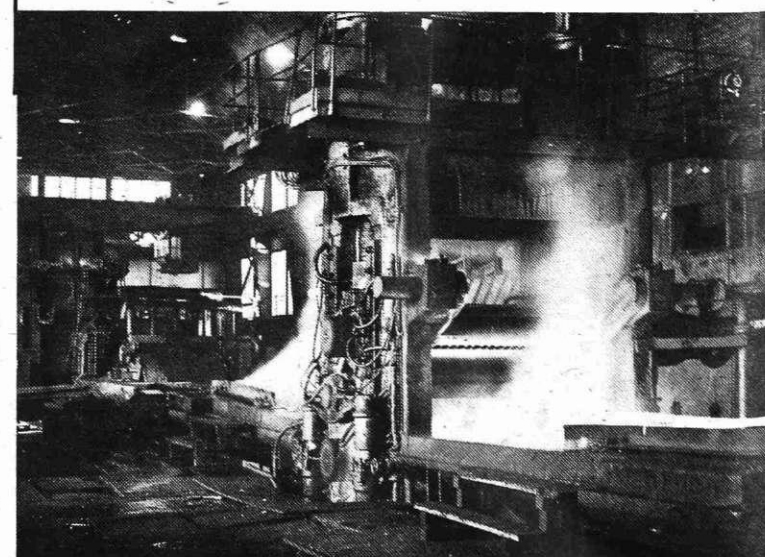
Montaža hale valjarne 2400 na Javorniku

Otvoritev hale valjarne 2400 pred 25 leti

Del valjarne pločevine 2400 danes

GRADNJA NAŠE NOVE HLADNE VALJARNE

Ob koncu lanskega leta so pričeli s prvimi, pripravljalnimi deli za gradnjo nove hladne valjarne. Gradnja sama naj bi trajala približno 30 mesecev, od januarja 1974 do julija 1976, ko naj bi valjarna pričela poskusno obratovati.

Ze samo za to, da bi pridobili dovolj prostora za proizvodne hale, je bilo treba opraviti veliko dela: prestaviti cesto Jesenice—Ljubljana, strugo potoka Javornik, narediti nov železniški podvoz na progi Jesenice—Ljubljana in urediti nov vhod v valjarno Bela skupaj z novo cestno povezavo med valjarno Bela in valjarno Javornik.

Sestindvajsetega februarja so pričeli s površinskimi izkopi. Z izkopi za temelje proizvodnih hal in za temelj sendzimir valjčnega ogrodka pa petega aprila.

Zadnjega aprila so potok Javornik preusmerili v novo regulirano strugo. S preoblikovanjem potoka je bil pripravljen teren za ureditev križišča na prestavljeni cesti. Začeli so nasipati material za novo dovodno cesto za valjarno Bela. V Metalno Maribor so že poslali prve materiale za jekleno konstrukcijo.

Sestnajstega maja so zabetonirali prvi temelj za halo. Sredi maja pa so v Metalni tudi pričeli z varjenjem stebrov za jekleno konstrukcijo.

V juliju je končno stekel promet po prestavljeni cesti. Nekaj dni pred tem pa je bil že vhod v valjarno Bela speljan po novi uvozni cesti, povezani z glavno cesto.

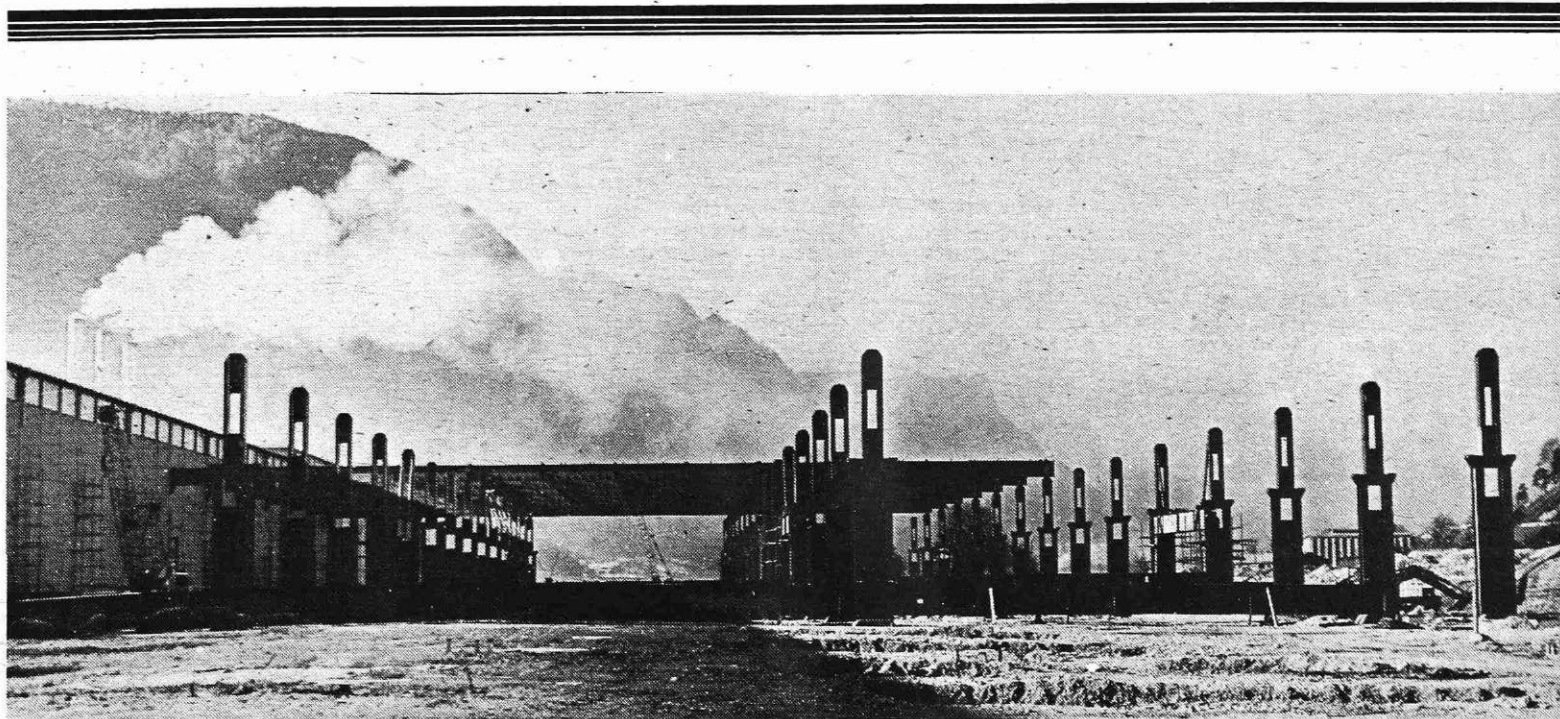
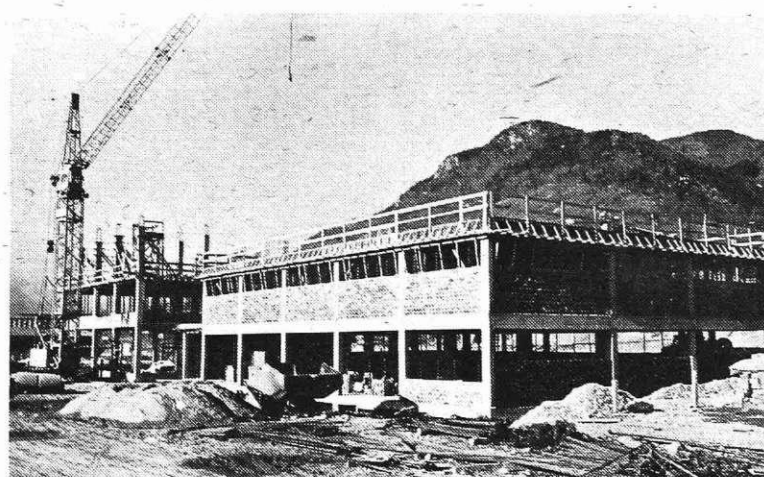
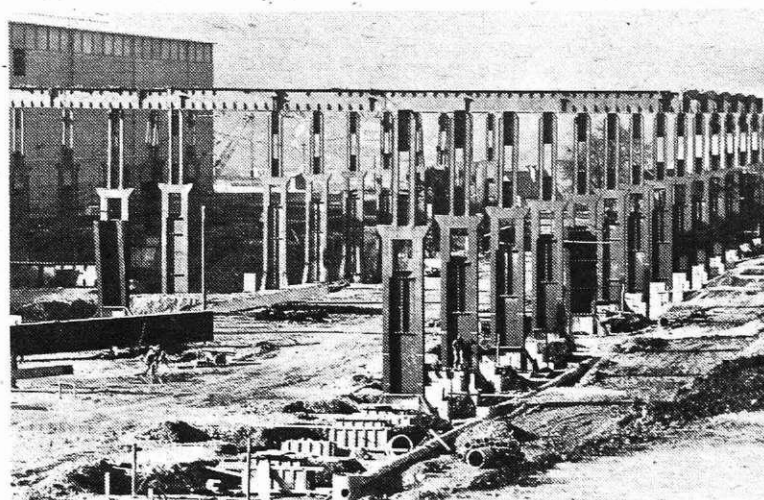
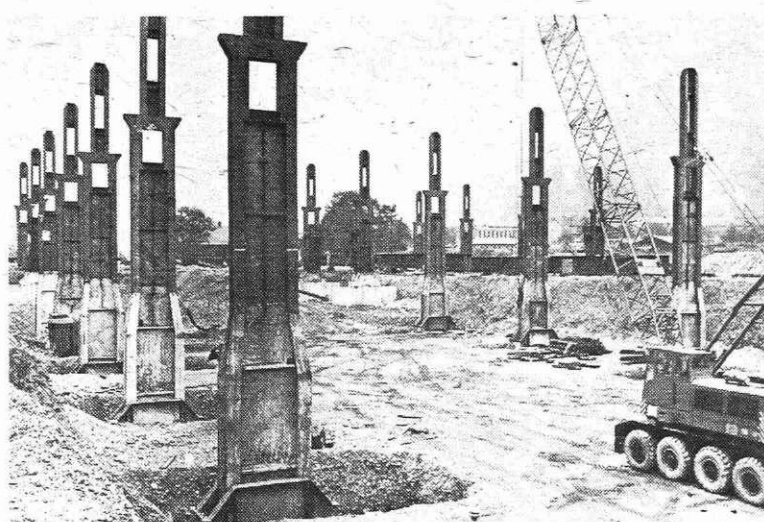
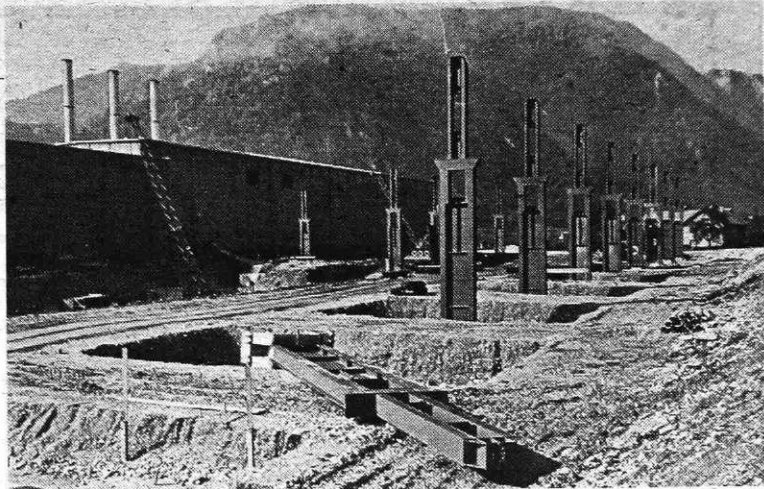
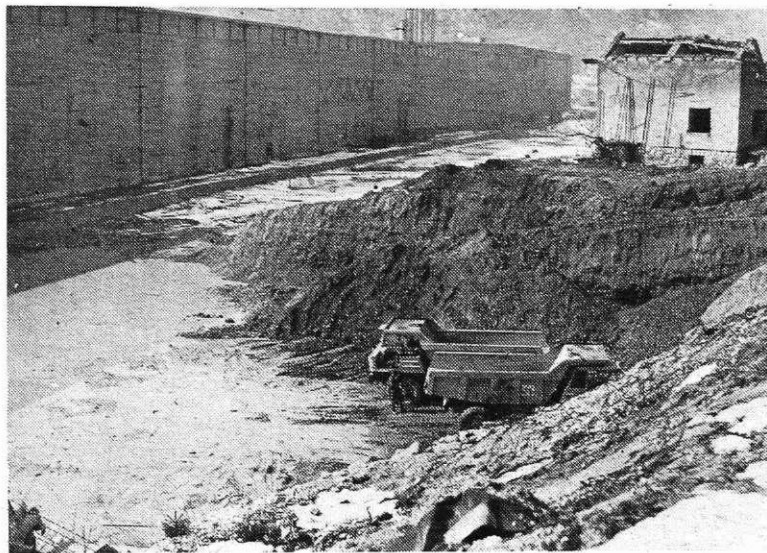
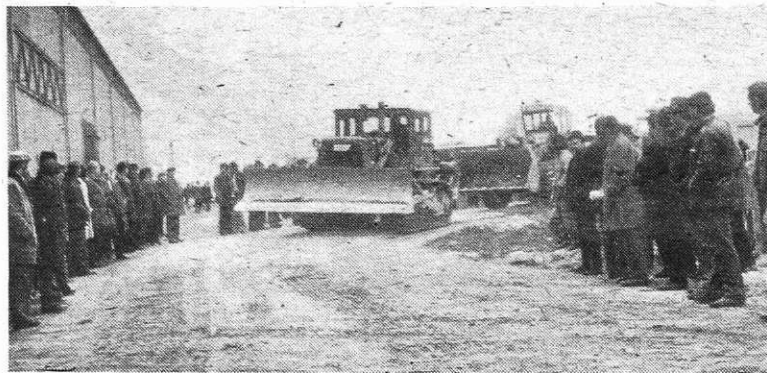
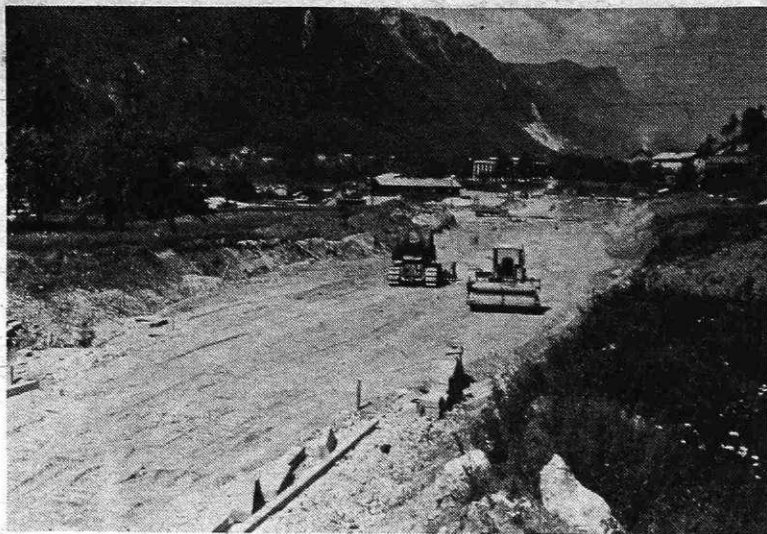
V avgustu so dokončali nov energetski kanal, ki teče pod halami nove hladne valjarne. Položili so 35 KV kabel med RTP Javornik in RTP Bela. Na gradbišče je Metalna pripeljala deset stebrov za hale in dva primarna nosilca. Pričeli so z deli pri dokončni ureditvi in asfaltiranju uvozne ceste v valjarno Bela, od novega križišča, do konca striper hale.

Sedemindvajsetega septembra so bila dela s površinskimi izkopom za hale zaključena. Opravljenega je bilo 143.000 kub. metrov izkopa. Zrasla je tudi bivalnica monterjev, v gradnji pa sta upravna zgradba in objekt za higienske prostore.

Za prvo fazo je postavljenih 17 stebrov, postavljeni so vsi glavni nosilci; sekundarni in robni nosilci so zmontirani in zvarjeni. Za to fazo delajo nadsvetlobnike, montirajo pa tudi strešno povezje. Žerjavne proge so zvarjene in pripravljene za montiranje. Stebri I. faze so postavljeni po višini in vertikali ter so pred dvema dnevoma pričeli z zalivanjem temeljnih vijakov I. faze.

Za II. fazo so postavljeni vsi stebri. Na gradbišču valjarne sta tudi že dva stebra za III. fazo in čelna zahodna stena. Sedaj čakajo na sekundarne in robne nosilce, da bi lahko pričeli z montažo II. faze.

Nova hladna valjarna bo izredno velik objekt, prav tako velik, kot so in bodo ogromna dela, da bo dokončno zrasla in kot bo velik njen pomen. V njej bo zaposlenih približno 300 delavcev, njen letni proizvodni program pa bo obsegal 30.000 ton hladno valjanih trakov za uporabo v elektroindustriji (dinamo), 15.000 ton HVT iz nerjavečih jekel in 70.000 ton HVT mehkih jekel za globoko vlečenje.

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

OBČNI ZBOR OSNOVNE ORGANIZACIJE SINDIKATA STROJNEGA VZDRŽEVANJA

V soboto, dne 21. decembra, so se na občnem zboru sindikata strojnega vzdrževanja zbrali delegati, ki so zastopali stališča in mnenja kar 478 članov sindikata, zaposlenih na strojnem vzdrževanju Železarne. Zaradi tako velikega števila članov so se odločili, da občni zbor izvedejo po delegatskem sistemu. Delegate so izvolili na sestankih samoupravnih delovnih skupin. Pohvaliti je treba vse delegate, da so se zavedali svojih nalog in se občnega zbora udeležili.

Poročilo o delu sindikalne organizacije v preteklem obdobju je imel predsednik Janez Kavčič. Sledila je zelo živahna razprava. Največ so se zadrževali pri delu samoupravnih delovnih skupin. Po mnenju nekaterih predstavljajo le-te več ali manj glasovni stroj. Na sestankih v glavnem obravnavajo in sklepajo o posameznih predlogih, ki se formirajo že v centrih. Premalo se upoštevajo posamezna mnenja, ali bolje rečeno redko se zgodi, da bi obravnavali na teh sestankih predloge, ki izhajajo iz baze. Morda je v tem tudi vzrok za slabo delovanje samoupravnih delovnih skupin. Precej so govorili tudi o kadrovanju in kadrovske politiki, o sindikalni listi 75, o socialnem zavarovanju, o cenzusu za otroški dodatek, o nadurah, o delitvi sindikalne članarine, o razmerah v samskih domovih itd.

Iz poročila obratovodja strojnega vzdrževanja je bilo razvidno, da so vzdrževalci zaradi pomanjkanja delavcev prisiljeni delati tudi nadure. Menili so, da je krivično, da se ta dohodek šteje v cenzus za otroški dodatek. Kajti ni malo primerov, da zaradi tega posamezniki izgubijo pravico do dodatka. Zgodi se celo, da so mnogi zaradi tega izgubili več na otroških dodatkih, kot pa je znašal dohodek od nadur. V splošnem je prevladalo mnenje, da bi morala biti osnova za odmero dodatka samo tisti osební dohodek, ki ga delavec doseže v rednem delovnem času.

V razpravi o sindikalni listi 75 je bilo največ govora o osnovi za izplačilo nadomestila osebnega dohodka v času bolezenske odsotnosti. Menili so, da nikakor ne bi smela biti določena izražena nadomestila daljša do treh mesecev, pred nastopom odsotnosti zaradi bolezni.

V zvezi z regresi za letni dopust je bila izrečena kritika na dosedanjí način delitve regresa na osnovi solidarnosti. Poudarjeno je bilo, da so pri tem prikrajšani samski delavci in tisti, kjer sta zaposlena oba zakonca v Železarni. Mnenja so bili, da bi morali tiste z večjimi družinami in tiste, v katerih je zaposlen samo eden od staršev reševati na nek drug način, ne pa tako, da so drugi prikrajšani.

Precej je bilo tudi govora o delitvi sindikalne članarine. Rečeno je bilo, da se v glavnem celotno sindikalno delo odvija v osnovni organizaciji, zato se mora tudi delitveno razmerje popraviti v korist osnovne organizacije. Vsekakor pa bi morali o tem razpravljati po osnovnih organizacijah, predno bi sprejeli dokončno sklep o delitvi sindikalne članarine.

V razpravi je bilo iznešenih tudi nekaj kritičnih pripomb na račun razmer v samskih domovih, o organizaciji mladih delavcev in o stanovanjskih problemih.

Po končani razpravi, ki je bila zelo pestra, so delegati potrdili že v samoupravnih delovnih skupinah izvoljene člane novega sindikalnega vodstva, izvolili novega predsednika ter delegata za konferenco temeljne organizacije združenega dela vzdrževanja, energije in transporta in delegate za konferenco sindikata Železarne.

Za novega predsednika osnovne organizacije sindikata strojnega vzdrževanja je bil soglasno izvoljen Franci Pogačnik iz strojnega vzdrževanja HVZ.

Občnemu zboru je sledil družabni del, na katerega so bili vabljeni vsi člani sindikata, kakor tudi njihovi svojci.

Stane Torkar

ELEKTRO TOPLOTNA ENERGIJA

Na peti seji odbora osnovne organizacije sindikata je bila v razpravi sindikalna lista 75. Navzoči k osnutku sindikalne liste niso imeli pripomb, za tem pa so predlagali naj bi bil občni zbor osnovne organizacije sindikata v Žirovnici. Ob koncu seje so se dogovorili, da bodo izvedli skomovanje ustreznih ekip v malem nogometu ter medobratno tekmovanje šahistov in v kegljanju med delavci elektrotoplotne energije in splošno varnostne službe.

ŽIČARNA

Na seji odbora osnovne organizacije sindikata, so ugotovili da je za redni letni občni zbor vse pripravljeno. Pripravili so tudi listo kandidatov za nove člane odbora osnovne organizacije sindikata ter organe občnega zbora. Dalj časa so se zadržali pri osnutku sindikalne liste, ki je bil objavljen v Železarni. Pripombe imajo samo glede nočnega dela in pa zaradi regresiranja hrane med delovnim časom. Predlagali so, naj bi višino vrednosti bona za malico povečali in tako zmanjšali delavcem stroške. Menijo, da je tudi cena toplaga obroka previsoka.

BLUMING ŠTEKEL

V torek, 17. decembra, je bila redna seja odbora osnovne organizacije sindikata. Odbor ugotavlja, da so vse priprave za redni letni občni zbor v končni fazi. Pregledali so listo kandidatov za člane odbora osnovne organizacije sindikata. Sodelavca Alojza Pibra predlagajo za novega predsednika odbora osnovne organizacije sindikata. O predlogu bo razpravljali in sklepali še občni zbor sindikata. Ob koncu seje so spregovorili še o osnutku sindikalne liste 75. O sindikalni listi so razpravljali že na sestankih SDS, pripominjajo pa, da bo treba posvetiti največ pozornosti 10. in 28. točki, ki sta za delovnega človeka pomembni in obravnavata dohodek med boleznijo ter regrese za letne dopuste.

KONSTITUANTNA SEJA V STROJNIH DELAVNICAH

V četrtek, 12. decembra, so imeli v strojnih delavnicah konstitutantno sejo odbora osnovne organizacije sindikata. Za novega predsednika so že na občnem zboru izvolili Valentina Klinarja, na tej seji pa so imenovali še podpredsednika, blagajnika in tajnika ter Vlada Klinarja za predsednika komisije za šport, Franca Podobnika za predsednika komisije za oddihe ter Zlato Lipovšek za organizacijo izletov. Predsednik komisije za kulturno dejavnost bo Francka Smolej, za socialna vprašanja pa Alojz Zupančič. Precej pozornosti so posvetili razpravi o osnutku sindikalne liste 75. V tretji točki dnevnega reda so spregovorili še o dodeljevanju stimulacijskega dodatka. Predlagajo ukinitve stimulacijskega dodatka, o novih oblikah stimulacije pa naj bi razpravljali odbori osnovnih organizacij sindikata. Beseda je tekla še o upokojenih sodelavcih, tov. Kogovšek pa je predlagal naj bi za delo v večji meri zainteresirali mlade delavce.

OTK

10. seja odbora osnovne organizacije sindikata je bila 17. decembra. K osnutku sindikalne liste 75 so imeli pripombe, k 20. točki, ki govori o regresi za prehrano med delovnim časom. Sedanji regres za prehrano naj bi uskladili z regresom, ki ga predvideva sindikalna lista 75 za prihodnje leto. Povečali naj bi vrednost bona za malico. Predvidevajo da naj bi mesto predsednika sindikata prevzel Anton Košir. Poleg tega bo treba poskrbeti da bo čim več delavcev iz OTK navzočih na letošnjem občnem zboru.

ADJUSTAŽA BLUMING

Na 9. seji odbora osnovne organizacije sindikata, ki je bila 10. decembra so se strinjali s predlagano sindikalno listo 75. Določili so organe občnega zbora in se dogovorili, da bodo na občni zbor vabljeni upokojeni sodelavci in sodelavci, ki bolujejo. Upokojenim sodelavcem Francu Ročiču, Francu Trupkoviču in Jerči Zvan bodo izročili praktična darila.

VALJARNA 2400

Občnega zbora osnovne organizacije sindikata valjarne 2400, ki je bil 14. decembra v hotelu Larix v Kranjski gori, se je udeležilo 121 članov kolektiva. Razen članov kolektiva so bili na občnem zboru prisotni še: Avgust Karba, direktor TOZD Valjarn, Miha Hostnik, predsednik sindikata TOZD Valjarn in Niko Sok, ki je zastopal izvršni odbor sindikata Železarne.

Na letošnjem občnem zboru so se spomnili tudi delovnega jubileja. Minilo je 25 let, odkar je začela obratovati valjarna 2400.

Predsednik odbora OO sindikata Danijel Črv je v svojem poročilu omenil samoupravljanje ter prizadevanja, ki bodo v prihodnjem obdobju morala biti še večja za nadaljnji razvoj na tem področju. V poročilu je prav tako omenjena skrb za članstvo v vseh možnih oblikah, predsednik se je dalj časa zadržal pri delu samoupravnih delovnih skupin. Nekateri samoupravne delovne skupine so v valjarni 2400 še vedno premalo aktivne, čeprav je dovolj gradi-va za razpravo.

Obratovodja Božidar Bartelj je občnemu zboru posredoval zelo izčrpano poročilo o obratovanju valjarne 2400 v minulih 25 letih.

V razpravi je sodelovalo več članov kolektiva, predsednik sindikata TOZD Valjarn Miha Hostnik pa je poudaril predvsem vlogo sindikata ter naloge, ki jih vsebujejo dokumenti, sprejeti na 8. kongresu slovenskih sindikatov in na 7. kongresu v Beogradu, ki je zasedal prav v teh dneh. Omenimo naj še zelo kritično razpravo predsednika aktiva ZSMS valjarne 2400 Luka Vujčiča. Govoril je o aktivnosti mladih delavcev v valjarni 2400. Več pomoči bi potrebovali tudi od tovarniške konference ZSMS Železarne in ostalih organizacij ter samoupravnih organov.

Zelo zanimiva je bila razprava predstavnika sindikata Železarne Nika Soka. Največ pozornosti je posvetil nalogam, ki jih mora sindikalna organizacija opraviti skladno s sprejetimi sklepi obeh kongresov, govoril pa je še o nadaljnjem razvoju samoupravljanja v Železarni in pa o gospodarjenju z ozirom na vse večji vpliv inflacije.

Ob koncu občnega zbora so devetim članom kolektiva, ki so v valjarni 2400 zaposleni 25 let, izročili knjižna darila, delavcem, ki so bili upokojeni v pretekli mandadni dobi pa praktična darila. V prihodnji mandadni dobi bo odbor OO sindikata vodil predsednik Franc Justin.

VZDRŽEVANJE ELEKTRO NAPRAV

V soboto, 14. decembra, so se v hotelu Špič v Gozd Martuljku zbrali člani sindikalne organizacije elektro vzdrževanja na rednem letnem občnem zboru. Poročilo je posredoval predsednik osnovne organizacije sindikata Peter Ravnihar, nakar je sledila razprava. V razpravi so člani sindikata opozorili na enotno menjavo dnin, da bi lahko zagotovili udeležbo na izletih. V razpravi so spregovorili tudi o delu samoupravnih delovnih skupin in se dalj časa zadržali pri samoupravnih delovnih skupini na obratovodstvu, v kateri naj bi sodelovali tudi tehniki. Takšna skupina bi bila prevelika in ne bi mogla reševati problematike obrata. Sedanje delo SDS naj bi se še okrepilo.

V razpravi je bilo tudi rečeno, da samoupravne sporazume vse prehitro obravnavamo, ker so postavljeni roki prekratki in ni dovolj časa, da bi gradivo dobro proučili. V razpravi je sodeloval tudi predsednik tovarniške konference osnovnih organizacij sindikata Železarne France Kobentar. V svoji razpravi je posvetil precej pozornosti razširjeni samoupravni organiziranosti Železarne. Dalj časa se je zadržal tudi pri nalogah, ki jih vsebuje kongresno gradivo, ki so za vse člane sindikata obvezne.

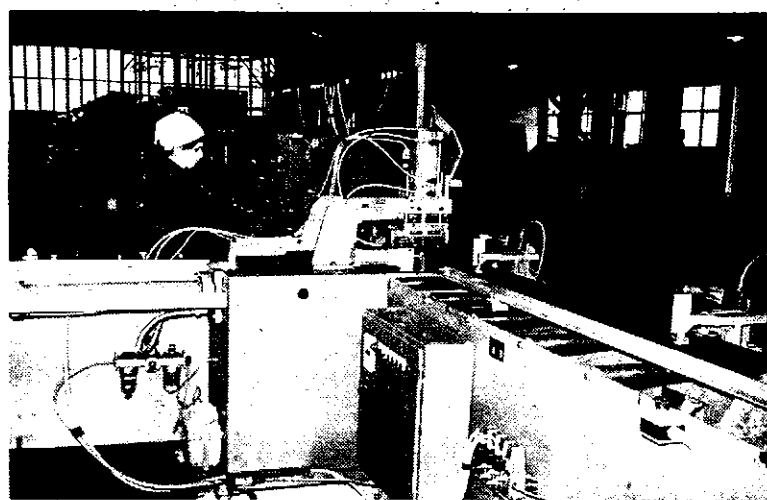
Ostali razpravljalci so posvetili največ pozornosti vzdrževanju naprav, nagrajevanju, delu samoupravnih delovnih skupin in stanovanjski problematiki. Ob koncu občnega zbora je bilo sprejetih osem sklepov in še nekaj konkretnih sklepov. Izvoljen je bil 15-članski odbor OO sindikata, ki ga bo še naprej vodil dosedanji predsednik Peter Ravnihar.

ADJUSTAŽA ŠTEKEL JAVORNIK

V petek, 13. decembra, so se v prostorih Kazine na Jesenicah zbrali člani sindikata iz adjustaže štekel na Javorniku. Predsednik Mavro Lenardič je v svojem obširnem poročilu govoril o ustavni opredelitvi ter o vlogi in položaju sindikatov in pri tem poudaril, da gre za uresničevanje socialističnih samoupravnih odnosov. Dejal je, da sindikalno organizacijo čakajo v prihodnjem obdobju naloge in odgovorno delo, zlasti še pri predvideni reorganizaciji. V poročilu je naštetih kar 52 vprašanj, ki jih je obravnaval odbor OO sindikata na svojih sejah. Občnemu zboru so bila posredovana še poročila o letovanju članov sindikata ter o izletih za obdobje 1972-1974. Razprava je bila obsežna, sprejeli pa so tudi program dela za prihodnje obdobje.

Program predvideva uresničevanje smernic 8. kongresa slovenskih sindikatov ter prizadevanja pri organiziranosti sindikata in delu, ki mora biti usklajeno z novo ustavo. Potrebno bo tesno sodelovanje z družbenopolitičnimi organizacijami, poleg tega bo treba skrbeti za varnost delavcev, urejanje higienskih prostorov. Spodbujati bo treba novatorsko dejavnost. Tudi v prihodnje naj bi prirejali izlete in kulturne prireditve ter se skupaj z organizacijami in komisijami prizadevali, da bodo osebni dohodki odraz povečanega standarda. Program vsebuje naloge, ki jih bo treba opraviti za utrjevanje in nadaljnji razvoj aktiva mladih delavcev v obratu.

Občnemu zboru je sledila še konstitutantna seja, na kateri so za novega predsednika izvolili sodelavca Janeza Fornezija in razdelili tudi ostale dolžnosti novo izvoljenim članom odbora osnovne organizacije sindikata.

Nov obrat vratnih podbojev

PO NOVEM ZAKONU 246 DNI PORODNIŠKEGA DOPUSTA

Zakon o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu in o delovnih razmerjih med delavci in zasebnimi delodajalci, prinaša nekatere novosti, ki bodo veljale od 1. 1. 1975.

Pri uveljavljanju pravice do porodniškega dopusta in skrajšanega delovnega časa po porodniškem dopustu zaradi nege otroka, določa predpis znatno večje pravice, kakor so jih imele zavarovanke matere do sedaj. Vse to potrjuje, da naša družbena skupnost posveča vse večjo skrb materi in otroku, kar lahko štejem kot zelo pozitiven korak naprej, ker je bilo doslej na tem področju storjenega zelo malo.

Zavarovanke, ki bodo nastopile porodniški dopust po 1. 1. 1975, imajo pravico do porodniškega dopusta v trajanju najmanj 105 dni. Ta določba ni nova in velja že sedaj. Z izvidom pristojne zdravstvene službe, sme zavarovanka nastopiti porodniški dopust 45 dni pred porodom, mora pa ga nastopiti 28 dni pred porodom, sicer teh 28 dni dopusta, ki so namenjeni pred porodom zapade in se ji ne morejo šteti v dopust po porodu. Dopust, ki je določen pred porodom, torej 28 dni, se lahko podaljša po porodu le v primeru, ko gre za prežgodnji porod, vendar je treba to okoliščino dokazati s potrdilom zdravstvene službe. Dopust pred porodom po mnenju strokovnjakov koristi bodoči materi, da se vsaj za nekaj časa razbremeni delovnih dolžnosti in pripravi na materinstvo. Po preteku 105 dni porodniškega dopusta pa ima zavarovanka po novem predpisu možnost, če to zahteva, da se odloči:

- ali bo nadaljevala porodniški dopust še nadaljnjih 141 dni,
- ali bo delala skrajšan delovni čas štiri ure na dan do dvanajstega meseca otrokove starosti.

V primeru, da se bo delavka odločila za prvo varianto, bo lahko izkoristila 105 dni in 141 dni porodniškega dopusta, skupno torej 246 dni, seveda z omejitvijo, da 28 dni dopusta izrazi pred porodom.

Za čas porodniškega dopusta bo delavka prejela nadomestilo osebnega dohodka.

Če se bo delavka odločila, da bo po končanem porodniškem dopustu (105 dni) delala skrajšan delovni čas, štiri ure na dan do dvanajstega meseca otrokove starosti, ima v temeljni organizaciji pravico do udeležbe pri delitvi sredstev za osebne dohodke za štiri ure na dan, za delovni čas nad štiri ure pa ima pravico do nadomestila osebnega dohodka.

Zanimiva novost zakona je tudi v tem, da ima podaljšan dopust lahko namesto matere tudi oče otroka, če otroka neguje in če sta se roditelja tako sporazumela. Te določbe dosedanjí predpisi niso predvidevali.

Ce se otrok rodi mrtev ali če umre pred pretekom porodniškega dopusta, ima delavka pravico ostati na dopustu še toliko časa kolikor ji je po zdravniškem izvidu potrebno, vsekakor pa najmanj še 42 dni.

Novi predpisi veljajo za vse tiste zavarovanke, ki bodo nastopile porodniški dopust po 1. 1. 1975 in tudi za tiste, ki so 1. 1. 1975 še na porodniškem dopustu.

Podaljšan porodniški dopust oziroma skrajšan delovni čas bo zavarovankam materam nedvomno dobrodošel, saj je prav za naše najmlajše, dojenčke naslabše urejeno varstvo.

OG

POVEČANE POGREBNINE

Skupščina skupnosti zdravstvenega zavarovanja Kranj, je na svoji seji, 21. oktobra in 16. decembra 1974, sprejela nove zneske pogrebne, ki pripadajo ob smrti zavarovane osebe. Zvišanje pavšalnih zneskov pogrebne je narekovalo stalno naraščanje cen teh stroškov. Znesek pogrebne je različen, glede na starost umrle zavarovane osebe. Tako znaša pavšalni znesek pogrebne:

- za umrlo odraslo osebo 2.500,00 din,
- za umrlega otroka od enega do 14 let 1.910,00 din,
- za umrlega otroka do enega leta 1.160,00 din.

Ti zneski se bodo izplačevali za vse primere, ki so nastopili po 21. 10. 1974.

Služba skupnosti zdravstvenega zavarovanja bo vsem plačnikom stroškov po uradni dolžnosti izplačala ustrezne razlike med novim pavšalnim zneskom in zneskom, ki so ga že prejeli.

OG

RADNIČKO STVARALŠTVO 74 RIJEKA

OČENJIVAČKI ODBOR

IZLOŽBE

izuma, tehniških unapređenja i noviteta

dodjeljuje

ZLATNU PLAKETU

ŽELEZARNA JESENICE - Jesenice

za izrazito razvijeno inventivnu djelatnost i prikazane eksponate

Rijeka, 4. X 1974.

Prosinec je privijal z ledeno roko. Vseposod sneg, visok in tih. Vsa Jelovica je zasuta z njim in vse poti je zamedlo. Prava sibirski zima. Pri koči na planini je z noge na nogo poskakoval partizan na stražarskem mestu, zakaj veter in mraz sta ga neusmiljeno žgala po vsem telesu. Iz gozda so odmevali zamolkli poki dreveja, ki ni držalo hudega mraza. Fantje so šele prejšnjega dne prigazili iz Dražgoš, se v prijazni koči oddihovali in greli premrzle ude.

Komandir Lojze je mojstrsko vrtel kuhalnico in pekel žgance, ki so jih že vsi komaj čakali. To je bila zadnja hrana. Čiro je na dnu nahrbtnika našel še dva lista domače smahorke in ju zdaj rezljal tako dolgo, da so se spremenili v droban prah. Svetlih oči so gledali fantje v njegove roke in razširjenih nosnic vdihavali oster duh, ki ga je dajal rezljani tobak. Že nekaj dni niso okusili cigaret. Razgovor je tekel o preživelih dražgoških dneh.

Tedaj je suho počilo... In pokalo je celih dvanajst ur. Koča ni bila več koča, temveč najprej zrešetan kup lesa. Ko pa so se preživeli prebili, so jo Nemci spremenili v sladkobno smrdljivo dim, ki je zaudarjal po ožganem mesu in zgorelih cunjah. Pod ruševinami in okoli njih je ostalo dvanajst teles. Sneg okoli pogorišča ni bil več bel; lise na njem so bile sajaste in rdeče. Zjutraj, ko je bilo spet vse tiho in so umirjeno planino objeli svetli, a kot ledeni curki mrzli sončni žarki, se je na pogorišču ustavil lovec. Tisti lovec, ki je partizane izsledil in nadnje pripeljal Nemce. Prišel jih je šel...

Ze od daleč jih je zagledal. Ležali so v vrsti in bilo je, kakor da sliši prvega, pa drugega in vse po vrsti. »Mirko sem jaz. Veš, tisti osemnajstletni fantič, ki je obležal prvi. Mar me ne poznateš?«

»Jaz pa sem Tonček. Nekdanji hlapček Tonček. Skupil sem jo pri dimniku, ko sem menjal šarjer.«

»Meni pa so pravili Perpetum mobile, ki bi ga se prav gotovo zgradil, če bi ne bilo tebe s tvojimi zelenimi vojskami.«

»Se Tineta spominjaš? Tistega vselega fanta, ki je vedno prepeval? Kdo bo zdaj skrbel za dobro voljo?«

Lovec je molče stopal med njimi in brskal in štel:

... ta je šesti, ta sedmi, tam leži osmi... Kje so drugi? Saj jih je bilo vendar šestdeset?«

Mrzlično je iskal naprej...

V kleti pod kuhinjo je našel še tri. Tako jih bo naštel šestdeset in konec bo njegovih skrbi; spet bo mir v njegovih gozdovih. Od majhnega okna je odvalil ožgano tramovje in skozi odprtino je planila čudovita svetloba. Ledeni dihi januarskega sonca je pobelil prelučnjani obraz prvega, ki mu je nemo govoril:

»Vedel sem, da boš prišel, zakaj dosti ti moramo povedati...«

Lovec se je zdrnil in zamaknjen obstal. Počasi se je oziral še po onih dveh, a spet ga je priklenil obraz prvega med njimi:

»Da, samo mi trije smo še tukaj. Drugi so se prebili. Da boš vedel: Devetindeset jih je ušlo krogom in ognju, ki si ga ti pripravil.«

Naglo, kar moč naglo je lovec zbežal ven in jo ubral po sledi, ki je vodila od koče. Ni je bilo težko najti, zakaj bila je edina in krvava. Toda — tam ni našel nikogar več. Potepe se je vrnil v klet. Beli obraz pa mu je govoril:

»Ne daj se motiti. Razen nas ne boš našel nikogar več. Zato najprej poslušaj mene, potem pa še Padovana in Henrika. Zdjaj smo tako tvoji in ti si naš gost. Zanimivo je bilo moje življenje, mnogo zanimivejše od tvojega. Ti si vedno le lovil in zasledoval, zasledoval in lovil. Tako kot sedaj... Poglej tisti sončni žarek. Tako lep je, a nobene toplote ni v njem. Tam pri morju, kjer sem se pa jaz rodil, je sedaj prijetno, brez tega zavrata snega. V mojem kraju je zdaj kvečjemu malo hladnejši veter. Pa v Španiji, ej, to je šele topla dežela, to! In ko sem bil pred štirimi leti tam, je bila še posebno vroča, prevročna. Tudi tam je tekla kri. Zdjaj pa si me našel v tej jelovski Sibiriji, v tem snegu! Zakaj tvoje mrzlo srce ni uganilo poti, ki vodi v pomlad, k človeku. A potiplji naša srca: Se zdaj so vroča in vroča bodo ostala za vedno. Če nas še tako zalezuješ in souvažiš, takih src ne bo več mogel uničiti. Svoje mrzle roke podajaj samo mrzlim ljudem, ki se boje sonca. Si videl Mirka, Tončka in Tinčeta, si jih čutil? Tople in lepe in dobre? Pa mene poglej: med oljkami sem se rodil, v Španiji sem se valjal po krvi in vseh vrst pesmi sem pel in ves sem služil uporu. Eh, sem si rekel, če me ni doletelo v Dražgošah, me nikoli ne bo. Vidiš, pa sem se zmotil: Komaj dva dni je minilo, pa si me našel. Da, da, ti in tvoji gospodari najraje strelja-

te po slabotnih, po neoboroženih vaščanih, ki so obležali v Dražgošah. A to ne bo oživilo tistih nekaj sto tvojih zaščitnikov, ki smo jih pokončali po dražgoških robovih! Očista, pošteno smo jih in čeravno jih je bilo nekaj tisoč. Poslušaj!

Ležal sem v snegu za dražgoško hišo. Povsod megla in tišina. V zraku pa moreča napetost. Tedaj se je megla razkadila. Ne za streljaj, za lučaj pod menoj so zamrgolele glave zelencev. Kakor gost glavnik so se mi približevale. Iz mene, majhnega so udarila tedaj vsa leta crkavanja in stradanja. In tisti pod menoj so izpeli zadnje pesem, izpili zadnje vino. Plučal sem dolg in še vneprej sem jim dal na račun. Tak sem bil jaz, nikoli najbolj pogumen. Kaj bi šele rekel o Tončku ali Henriku, o mitraljezcih, ki so žgali tako, da so jim cevi skoraj zažarele! Pojdi in poslušaj telefone: Že v Berlinu govorijo o Dražgošah. Ti pa greš in pripelješ Nemce! Vidiš, že pet let sem gorel v ječah in na položajih, v mrazu in vročini in ni me bilo konec. Pa si prišel ti in zdaj sva se srečala. Se čudiš, zakaj smo mi trije tu, v kleti? To je bil edini kraj, kjer so bili ranjenci vsaj za silo varni. In mi trije smo bili hudo ranjeni. A kako smo se rešili pred vami, najraje pove Padovan. Jaz sem že utrujen... Lovec se je zgrabil za grlo in se počasi obrnil k Padovanu.

Tudi ta je bil bledega obraza in prelučnjanih senc. Še vedno se je držal za prestreljeni trebuh in locu se je zdelo, kot da je spregovoril z globokim glasom:

»Čudno, kaj? A res je: Reševali smo se s krogami. Jaz njega, Henrik mene, a Henrika... Toda on ti bo že sam povedal. Nikoli ne bom zadosti hvalažen Henriku. Primorec pa je meni močno hvalažen. Skoraj neverjetno, a resnično. Drugače ni bilo mogoče. Pokalo je že več kot osem ur. Koča je bila zrešetana, kot bi jo neprestano prebadal z iglami. Prvi je bil ranjen Henrik. Morda boš rekel: Saj to niso ljudje, ki se pobijajo med seboj! Ampak, če je včasih kos kruha velika pomoč ali pa kosček obveze reši celo življenje, je drugi edina rešitev smrt. Tako je!... Vidiš, z vaše strani so žgali kot hudiči. Mi se nismo dali, priznati pa moram, da ste nas pošteno presenetili! Dali se pa nismo in nismo. Imeli pa ste nas. Kot na dlani. Ste nas imeli. Kako ne? Koča na čistini, na lepi planini. Saj nas ni bilo mogoče zgrešiti! Vi pa po grebenih okoli in okoli. Videli vas nismo, vraga, a pokalo je s treh strani in proti nam so se poželejše stegovale rakete. In tudi čutili smo vas, vse bolj smo vas čutili. Toda — kaj govorim: saj si bil pri njih... Stokrat sem prešel to bajto. Kar prav je, da je zgorela. Nikomur več se v njej ne bo zgodilo kaj podobnega. Vem, krivico ji delam, saj nas je sprejela kot premražene otroke. Zdjaj sem se spomnil: Tudi otroka, sedemletnega dečka smo imeli s seboj. In nič se ni bal. Še v klet ga nismo mogli takoj spraviti. Vse je hotelo videti to seme, to zmajevno seme. Tako mu pravim zato, ker sem nekoč bral nekaj takega. Boš videl, kaj bo še iz njega!... Ali se tudi otrok bojiš, takih, ki ti še do popka ne sežejo? Ali pa ženski, neoboroženih žensk? Tudi te so bile z nami. Bale so se, kaj se ne bi. Saj smo se v začetku vsi prestrašili. A to je brž minilo in užgali smo nazaj. Vaše krogle pa so vztrajno tesale treske, ki so v koči na mah prekrile pod. In skočili smo k izhodu. A tam so strupeno cvili rafali in nikamor ni bilo mogoče. Krogle so neprestano cefrale lesene stene. Klet sem in škripal z zobmi, da bi jih kmalu polomil, zakaj nekoč sem bil zidar. In zdaj naj poginem med lesenimi stenami, sem se grizel. Toliko opek sem položil drugo na drugo, zdaj pa takole, me je razjedalo. Najbolj nam je nagajala stena med hlevom in kočo. Na vrata, na edini izhod so žgali štirje šarci. A tedaj se je spet izkazal vodnik Bruno, ta čudoviti vodnik. Staknil je kramp in udrihal po steni. Ne vem kako, da ga ni zadelo. Vidiš, to nas je rešilo. No — nas ne, pač pa drugih devetindeset. Že deset ur smo se dajali, a zmage na nobeno stran. Le kako so zdržali, hudiči zeleni, tako dolgo v tem mrazu? Kako da jim niso zamrzli mitraljezi? Saj je bilo trideset pod ničlo in nebo jasno kot ribje oko. Na nebu pa luna, svetla, velika in hudobna. Videlo se je kot podnevi. Kdorkoli se je skušal prebiti, je obležal. Potem je doletelo tudi mene. Samo v trebuh sem jo dobil, a to pomeni toliko kot konec. Mene pa ni bilo. Tu je že slonel Henrik s prestreljeno nogo in tale, Primorec. Pri rokah pa nič, nič! Zavezovali so nas, nam hoteli pomagati, a kri je kar naprej ropot. Samo vode pa še kar naprej ropot. Samo vode smo imeli, a je sproti zmrzovala. Pomoči od dražgoških hlevov sem pa ni hotelo biti. Predaleč je bilo in ta strašni ropot se je dušil v debelem

snegu. Odmevi so se lovili in odbijali po planinski kotlini, naprej pa jih ni odneslo. Čakali smo, da bi zašel mesec, a ta je bil šele na pol poti. Bil sem že prepričan: Stisnili nas bodo in si plačali dražgoški poraz... Primorec je zgubljil zavest in vzdihoval. Začel je vpiti, prositi, naj mu skrajšamo trpljenje. A kako? Tudi sam sem oslabil, zelena nevarnost, ki si jo vodil, pa vse bliže... »Padovan, bodi še enkrat dober z menoj! Mar boš dovolil, da me zgrabijo, Na, pritisi! Reši me! In moje poždravite, če kdo ostane! je moledoval, stokal in me svetlo gledal... Nič ga ni zmoglo, in zdaj naj jaz!... Oslabelih misli sem uganil, kar ni bilo težko uganiti: Reši ga lahko samo še smrt. Tako je bila prisega. A eno je misliti, drugo storiti. Primorec pa ni in ni dal miru. In dopovedoval sem si: Saj smo se domenili! Če ne bo šlo drugače, v smrt!... Tolažiti ga nisem mogel več. V rokah sem začutil orožje... Še slišalo se ni, kdaj je počilo, zakaj nad nami je še vedno ropotalo, da se en strel ni poznal kaj več kot kaplja v morju... Potem se je Primorec umiril. Tedaj sem mu začel zavidati. Začelo me je dušiti. Misli so se mi kar nekam zgubile. A spet mi je odleglo. Ob meni mirni Primorec in izdihujoči Henrik. Rok nisem mogel več dvigniti. Moj bog, kaj bom res moral prositi Henrika? Da! In odprl sem usta. A nič! Niti glasu! V trebuhu pa kot bi me hotelo razčetrverti... Henrik mi je dal vode in potem sva se domenila...

Res, prav z ničemer drugim ti ne morem pomagati, je dejal... Od tedaj me ne boli več...

Lovec je vedno bolj blede, da bi bil kmalu bolj blede kakor Henrikovo vedno tako lepi obraz, ki ga je zdaj pobožal svetel sončni žarek. Njegovi lepi črni lasje so zlepljeni s krujo in njegov zastrti pogled je uprt nekam daleč, daleč...

»Ta je bolj streljal kot ti. V zraku je zadel kapo. In z mitraljezom! Pod tisto skalo v Dražgošah, kjer je bil on z mitraljezom, so si Nemci položili največ zob.«

Lovec ga je ogledoval in se čutil: »Zato so mi rekli, da bi temu jermena rezali iz ramen. Zdjaj je dobil!«

In Henrikov obraz je spregovoril: »Vidiš, lovec; zdaj sem mirnejši, čeprav se mi zdi neumno, da me je zadel šele tu. Ti si mi jo zagodel... A tvoj pogled je zbeigan, boječ. Morda pogrešaš tudi mojega brata.«

Toda moral bi vedeti, da on zdaj preživele vodi po novih gazeih, dobim v up in uteho, vam v strah in pogubo. Veš, zmenjena sva bila: Kadar bi naneslo tako, da si nekdaj ne bo mogel več pomagati sam, kadar ga bodo dobili v klešče, bova drug drugemu pomagala z orožjem. In to se je zgodilo. Prav tu se je zgodilo. Brat brata! Si že kdaj slišal kaj takega? V jezi, zaradi zemlje, to že, a iz ljubezni in vdanosti?...

Nisem vajen lagati. Lovec si in razume se na orožje. Zato si lahko ugotovil različne kalibre... Ne glej tako okoli sebe, puške ne boš našel. Brat jo je odnesel. A prej, dokler sem bil cel in zdrav, sem nosil mitraljez. Ej, da si ga videl, tega mojega nepomirljivega spremljevalca. Gori, na vrhu tiste skale nam je že trda predla. Pa smo jih vendarle. Megle so se grdo preganjale in trgale po pobočju. Nemci so se približevali lepo zaščiteni kot v nekakšnem nevidnem vagonu. Bilo je tiho, da sem čul lastno srce. Nemcev nikjer. Tedaj pa kot naročeno: Megla se je v trenutku duignila in veter jo je odgnal nad našimi glavami. Pod menoj jih je bilo vse zeleno in belo. Kazalec mi je kar otrpnil, tako sem stiskal petelina. Cev se mi je naglo zgrela, tako sem našel. Položaj pa tak! Vidiš, to je boj. Pa si se uzel od nekdaj in se je tako zgodilo z menoj! To se mi zdi zamaralo! Se zdaj mi zveni v ušesih tisti »Vorwärts!« in »Links!«, jaz pa sem se jim smejal izza skale...

A tretji dan so nas le pregnali. Pa tudi tam nepošteno: Zgrabili so nas od strani. Končno nam ni kazalo drugega. Nemcev je pridivilo več, kot smo imeli nabojev...

Prelep je bil pogled, ko so tri dni zamenj rinitli proti nam. Vselej so krvavih glav tekli navzdol. E, tudi oni znajo teči. Vendar imaš tudi ti prav: Dobri vojaki so in nekaj časa so kar pokonci silili k našim položajem, pokonci, ti rečem. A zapomni si: Tepejo se za grdo, zgrešeno stvar in zato jih bo konec. Njih in tebe in vseh podobnih.

Ti pa hočeš mir. Ej, trde glave si. Zdjaj si obenj in grizli te bomo, dokler te ne bo konec. Ne, ne, sam se boš grizel, da si boš zapomnil tole: Kar je hudičevega, je proti nam: Ne samo Nemci in zima in ti, tudi mesec je prestopil v vaš tabor. Prejšnjo noč nas je dražil, da bi tulili. Počasi se je vozil po nebu, kot bi ga nekdaj navezanega vlekel nazaj. Mi pa smo zijali vanj in čakali kdaj se bo zgubil za gorami.

In mraz, ta prekleti mraz! Še mitraljezi so nam zastajali, da smo jih nad majhnim ogenjčkom tu v kleti

(Nadaljevanje na 14. strani)

NA JESENICAH SEM POSTAL REVOLUCIONAR

Zgodovino delavskega gibanja Gorenjske dopolnjujemo tudi z intervjujem — zapisovanjem spominov predvojnih naprednih političnih delavcev. Tako me je službena pot pripeljala do Jožeta Primožiča v Novo Gorico, ki je bil v letih 1931—1937 gradbeni delavec na Jesenicah, leta 1936 član stavkovnega odbora gradbenic in leta 1937 v prvi jeseniški skupini prostovoljcev, namenjenih v Španijo. V razgovoru je med drugim opisoval Jesenice kot šolo proletariata.

JOŽETA PRIMOŽIČA — 19-letnega bajtarskega sina iz Planine pri Cerknem je leta 1928 pognal po svetu odpor proti fašizmu in boj za vsakdanji kruh. Bil je najstarejši sin in se je s 14 leti že zaposlil kot hlapec, da je lahko pomagal očetu vzdrževati številno družino. Mati jim je umrla 16 mesecev po rojstvu 13. otroka.

Pred prihodom na Jesenice je delal v raznih krajih na Gorenjskem. Maja 1931 se je zaposlil pri gradbenem podjetju Slograd, ki je prevzelo razna gradbena dela za KID na Javorniku in Jesenicah. V zimskih mesecih je moral večkrat iskati zaposlitve drugod, ker ni hotel izkoristiti podpore za brezposelne. Kako trd in grenak je bil kruh predvojnega delavca, pove primer, ko je šel Primožič pozimi 1932 zamenj iskat delo v Delnice pri Reki, kjer je podjetje Dedek gradilo skladišče za carinarico in se je nato širila govorica o iskanju novih delavcev. Brez vseh sredstev se je moral v hudi zimi peš in s strganimi čevlji vrniti s Hrvaske na Gorenjsko.

Primožič pravi, da se je na Jesenice vedno rad vračal. Spominja se sestankov v Delavskem domu pri Jelenu, redno se jih je udeleževal in tudi marksističnih krožkov pod odrom. Največkrat so jih vodili komunisti, ki so bili v vseh delavskih naprednih društvih. Nadaljuje: značilnost za jeseniške komuniste je bila hitra in pravilna ocenitev človeka — takoj so vedeli, če je iz pravega testa — in ga potem vključevali v razne akcije. Njemu so takoj zapuili. Člani jeseniške podružnice SMRJ so ga vabili na sestanke. Opažoval je in se učil. Spoznal je pomen in uspeh organiziranega boja delavstva in vloga delavskih zaupnikov. Leta 1932 so se delavski zaupniki vseh treh sindikatov združili in ustanovili medstrokovni odbor ter doslegli zmago nad vodstvom KID, ki je hotelo izkoristiti svetovno gospodarsko krizo v svoj prid. Javorniško-jeseniška stavka delavcev v tovarnah KID je bila za zgled vsemu slovenskemu delavstvu. Stavkajoče so solidarno podprli tudi kmetje in obrtniki.

Primožič je opazoval rast in krepitev rdečega sindikata kovinarjev (SMRJ). Vodstvo KID je sprejemalo v službo predvsem delavce iz drugih sindikatov. Delavci so se znašli in po sprejemu v tovarno prestopali v SMRJ. Vodstvo tovarne pa se je čudilo — od kod večanje števila rdečih delavskih zaupnikov.

S posebnim žarom je Primožič nadaljeval pripoved o stavki gradbenih delavcev na Jesenicah avgusta 1936, v kateri je bil član stavkovnega odbora. Kot blagajnik je organiziral in zbiral sredstva za stavkajoče. Velika stavka stavbincev v Ljubljani je opozorila kovinarski sindikat SMRJ na Jesenicah, da je treba organizirati jeseniške stavbince, ki so bili šele izven sindikalne organizacije.

Na pripravljen sestanek so povabili iz Ljubljane Toma Brejca, predsednika sindikata gradbenih delavcev Jugoslavije za Slovenijo. Po ustanovitvi sindikata so jeseniški gradbinci postavili zahteve po zvišanju plač nekvalificiranim delavcem, da bi gradbeni delavci, ki so delali za KID prejeli toliko na uro kot redni nekvalificirani delavci v tovarnah KID. Ker vodstvo Slograda ni sprejelo zahtev, so začeli s stavko: v tovarni so postavili straže, organizirali kuhinjo na vrtu pri Jelenu in prirejali sestanke.

V času stavke je bila na Jesenicah velika delavska manifestacija ob 30-letnici ustanovitve SMRJ — kovinarske organizacije, kar je bilo v prid stavki gradbenih delavcev. Pri stavki so jim vsestransko pomagali

kovinarji (SMRJ), komunisti — predvsem Vencelj Perko, Slavko Federle, Albin Pibernik in drugi. Stavka se je septembra končala z delno zmago: reakcija je pomagala kapitalom na podeželju zbrati stavkajoče, ki so jih skrivaj v zaprtih živinskih vagonih pri stranskih vratih pripeljali v tovarno mimo delavskih straž. Zdjaj so stavkajoči dobili višje plače, veliko kompromitiranih gradbenih delavcev pa je bilo odpuščenih. Tako je bil tudi Primožič na cesti. Nato so mu prijatelji priskrbeli službo pri mestnem vodovodu.

Oktober 1936 je bil Primožič spet v akciji: poverili so mu nočno stražo pri plakatu, ki je agitiral za listo delovnega ljudstva pri občinskih volitvah na Jesenicah, kandidat je bil odvetnik dr. Aleš Stanovnik. Ko je decembra pri občinskih volitvah na Koroški Beli zmagal komunist Vencelj Perko, ki je bil zelo priljubljen in je imel med ljudstvom velik vpliv, mu je delavstvo priredilo velike ovacije in sprejem pri Jelenu. Proletarske Jesenice so slavile zaslužen zmago ob postavitvi komunistične občinske uprave na Koroški Beli. Primožič pripominja — takega delavskega navdušenja ne bom nikoli več doživel.

O boju španskega ljudstva (za ohranitev republike) proti fašistom, je govoril jeseniškemu delavstvu pri Jelenu sekretar MK KPS Jesenice Slavko Federle. Primožiča so pridobili v prvo skupino prostovoljcev, ki je odšla 27. II. 1937 z Jesenic pod vodstvom Joža Gregorčiča in bila namenjena preko Splita v Španijo. Pot se je nesrečno jugoslovanski prostovoljec so zaman čakali na otoku Braču na francosko ladjo, ki naj bi jih prepeljala v Španijo; policija pa je prostovoljce prestregla in zaprla v Splitu, nato v Ljubljani in še drugje. V tistih težkih dneh je bil Primožič svetel utrinek v ljubljanskem zaporu, ko ga je obiskoval Vencelj Perko, prijatelj z Jesenic. Nato je bil preganjen čez jugoslovansko mejo v Avstrijo, od tod pa v Italijo, kjer so ga obsodili, zaprli, odslužiti pa je moral še vojaščino.

V tem času pa so jeseniški delavci veselo presenetičili svojega sodruga Jožeta Primožiča. Na pobudo Vencelja Perka so zbrali zanj 300 lir in denar oddali na pošto v Italiji, v Hudi Južni. Pravi — zame je pomnila takrat ta pošiljka ogromno premoženje, prvič v življenju sem bil obdarovan in presrečen, da so se me prijatelji — sodrugi z Jesenic spomnili.

Primožič tako zaključuje svojo pripoved: Jesenice z Delavskim domom so bile šola proletariata, tu sem se vzgajal in postal revolucionar.

Tudi v obdobju naše revolucije Jože Primožič ni zatajil — šel je po poti revolucionarja. Bil je organizator vstaje v domačem kraju. Od aprila 1942 naprej je s partizanskim imenom Miklavž dobival odgovorne zadolžitve — politične in oblastne funkcije v okrajih in okrožjih v severni in zahodni Primorskji.

Po osvoboditvi se je njegova spodobnost in delavnost z izrazitim čutom odgovornosti ter predanost pridobitvam socialistične revolucije kazala v novih nalogah, ki so stale pred njim pri obnovi domovine. Samo nekaj jih naštejemo: pomočnik ministra za novosvobojene kraje v Beogradu, zvezni in republiški poslanec, član CK KPS, član revizijske komisije CK ZKS, delegat na jugoslovanskih partijskih kongresih, predsednik raznih okrajev na Primorskem, predsednik oblastnega ljudskega odbora za goriško oblast, sekretar okrajnih komitejev ZKS na Primorskem itd. itd.

Poleti — ob mojem obisku pri Jožetu Primožiču-Miklavžu, sem ga našla sredi dela, pri zbiranju in pripravi zgodovine NOB na Primorskem za krajevni leksikon Slovenije. Kljub zrahlanemu zdravju, ki ga priklepala na dom, je neutruden delavec. Pri pisanju in obdelavi te zgodovine mu pomaga žena Milica, ki je bila med vojno partizanska učiteljica in politična delavka.

Cepnav sva prešla na drugo temo razgovora, se je njegov spomin vračal spet na Jesenice z željo in upanjem, da se bo še srečal s svojimi bivšimi sodelavci, ki so mu veliko pomenili kot prijatelji in soborci.

Prav gotovo lahko v imenu njegovih sodrugov zapišem: MIKLAVŽ, SREČNO NOVO LETO 1975!

Zorka Tribušon

Spomini na našo revolucionarno preteklost

IVAN JAN

Iz knjige: DRAŽGOŠKA BITKA

BELA NEVARNOST NA MOŠENJSKI PLANINI

Med ranjenci je bil tudi Jože Solar Jožca, ki je bil hudo zadet v stegno in ga je bilo treba nositi. Štiri ure hoda dolgo pot je prijedil na konju, obvezan z lastno srajco. Vsi ostali pa so imeli tudi ozeble roke in noge. Razmestili smo jih v postelje po sobah in jih, kolikor je bilo mogoče, obvezali in jim očistili rane. Pomagali sta tudi Marija Grilova in njena hči Danila, ki sta v prvi polovici decembra pribežali k nam iz Kranja. Pri njih pa je bilo treba dežurati noč in dan. V vse to smo opravljali rade volje in delali načrte v upanju na svobodo. To pa je v miru trajalo le pet dni, do 20. januarja 1942. Ta dan so namreč ne nadoma prišli Nemci in hišo obkolili! Bo sledila nova tragedija?

Takole je bilo: okoli treh popoldne sem opazil — pravi Zdravko, — da se hiši bliža neka kolona. Takoj sem obvestil vse v hiši, da so ranjence hitro skrili v bunker, ki je bil pripravljen za to. Časa za natančnejše pospravljanje ni bilo več. Nemci pa so zdaj prihajali k hiši v strelski vrsti in nam s tem dali le malo časa za primeren sprejem v hiši.

Mama je hitro obvestila kurirja Cveta Novaka, ki je prišel z ljubljanske strani in je prav tedaj tudi spal zgoraj v hiši. Zbudila ga je z besedami: „Ja Cveto, na dvorišču so Nemci, ti pa se tukaj!“

Cveto je zgrabil čevlje in hlače, skočil zadaj skozi lino in se zvalil v sneg. Nemci ga niso dobili.

Zato pa so potem dobili njegovo ponarejeno legitimacijo, ki jo je imel v pozabljenem suknjiču.

Medtem pa mene ni bilo doma. Zadaž sem se zmužil iz hiše ter pohitel do četrt ure oddaljenega partizanskega štaba. Povedal sem o Nemcih in da ne vem, kam se kanijo. Tako se je tudi štab umaknil v gozd, jaz pa sem zaradi varnosti čakal, da se je pričelo mrčeti.

Nemci v naši hiši pa so bili »lepo sprejeti«. Mama jim je »prijazno« in mirno postregla s klobasami, mesom in žganjem in tako zadržala Nemce, da niso brskali po hiši. A če bi malo bolje pogledali okoli sebe bi v »menterji« dobili peterokrake zvezde, v krušni peči sanitetne pripomočke in dve pištoli, v kleti pa polno banjo krvavih obvez. Najhuje pa bi bilo seveda, če bi odkrili še bunker in v njem deset ranjencev ter Grilovi dve. A to se je kar srečno končalo, vendar pa ne čisto. Le najhujšega ni bilo.

Nemce je motila legitimacija, ki so jo dobili v Cvetkovem suknjiču in pritiskali na domače, da bi zvedeli, kako je z njo. Pravega imena v njej ni bilo, in menda je bila še »italijanskega porekla«, zato so se domači delali nevedne in se izgovarjali na različne načine. A nič ni pomagalo: zaradi legitimacije so aretirali očeta, mamo, sestro Ančko in brata Paula. Medtem sem tam zgoraj pričakoval, kdaj bo zaropotalo ali se bo zgodilo kaj drugega, npr. začelo goreti, ker nisem mogel verjeti, da Nemci pri nas ne bi nič dobili. Prav gotovo niso prišli slučajno!

Ob mraku pa me je dobil desetletni brat Marjan s sporočilom, da so odpeljali naše štiri, doma pa pustili še Jožeta, Marjana in Lada, ki so bili stari od 8 do 13 let.

Zvečer je prišel z Jožetom Gregorčičem iz štaba še brat Ivan ki sta potem pomagala naložiti in transportirati ranjence v Stražišče.

Tako je bila hiša zdaj malo manj kakor prazna: Nemci so odvedli naše, odšli so ranjenci z Grilovima in tako smo ostali mi štirje sami. Po hiši smo zdaj vse skupaj še malo pospravili, potem pa sem se vprašal, kaj storiti? Ugibal sem, če bi vse skupaj požgal, kajti zdaj je bilo z našo postojanko konec. Ni nas izdal samo sosed, Nemci so prav gotovo izvedeli tudi od drugih ljudi, na primer od tistih Poljančev, ki so jih po vstaji gestapovci aretirali, in so bili med pohodom pri nas, pa tudi od drugih. Da sem imel prav, se je kmalu pokazalo. A kam naj grem v tej zimi in negotovosti z majhnimi brati, ostati v hiši, pa je bilo spet tvegano.

Gregorčič in brat Ivan sta mi potem svetovala, naj ostanemo kar doma, da bo tako najboljše za nas in za zaprte svojce, ker jih na ta način ne bomo bremenili.

Toda — 22. januarja zjutraj navezgodaj so spet prišli Nemci in še nas štiri odpeljali v škofjeloške zapore. S tem je bilo konec pomembne partizanske postojanke, Kocjanove hiše v Bukovčici, za kar je bil predsem kriv njihov sosed in celo sorodnik, ki je še to leto dobil zaslužen kaznen. Kocjanovi pa so nastopili mučno pot preganjanje družine ter dobili taboriščne številke 1283. V bojih, med talci in v taborišču so padli trije Tomažinovi: oče Janez, sin Ivan in v taborišču 20-letni sin Pavel. Prva dva v 1942., zadnji v 1945. letu. (Frančiška Tomažin,

prav tako in zbornik NOV VI/2 dok. št. 152, str. 405: Razglas nemškega komandanta policije in SS čet generalmajora Rösenerja z dne 31. 3. 1942 o ustrelitvi 29 talcev v Begunjah. Med njimi je bil tudi Ivan Tomažin starejši, roj. 1884. Zastliševali so nas, a nihče ni »nič vedel«, tudi najmlajši ne. Govorili smo vsi enako, kajti ječar nam je nekako omogočil, da smo se z očetom in ostalimi skozi dimnik pri peči lahko pogovorili.) (Frančiška Tomažin, Guncle, spominska knjiga, pisani spomini leta 1949, njen osebni arhiv, ter izjava zapisana v TV 15, v št. 21, 31. 5. 1966.)

Mama pa dodaja: »Tretjo noč po boju v Dražgošah so prišli k nam partizani, med njimi tudi sin Ivan... Tedaj smo zvedeli o vsem... Naša srca je ob tem pripovedovanju napolnila silna žalost. V takem obupnem razpoloženju sem prosila Ivana naj ostane doma. Sem pač mama. On pa mi tedaj odvrne:

»Kako ste postali malodušni! Vedite, da brez žrtve ni zmage. In tudi za kar sem se začel boriti, bom dosegel, ali pa padel!« Preden pa je s tovariši odšel, mi je v spominsko knjigo zapisal:

»V svobodi živeti lepo je, za svobodo umreti častno je!«

Potem sem se spet z usom vnemo oprijela zdravljenja ranjencev in bolnikov.

Tako so se Cankarjevi na Mohorju, kjer so se začeli zbirati v oktobru, sredi januarja 1942 v največjem snegu in mrazu, ko so jih zasledovali Nemci, spet razšli na več krajev, da bi lažje prebili zimo in se izognili uničenju. Konec

Tedaj je planil v klet brat, vodnik. Takoj je vedel, pri čem smo, saj sta Primorec in Padovan že mirno slo-nela.

»Zberi se. Gremo. Zadnja sva!« mi je nekako prigovarjal, poveljeval. Oprl sem se na roke. Nič! Napel sem se ves, a kar zameglilo se mi je. Nič! Nad nama je regljalo in treske so nama letele za vrat. Bruno je spet priganjal...

Z baterijo me je osvetlil in videl sem, kako se je stresel ob pogledu na mojo glavo. Nič ni rekel, samo zgrabil me je, da bi me nesel. A bil sem kot svinec. Zadnje sile sem zbral v jeziku:

»Pojdi, če ne bodo oba!«

A brat je še poskušal. Tik ob koči je zapel mitraljez. Pogledal sem Bruna in mu mogel samo pošepe-tati:

»Pomagaj mi. Veže te beseda!«

Mišlil, da je mogel? Toda tako sem ga gledal, da je odnehal... Kar moje rane pogled, moje noge, glavo. Še v bolnišnici me ne bi mogli več zakrpati. Gledala sva se, a njemu se je mudilo. Bil je vendar komandir. Razumela sva se in oba sva tedaj slišala očetov glas, ki naju je večkrat učil:

»V Galiciji smo takole... Na soški fronti je bilo treba takole... a vajina vojna, fanta, bo čudna, zelo čudna!«

Od tistega trenutka mi ni hudega. Oni pa so se pregrizli. Pojdi in poglej: Čez Jelovico in pod njo so nove sledi... »

Henrikov izmučeni obraz je umolknil...

Sledi so spomlad izginile, zakaj tudi snega ni bilo več. Takrat je pobralo še lovca, ker ni maral pom-ladi, ki je rasla v srcih vseh dobrih, strah in nasilje premagujočih ljudi.

— Gre? je vprašal in si otrl čelo z dvema prstoma.
— Ne rado, a bo! je podržal Goršek klešče in zamižal, ker mu je dež zasipal oči.

Kaplan je stopil s ceste k Debevki, ki se je bila z Jarcem, hčerko in sinom umaknila pod streho. Pogledal je proti megli in stegnil roko.

— Ponehuje! se je smejal Jarcu.
— Spomladi bo nehal! je rečel Jarc.
— No, ga je bežno ošinil, že jutri bo ponehal... Kako je mama? je rahlo prijel Debevko za prste.

— Mama so prejle sod na tla postavili! je rekel sin in zahrčal z nosom.

— Moram pregledati! se je prizanesljivo zakregala Debevka. Včasih čisto nič ne sliši, včasih in nekatere stvari pa preveč.

— Polde! je kaplan dvignil glas in lovil smeh.

— Ja, je zamrmrala Debevka, ko da sta sama, noge, gospod, noge!

Kaplan je pogledal k njenim nogam in zresnil usta.

— Tole, je potresel z glavo, bo minilo. Kot sem vam rekel: v toplice, manj utrudljive hoje, več počitka...

— Pa saj jim tudi jaz pravim to! je rekla hči in se obrnila od zidu. V zid je tiščala samo prst.

— Vidite! je rekel kaplan. Otroci so za vami. Mladi, zdravi, močni!

— Ni gospodarja! si je zakrila usta s koncem rute. Iz oči so ji drsele solze.

— Je, kaj boš to! je začmokal Jarc.

— Pa zmerja to, vsak dan to! je grobo rekel sin. Kaj boste! je dodal mehkeje. Ate so!

Kaplan je begal z očmi z nje k Poldetu, k Jarcu in sočutno rekel: Živ je, slabo mu tudi ni, vsi gledamo nanj. Jaz pa še posebej.

— Hvala, gospod! je spustila ruto. Ampak, je spet zadržala usta v bolečini, nekoč bo moral med ljudi.

— Počakajte še!

— In če ga ujemo, je pogledala v Jarca.

— Zdaž ne več! je zagrgal škodoželjno.

— Ko bo čas, Debevčevi, je kaplan utišal besede, bo odsedel svoje. Zdaž ne streljajo več za vsako figo.

— Kaj veste! Pa vzemimo, da ga ne bi. Deset let mu ne uide.

— Na papirju! je odsekal sin.

— Dobro vedenje, jo je pomiril kaplan, pridno delo, in čez tri leta bo zunaj, vam rečem.

Debevka je obmolčala. Podrsavala je s palico po blatu in prisluskovala Virantovemu hi-hotu.

— Virant! je tiho povedal Jarc.

Naslonili so se na zid in gledali vole, ki so prišli izza ovinka. Voli so se ozirali na vse strani izpod šotorskega krila, ko da oprezujejo. Bodli so z žalostnimi gobci daleč predse in niti za tren niso izdali z velikimi očmi, da jim je težko. Opiti voz pa je škripal, ko da drsa po njem nekaj težkega.

Za vozom je hodil Virant, odet s kratkim kosom šotora. Držal je ročico pri vozu in od časa do časa zavpil tisti svoj zvoneči in prodorni hi-hot.

— Hoot! hoot! je zaustavljal in se opotekal za vozom. Hoot! Vola sta obstala in izdihnila oblak dišeče in tople pare.

Virant je pokazal na voz, češ da je preobložen, in se izvil izpod šotora.

— Drobán je, je še rekel in zamižal proti megli. Moči pa do kosti.

— Moči! je kaplan pokazal zobe, ko da je tudi sam ves pre-mražen in moker.

PAVLE ZIDAR

SVETI PAVEL

27

Jarc pa je stopil k vozu, privzdignil krilo in potrkal s palico po dveh tristolitrskih sodih.

— Polno, polno! ga je gledal Virant.

— Vidim, vidim! je šantal ob vozu. Za Špeharja za Micigoja...

— In zase in za Riceljna!

— Koliko ima Ricelj?

— Dvesto petnajst!

Jarc je pokimal in odšel nazaj pod streho.

Virant je segel po tobaku in se tudi umaknil z dežja. Natrgal je papir in začel zvijati.

— Polde! je rekla Debevka. Kar za njim potegni potlejš.

— Pa bom! se je zasmejal in odšel k hlevom.

— Pa veš, Virant, je rekel Jarc in nastavljal papir, da boš moral nazaj.

Virant mu je nadrobil tobaka in pokimal.

— Ampak, je poslinil papir, jaz ga danes ne bom več vozil.

— Moral! boste, Virant! se je nasmehnil kaplan in se odrazil od zidu. Gledal je vanj, ko je nerodno lepil cigareto in mrščil čelo kot kaka velika usta. Potem je prižgal cigareto je zagorela z velikim sinjim plamenom. Pihnil je v plamen in strastno potegnil. Žerjavka se je dvakrat zlomila in padla na tla. Iz nosa mu je pogledal gost in rjav dim.

— Nazaj domov, pravite? se je pomaknil h kaplanu in pogledal proti stehi, od koder mu je kapnilo na obraz. In še enkrat da bom pelja? Nne! je potegnil. Tudi jutri ne in pojutrišnjem ne! Jaz ga že zdaj nimam zase.

— Tega vas ne bodo vprašali! je izzival kaplan z omlednim glasom.

— Vem! Saj ne vprašajo, če lahko vstopijo v hišo. Pridejo, pa je! Vzemó, pa je! Toliko se še ni kradlo podnevi, kot se zdaj!

— Pa kar v piskre gledajo! se je začudila Anica.

— Kaj piskre! je zakrčel Jarc. Meni sta slamarico obračala tista dva, no...

— Pregarčeva! je dodal Virant.

— Ja! je prikimal Jarc. Ne bo za vaju, sem jima rekel, poscana je.

Kaplan je odmajal z glavo.

— Pa prvi eden: Jarc, ta bo še naprej tvoja ljubica. Tisto iščeva... Kaj, vprašam. Tisto... Ja, jaz pa ne vem kaj, če ne po-vesta. Pa spustita slamarico in mi rečeta, da bodo že našli.

— To je bil najbrž Mirko, je rekla Anica. Ta mali! Za one tri pa tudi jaz ne vem.

— Vragi so, Pregarci! Nikoli niso delali, odkar jih pomnim, pa zmeraj pijani in siti. Prej so onim prav prišli, zdaj pa tem, je rekel virant in ugaševal čik ob prizemnikovec.

— Jaz pa moram..., je rekla Debevka proti kaplanu.

— O, tudi jaz. Veste, čakajo me! je pogledal Debevko. Vi pa, kam že?

— Kam, kam? je silil vanjo, stopil na cesto in se narahlo sklonil pred dežjem.

— V toplice! je rekla hči namesto nje.

Pomahal je z roko in jo ubral proti farovu.

— Jaz pa tudi samo stojim! je rekla Anica. Pritegnila je ruto in odšla za materjo.

OB NOVEM LETU 1975

Ko v nenehnem časovnem zaporedju prehaja staro leto v novo leto, se običajno le za hip ozremo v preteklo obdobje in že smo polni najlepših želja zazrti v prihodnje leto.

To je razumljivo in opravičljivo v trenutku svečanega pričakovanja novega leta, sicer pa je prav, da si ob izteku leta napravimo temeljitejšo oceno dela in dogodkov preteklega leta. Taka ocena seveda ne bi smela biti sama sebi namen, ampak bi morala biti osnova za to, da bi lahko v prihodnjem letu pri našem delu kar najboljše izkoristili izkušnje preteklega leta.

Leto 1974 bo v zgodovini razvoja naše družbe gotovo označeno kot izredno pomembno leto. V tem letu smo si dokončno utrlili pot za nadaljnji družbeni, gospodarski in politični razvoj. Sprejeli smo novo ustavo SFRJ in SRS, v kateri smo si zagotovili odločilno vlogo delavskega razreda in združenega dela v vseh družbenih zadevah. Socialistično samoupravljanje je dobilo trdne temelje za to, da postane celovit družbeni sistem. Za dograditev tega sistema so izrednega pomena v letu 1974 opravljeni kongresi, in to VII. kongres ZKS, X. kongres ZKJ, kongres sindikatov Slovenije in pravkar končani kongres sindikatov Jugoslavije ter slovenski in jugoslovanski kongres Zveze socialistične mladine.

Temelji za novo razvojno obdobje naše družbe so torej podani in na nas vseh je, da si prizadevamo za to, da bo naša ustvarjalnost in naši medsebojni odnosi skladni z načeli, katere smo sprejeli in jih zapisali v temeljnem dokumentu — ustavi.

V jesiški občini smo podobno kot v drugih občinah v Sloveniji in vsej Jugoslaviji, večino organizacijskih sprememb potrebnih zaradi uveljavljanja ustavnih načel, opravili že v letu 1974. Delavci so se bolj ali manj ustrezno organizirali v temeljne organizacije združenega dela in v druge oblike združenega dela, občani smo se ustrezno reorganizirali v krajevnih skupnostih, izvolili smo delegatsko skupščino občine in prav ob koncu leta ustanovili interesne skupnosti za opravljanje dejavnosti posebnega družbenega pomena. Čeprav s sedanjo stopnjo samoupravne organiziranosti še nismo in ne moremo biti zadovoljni, vendarle to že predstavlja osnovo za uresničevanje ustavnih pravic in dolžnosti v vsakdanjem delu in v medsebojnih odnosih.

Vsakdanja praksa nam bo potrjevala naše organizacijske zamisli kot dobre ali pa bo terjala spremembo obstoječih oziroma iskanje novih oblik samoorganiziranja.

Vsa naša prizadevanja za družbenopolitični in materialni razvoj naše družbe so seveda zaradi nas samih, zaradi naših življenjskih pogojev, zaradi našega življenjskega standarda v najširšem pomenu besede. Izboljšanje naših življenjskih pogojev pa je in bo realno in trajno možno le, če bodo ustvarjene večje vrednosti. Zato so naša prizadevanja vedno, v prihodnjem letu pa še posebej, zaradi znanih gospodarskih razlogov, usmerjena v večjo proizvodnjo in večjo storilnost. Vzporedno s tem in v odvisnosti od tega pa tudi v izboljševanje temeljnih postavk življenjskega standarda. Občinska skupščina Jesenice je na predlog njenega izvršnega sveta že na svoji seji, dne 26. novembra 1974 sprejela osnove za smernice gospodarskega razvoja v letu 1975, ki v bistvu pomenijo konkretizacijo smernic gospodarskega razvoja Slovenije. Tem smernicam so podrejena pričakovanja in usmerjena gibanja tudi na področju življenjskega standarda. To področje zajema vprašanje možnosti zaposlitve, možnosti šolanja, stanovanjsko vprašanje, zdravstvo, itd.

Zahvaljujoč Železarni in drugim gospodarskim dejavnostim, ki so se prav v zadnjih letih posebno razvile v jesiški občini, nimamo občutnega problema brezposelnosti. Pojavi brezposelnosti so več ali manj kratkotrajnega značaja in še to bolj posledica neustrezne strokovne usposobljenosti ali bolje neusposobljenosti iskalcev dela, kot pa resničnega pomanjkanja dela. To seveda ne pomeni, da smo glede zaposlovanja lahko brez skrbi, da smo lahko brezbrizni do vse bolj občutnega pojava brezposelnosti v jugoslovanski skupnosti in da na tem vprašanju v prihodnjem letu nimamo konkretnih nalog. Te konkretne naloge so usmerjene predvsem v izvrševanje ustrezne racionalne kadrovske politike, upoštevanje že sprejeti družbeni dogovor o kadrovske politiki in smernice družbenoekonomskega razvoja Slovenije.

Eden od bistvenih dejavnikov za razvijanje ustvarjalnih možnosti delovnega človeka je šolstvo in izobraževanje sploh, od osnovnega preko srednjega, višjega in visokega šolstva, do izobraževanja na delovnem mestu. Neupoštevanje nujnosti nenehnega izpopolnjevanja in izboljševanja vsebine pouka v naših šolah, kar je gotovo trajna in ne samo enoletna naloga prosvetnih delavcev, lahko pričakujemo, da bomo v prihodnjem letu pričeli z uresničevanjem gradnje prepotrebne osnovne šole na Plavžu in srednje šole za zdravstvene delavce. S politiko štipendiranja, za katero smo se že dogovorili, pa bomo že v prihodnjem letu lahko omogočili nadaljevanje šolanja v srednjih, višjih in šolah vsem nadarjenim mladim občanom, ne glede na njihove materialne možnosti, upoštevajoč seveda tudi realne kadrovske potrebe.

Med temeljna vprašanja življenjskega standarda prav gotovo sodi ustrezno stanovanje. Pomanjkanje stanovanj je v jesiški občini še vedno občuten problem, saj je po oceni, ki sloni delno na popolnih, delno na nepopolnih podatkih, trenutno blizu 1000 prosičev za primerno stanovanje. Ta številka je za našo občino zelo visoka in nas opozarja, da se moramo lotiti gradnje stanovanj kar najbolj usmerjeno. V letu 1975 lahko realno pričakujemo, da bomo zgradili 250 stanovanj, seveda pod pogojem maksimalne usklajenosti naporov vseh dejavnikov, ki delujejo na področju stanovanjskega gospodarstva.

Obstaja še cela vrsta vprašanj s področja življenjske ravni občanov in njihove socialne varnosti, ki bodo sestavni del nalog, vključene v razvojni načrt za leto 1975. Med njimi naj omenim le še zdravstvo, ker zdravje tudi sicer najpogostejše vključujemo v splet naših želja za prihodnje leto. Menim, da imamo v jesiški občini zdravstveno službo dobro razvito in da je tudi učinkovita, čeprav ne brez pomanjkljivosti. Ravno prizadevanje za odpravo še obstoječih pomanjkljivosti je tudi konkretna naloga zdravstvenih delavcev in seveda tudi celotne družbene skupnosti. Celoten zaradi tega, ker je učinkovitost in popolnost dela zdravstvene službe odvisna od pogojev, v katerih zdravstvena služba deluje.

Naj se na koncu priključim številnim željam, izraženim ob vstopu v novo leto, da bi bilo leto 1975 leto kar največje gospodarske stabilnosti, ustvarjalnosti in splošnega zadovoljstva, skratka v pravem pomenu besede srečno novo leto.

Slavko Osredkar,
predsednik občinske skupščine
Jesenice

ZA BOLJŠE DELO NA KIRURŠKEM ODDELKU BOLNIŠNICE NA JESENICAH

O delu zdravnikov, strežnega osebja in drugih v jesiški bolnišnici ne pišemo, čeprav bi glede na prizadevanja, vrtni zdravje našim sodelavcem in bližnjim, to zaslužili. Danes objavljamo razgovor z dr. Ivanom Štravom, kirurgom, ki je sicer redno zaposlen na kliničnem centru v Ljubljani, sedaj pa že nekaj časa dela na kirurškem oddelku jesiške bolnišnice. Takole smo zabeležili razgovor:

Zvedeli smo, da ste na kirurškem oddelku opravili nekaj uspešnih operacij. Bi lahko povedali, kakšne operacije so bile to in kakšen pomen jim pripisujete?

Odgovor: V zadnjem času smo razširili obseg operacij na področje, ki do sedaj ni bilo obdelano na kirurškem oddelku jesiške bolnišnice. Tako je eden naših sodelavcev dr. Pažur, ki je dolga leta delala na kirurški kliniki v Zagrebu, prvič v zgodovini bolnice operirala ledvico. Pacient je sedaj doma in operacija je popolnoma uspešna.

Enako smo se lotili operacij kolka, ki so jih sicer tudi do sedaj uspešno delali na kirurškem oddelku jesiške bolnišnice, vendar smo uporabili bolj enostavno in za paciente lažjo metodo. Zahteva pa določeno aparaturo, ki smo jo mi žal morali improvizirati. Pri šestih ali sedmih pacientih smo to operacijo uspešno opravili in vsi ti so deloma doma, deloma pa na rehabilitaciji v naši bolnišnici. Za tovrstno operacijo kolka nam je potrebna posebna aparatura, ki jo imamo v Ljubljani že vrsto let in z njo uspešno opravljamo te operacije. Žal jesiška bolnišnica ni tako opremljena in zato smo morali, kot že rečeno, operacije nekoliko improvizirati, pa je zato trajala tudi nekoliko dalj časa. To aparaturo sicer nameravamo kupiti tudi na Jesenicah, vendar žal vsa potrebna sredstva še niso zagotovljena, saj stane okroglo 100 milijonov dinarjev.

Ne samo operacija kolka, ampak vse zahtevnejše operacije zlomov na kosteh, ki jih lahko v času smučarske sezone in zaradi obratnih poškodb, ki jih na Jesenicah lahko pričakujemo vse leto, bi veliko bolj enostavno in lažje opravljali, če bi imeli takšno aparaturo. Znano mi je, da je železarna Jesenice že veliko prispevala za opremo in tudi pri izgradnji bolnice in bi se zato vsem delavcem najlepše zahvalil. Vendar opozarjam, da imamo še vedno probleme pri nabavi dragih pripomočkov in bi apeliral na vse delavce, da omogočijo nabavo tudi že omenjene aparature, saj sem prepričan, da je interes tako samo Železarne kot vseh občanov, da je jesiška bolnišnica prav tako opremljena kot klinični center oziroma centralna zdravstvena ustanova Slovenije in da bo mogoče tudi na Jesenicah opravljati enake posege, tako da ne bo potrebno več odhajati v Ljubljano.

Vi bi prav gotovo lahko naredili primerjavo med kliničnim centrom in jesiško bolnišnico. Razumljivo, da se jesiška bolnišnica ne more primerjati z opremljenostjo kliničnega centra, pa vendar kaj bi lahko rekli o tem?

Odgovor: Težko je primerjati manjšo ustanovo s tako veliko centralno ustanovo, kakor je klinični center v Ljubljani, za katerega je sredstva prispevala vsa republika. Vendar lahko trdim, da se nekateri operativni posegi ne samo lahko,

ampak se že leta enako uspešno delajo tudi na Jesenicah, tako da ni nobenega razloga, da bi pacienti, kakor sem v tem času, kar sem na Jesenicah, opazil, zahtevali, da jih pošljemo v Ljubljano. Zlomi, operacije slepiča, kil, operacije na želodcu in podobno, enako uspešno opravimo na Jesenicah in se celo dogovarjamo, da bi pacienti, ki morajo v Ljubljani čakati za te posege mesece ali pa celo pol leta, prihajali v budoče iz ljubljanske regije na

Jesenice, kjer imamo trenutno nekaj več prostora. Zato res ni potrebno zahtevati, da bi pacienti odhajali v Ljubljano. Glede opremljenosti pa še enkrat ponovim, da nam bo veliko olajšano, če bomo nujno potrebne aparature imeli tudi v jesiški bolnišnici.

Jesiška bolnišnica in klinični center bosta v budoče stalno sodelovala in kot mi je znano, bodo strokovnjaki kliničnega centra redno hodili na Jesenice. Tudi vi ste predvidoma prišli le za tri mesece in zato povsem osebno vprašanje: kako se počutite na Jesenicah?

Odgovor: Hvala lepa, počutim se zelo prijetno, moram reči, da sem našel vrsto zelo dobrih in vestnih sodelavcev in tudi pacienti razumejo vse naše težave in so nam tudi zelo hvaležni za uspešne posege.

Dr. Štrav, za razgovor najlepša hvala.

»BELA KNJIGA« O KOROŠKIH SLOVENCIH

Na torkovi seji ministrskega sveta je kancler dr. Kreisky poročal o prošnji koroške deželne vlade, naj bi zvezna vlada pripravila in objavila izčrpno poročilo o položaju koroških Slovencev, kakor bo to v svojem območju napravila tudi deželna vlada. Na podlagi teh dveh poročil bo — kakor je napovedal kancler — približno v enem letu izdana »bela knjiga«, ki naj bi prikazala zgodovino ter gospodarski in kulturni položaj koroških Slovencev, prav tako pa tudi sožitje obeh narodnih skupnosti na Koroškem in predvsem vsa tista vprašanja, ki so pomembna za izpolnitev člena 7 državne pogodbe. Tozadevno poročilo je ministrski svet odobril.

O tozadevni pobudi in sklepu v koroškem deželnem zboru smo v našem listu že poročali, zato za osvežitev spomina le naslednje:

— 13. oktobra je zahtevo po takem »poročilu« postavil koroški Heimatdienst na svojem zborovanju v Celovcu.

— 22. oktobra je na pobudo OVP sledil sklep o koroškem deželnem zboru.

— 17. decembra pa se je s tem bavila tudi že zvezna vlada. Spet nov dokaz, da so na Koroškem in v Avstriji tja do najvišjih uradnih forumov zelo poslušni in ubogljivi, kadar gre za izpolnitev zahtev nemških nacionalistov!

(Slovenski vestnik, Celovec, dne 20. decembra 1974)

PROSLAVA DNEVA JLA

Letošnje prireditve ob praznovanju dneva JLA v jesiški občini so potekale v znamenju splošnega ljudskega praznovanja, kajti praznovali so vsi od vojakov — granicarjev, borcev NOV, rezervnih starešin in mladine ter pionirji. Trinajstdeseti rojstni dan naše armade se je praznoval kot praznik vseljidske armade, kamor spadamo vsi občani.

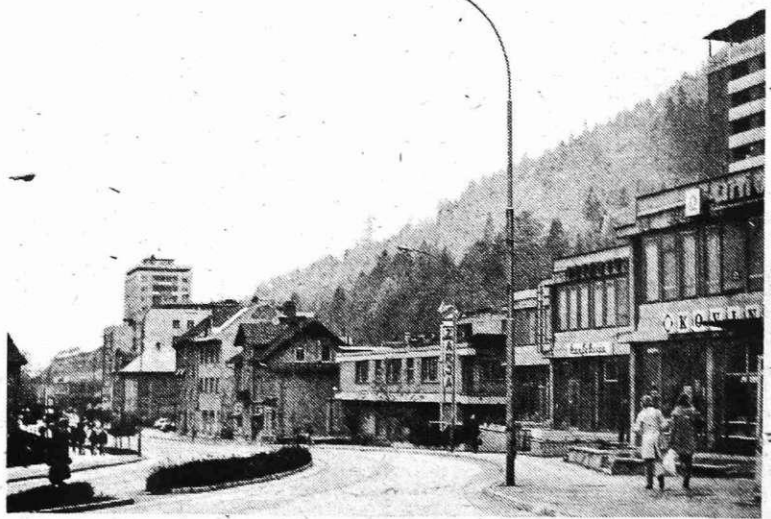
Že dopoldan, 21. decembra, so se zbrali v Javorniškem Rovtu ob karavli granicarjev zastopniki mladine, tabornikov, lovcev, članov ZB in RVS ter predstavniki družbenopolitičnih organizacij občine Jesenice, da pozdravijo granicarje in prisostvujejo začetku praznovanja. Velik del mladih je sodeloval v patrolnem pohodu in z zavzetostjo poslušal Franceta Travnja, predsednika ZB NOV Javornik — Koroška Bela in Lojza Tišova, ki je odkril spominsko ploščo na karavli, ki nosi ime Karavla karavanških kurirjev NOV. Ukaz komandanta ljubljanskega vojnega področja o tem je prečital komandir karavle, patrola pa je odnesla venec k spomeniku padlim kurirjem. Javorniška organizacija ZB NOV je ob tej priliki prejela tudi vojaško odličje Plaketo JNA za uspešno sodelovanje z vojaškimi enotami.

Posebno slovesna je bila proslava v Mostah pri Žirovnici, kjer so tamkajšnje karavlo poimenovali po padlem narodnem heroju Matiji Verdniku-Tomažu. Franc Konobelj, predsednik občinskega odbora ZB NOV, je orisal življenje in pomembnost dela heroja Tomaža, ki je

kot sekretar oblastnega komiteja KPJ za Koroško padel oz. podlegel ranam koncem leta 1944. Naglasil je, da šele danes znamo vrednotiti njegove zasluge za razvoj NOB na Koroškem in da se je on boril dejansko proti istim sovražnikom, ki danes kratijo naši narodni manjšini onkraj meje svoje nacionalne pravice.

Spominsko obeležje je odkril predsednik KO ZB NOV Žirovnica in ga predal v varstvo komandirju karavle.

Na predvečer pa so bile proslave v gledališču na Jesenicah in v delavskem domu Julke in Albina Pibernika na Javorniku. Sodelovali so člani dramske skupine DPD Svoboda Javornik, ženski pevski zbor Jesenice in oddelki TVD Partizan Javornik — Koroška Bela, na Jesenicah pa učenci glasbene šole in gimnazije z zelo zahtevnim in kvalitetnim programom. Slavnostni govor je imel na Jesenicah sekretar občinskega komiteja ZKS Ludvik Kejžar. Ob jesiški proslavi se le lahko vprašamo, kje je ostalo okoli 400 mladih rezervnih vojaških starešin, saj nas je v dvorani vseh skupaj sedelo le 32! To vprašanje naj prednje postavi še njihova stanovska organizacija. LA

ZAKAJ SMO IN NISMO VOLILI

Volitve delegatov v samoupravne interesne skupnosti, skupščine krajevnih skupnosti in delegatov za krajevne odbore SZDL so za nami. Za naš kraj so zaradi objektivnega presojanja volilnih rezultatov potrebna nekatera pojasnila in sicer:

Volilni rezultat ni bil 80 %, marveč 82,2 % s popravkom, ki je bil za vsa volišča uradno predpisan t. j. odstevke zdomcev od števila volilcev, vpisanih v volilnih imenikih. Na podlagi tega popravka, ki so ga izvršile vse volilne komisije pa je znašal na naših voliščih volilni rezultat 84,6 %.

Po podatkih občinske volilne komisije je krajevna skupnost Podmežaklja s svojim volilnim rezultatom v resnici na zadnjem mestu v občini. Pri analizi vzrokov odsotnosti smo dobili naslednje rezultate:

	volišče			skupaj
	29	30	31	
v JLA	5	2	8	15
v inozemstvu	3	—	1	4
odselili	5	1	2	8
v zaporu	1	1	1	3
služb. potov.	1	—	2	3
ods. — dopusti	8	10	4	22
bolni	16	12	13	41
t. j. tako imenovana upravičena odsotnost	39	26	31	96
niso volili	66	31	23	120

Podatki nazorno kažejo objektivne vzroke volilnih rezultatov, ki smo jih dosegli. Ne vem, če bi ob takim stanju lahko rekli »slabe« kot so to nekateri po številkah ocenili.

Analiza tistih, ki so kakor pravimo volitve abstinerili, ki jih je celo več kot prvih, nam pokaže, da je med njimi okrog 80 % mladih ljudi, letnikov 1942—1952. To so predvsem delavci, ki prihajajo na Jesenice samo začasno in kmalu odidejo, seveda brez odjave na evidenčnem uradu občine. Najbolj številni na našem terenu so prav delavci iz sosednjih republik in je zato izpad povsem razumljiv in normalen. Vsaj za take prilike.

Menimo, da bi morali vprašanje odjave iz kraja bolj strogo izvajati. Danes v tem pogledu ne delamo nobenega vprašanja in ne smatramo to za prekršek. Toda tudi tu gre za določen red in disciplino.

Iz navedenih razlogov smo aktivni delavci v tem kraju ob navedenih razmerah z rezultati volitev 8. decembra močno zadovoljni.

Sicer pa že leta sem trdimo in opozarjamo, da je kraj v vsakem pogledu močno zapostavljen. Navedeni podatki samo delno ilustrirajo ta položaj. Poleg tega kažejo podatki, da je tudi sama struktura prebivalstva nezadovoljiva. Vse, kar je bilo aktivnega, se je z leti preselilo v druga boljša stanovanja izven našega terena. V družbenem sektorju nam tako ostaja stanovanjski fond, ki bi ga že pred leti morali porušiti,endar zaradi stanovanjske stiske še vedno nudi zasilno streho mnogim družinam. Kako se le-te v teh dotrajanih stanovanjih počutijo, je vprašanje zase. Verjetno ne najboljše, kar gotovo vpliva tudi na njihovo politično razpoloženje. V privatnem sektorju imamo v vsaki hiši upokojenca in zato tudi tako visoko število odstotnih volilcev zaradi bolezni in starosti.

Pri vsem tem ostaja še vrsta neresenih problemov, da ne govorimo o razširitvi podvoza pod bohinjsko železnico in drugih problemih, na katere opozarjajo terenski aktivisti na zbori občanov.

Najnekateri navedemo:

1. Kljub temu, da imamo lasten vir izvira dobre pitne vode, le-te največkrat ni in še v kolikor je, v višje lege ne pride. Kritike in pritožbe kar dežujejo, toda vse ostaja pri starem.

2. Naselje je od mesta odmaknjeno pod masiv Mežaklje. Cestna električna razsvetljava ni urejena. Navadne žarnice po nekaj tednih pregorejo in traja več mesecev, da jih zamenjajo.

Vse to povzroča jezo in nejevoljo še posebno zato, ker smo imeli in še imamo v večernih urah napade na ženske pa tudi moške.

Da bi to težavo odstranili, je na predlog terenskega odbora skupščine občine Jesenice v proračunu za leto 1974 odobrila znesek 50.000 dinarjev s tem, da se vse žarnice električne cestne razsvetljave zamenjajo z živosrebrnimi. Te imajo namreč mnogo večjo vzdržljivost. Zgleda pa, da kljub temu letos tudi to ne bo urejeno.

Pred leti je KS poleg redne dotacije za upravne stroške dobivala 10.000,00 din za komunalno dejavnost. Ta denar je bil uporabljen predvsem za vzdrževanje makadamskih ulic. KS je iz tega zneska plačevala honorarnega delavca, ki je skrbel za red in vzdrževanje teh cest. Dotacija je bila kljub protestu predstavnika KS ukinjena z zagotovilom, da bo o tem v bodoče vodilo skrb komunalno podjetje. Zagotovilo, brez rezultata. Dve leti ni bilo nikogar, da bi opravil to delo. Edino cesto H. Verdника in 1. maja so na našo zahtevo spomladi ob straneh enkrat očistili navlake. Seveda je cena, katero komunalno podjetje sedaj plačuje, tri- in še večkrat višja od tiste, katero je prejemal delavec pri krajevni skupnosti.

Ze več kot deset let tečejo pogovori in zahteve občanov na zborih občanov, da je kraj nujno potreben novega in sodobnega trgovskega lokala z mesnico, s prodajalno mleka in zelenjave, ter z malim bifejem. Toda vsi razgovori in dogovori so do danes ostali brez odmevnosti. Na trgovskem podjetju Delikatesa trdijo, da nimajo za to potrebnih sredstev, kljub visoki akumulativnosti te trgovine.

Če pri tem ugotovimo še to, da je dohod od bivše Trevnove trgovine izredno nevaren zaradi velikega osebnega in tovarnega prometa, je povedano dovolj. Tudi lokacija ne ustreza več, kajti 80 % prebivalcev stanuje na desnem bregu Save. Mesnica je v takem stanju, da bi jo

sanitarna inspekcija že davno morala zapreti. Isto velja tudi za gostinski lokal pri Hermanu.

Da so finančne težave KS v pogledu komunalne dejavnosti še večje pa na sredstva iz prispevka za mestna zemljišča zelo neredno dotekajo. Za leto 1974 pa še do danes nismo dobili ustreznih odločb in tako seveda tudi ne bo prispevka.

Da so mnogi pri krajevni organizaciji SZDL odpovedali sodelovanje, so vzroki v opisanih problemih. Mnogim to jemlje voljo do dela tako v SZDL, kakor krajevni skupnosti, ker se stvari le že predolgo vlečejo.

Iz teh razlogov smo z rezultati decembrskih volitev kar zadovoljni. Ugotavljamo namreč, da je pri veliki večini volilcev še vedno močna politična zavest, kljub temu, da se že leta srečujemo s temi težavami na terenu. Mnenja smo, da je kritični poudarek o najnižjem odstotku volilne udeležbe povsem odveč. Kritika naj velja tistim, ki menijo, da obrobna naselja niso potrebna enake pozornosti kakor v samem mestu.

Svet krajevne skupnosti Podmežaklja

DOM UPOKOJENCEV NA JESENICAH NUDI PROSTORE

Z adaptacijo doma je pridobilo društvo upokojencev na Jesenicah dvorano, ki ima nameščeno ozvočenje in je dovolj velika in tudi primerne za sestanke, zbere in občne zbere raznih organizacij. Dvorana je na razpolago ob sredah, ko je za normalno obratovanje dom zaprt. Cena enkratni uporabi je 200 dinarjev; stroški kurjave in čiščenje se plačajo dodatno.

Dom razpolaga tudi z novo dozdano in lepo opremljeno sejno sobo, ki je na razpolago proti plačilu 50 din družtvom in organizacijam za seje dneвно. Predhodni ogled dvorane in sejne sobe je možen dnevno od 15. ure dalje.

ANTONU BATAGELJU — NINU V SPOMIN

Enajstega decembra so se na ljubljanskih Žalah poslovili od Antona Batagelja-Nina številni njegovi prijatelji, prepovedovci, jugoslovanski dobrovoljci v bojih 1912—1918, preživeli člani protifašistične organizacije TIGR, borci NOV ter mnogi kulturni in javni delavci. Njegove posmrtno ostanke so potem odpeljali v Opatijo. Poslovilne besede na Žalah, je imel general Jaka Avšič v imenu jugoslovanskih dobrovoljcev in orisal njegovo delovanje v revolucionarni organizaciji Preporod v ljubljanskih srednjih šolah, njegovo delovanje v jugoslovanskih dobrovoljskih enotah, v primorskih emigrantskih organizacijah med obema vojnama in končno njegovo delovanje v taboriščih jugoslovanskih vojnih ujetnikov v Nemčiji.

Starejši Jeseničani in še posebno primorski rojaki, katerih še večje število živi na Jesenicah in okolici, se izpred vojnih časov, se dobro spominjajo pokojnega Batagelja, ki je bil več let obmejni komisar na železniški postaji na Jesenicah. Vsi, ki so ga poznali in so imeli z njim kakršne koli stike, se ga spominjajo kot dobrega in humanega človeka, ki je bil vedno pripravljen pomagati svojemu bližnjemu. Posebno skrb je posvečal tistim našim rojakom, ki so morali zaradi fašističnega nasilja na Primorskem, bežati čez mejo v Jugoslavijo. Neštetim anti-

fašistom Slovincem, kakor tudi Italijanom, je pomagal, da so preko Jesenic, kamor so prišli v spremstvu kurirjev tigrovcev, lahko nemo-teno odpotovali preko Avstrije v Francijo. Pokojni Ivan Regent je ob njegovih 70-letnici dejal nekemu novinarju, da mu je Batagelj dvakrat omogočil, da je legalno potoval v Avstrijo in da je tudi njegovi ženi omogočil, da je lahko ilegalno odpotovala v Francijo.

Pokojni Batagelj je velik pomagal tudi protifašistični organizaciji TIGR, katere član je bil vsa leta. V knjigi tiralice italijanske kvesture, ki je v tehničnem muzeju Železarne, med drugim zasledimo tudi tiralico za Antonom Batageljem. Omenjajo ga kot fašizma in Italiji sovražnega človeka. Tako sta v tej knjigi tiralice označena tudi Slavko Jelinič in Peter Bizjak, ki sta bila prav tako uslužbenca obmejne komisariata.

Batagelj je ogromno doprinesel v boju primorskega ljudstva proti fašizmu in še kasneje, ko je bil premeščen z Jesenic najprej v Ljubljano, potem v Beograd. Nikdar ni odrekel pomoči, kadarkoli je bila ta potrebna.

Vedno se je rad spominjal na leta, ki jih je preživel na Jesenicah, kjer je imel mnogo dobrih prijateljev in znancev. Vsi ti so ga ohranili v lepem spominu, kot dobrosrčnega in poštenega človeka.

S. Š.

DELOVNIM LJUDEM IN OBČANOM PLAVŽA

Skupščina občine Jesenice in krajevna skupnost Plavž vabita v ponedeljek, dne 30. decembra, ob 17. uri v sejno dvorano skupščine občine Jesenice na

RAZPRAVO O OSNUTKU ZAZIDALNEGA NAČRTA »CENTER II« NA PLAVŽU.

Predložena bosta dva osnuta zazidalnega načrta, ki sta ju izdelala projektivni biro SGP Sava Jesenice in Zavod za urbanizem Bled. Na razpravi bodo navzoči tudi projektanti obeh birojev zaradi razlage obeh predloženih zazidalnih načrtov.

VLJUDNO VABLJENI K SODELOVANJU!

Krajevna skupnost PLAVŽ

Novice iz radovljiške občine

Na 17. — predzadnji letošnji seji izvršnega sveta občinske skupščine so obravnavali osnutek resolucije o družbeno ekonomski politiki za 1975 — v SRS in v občini, predlog aneksa k posebnemu družbenemu dogovoru o splošni porabi, nadalje — poročilo o samoupravnem sporazumu o štipendiranju in poročilo o volitvah delegacij za SIS. Sprejeli so predlog o začasnem financiranju proračuna občine in predlog sporazuma o ustanovitvi in financiranju medobčinske službe za avtomatsko obdelavo podatkov. Na seji so potrdili profil »računalniški tehnik« s pripombami, ki so jih že dale delovne organizacije.

V petek 27. 12. ob 9. uri dopoldne bo 7. skupna seja vseh treh zborov občinske skupščine. Delegati bodo najprej potrdili sklepe iz zapisnikov sej vseh treh zborov, nato pa bodo obravnavali in sprejeli odlok o začasnem financiranju proračuna občine za prvo tromesečje 1975. Na dnevnem redu so še poročila o delu stanovanjske in zemljiške kmetijske skupnosti, osnutek resolucije o družbeno ekonomskem razvoju SRS in občine v 1975. letu, predlog aneksa k posebnemu družbenemu dogovoru o splošni porabi in kot osrednja točka potrjevanje samoupravnih sporazumov o ustanovitvi vseh SIS v občini. Sprejeli bodo tudi samoupravni sporazum o programu izgradnje vzgojno varstvenih in šolskih objektov v razdobju 1975—1980 ter obravnavali poročilo o volitvah delegacij SIS, ki so bile 5. in 8. 12. 1974.

Pod predsedstvom Franca Podjeda je bil 16. decembra v Radovljici posvet, ki ga je pripravila komisija za družbenoekonomske odnose pri občinskem komiteju ZK o izhodiščih medsebojnega povezovanja in sodelovanja v gostinskih OZD. Udeležili so se ga direktorji TOZD, predsedniki DS in sindikalnih ter partijskih organizacij hotelov Toplice, Jelovica, Krim, Lovce in grad Podvin. Za priprave na integracijo in skupnih razvojnih programov so imenovali 6-člansko komisijo, ki bo takoj pričela z delom.

Letoš je zbor samoupravne enote za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu (bivši solidarnostni stanovanjski sklad) iz zbranih sredstev podelil 93 stanovanj, lani pa le 23. Na Bledu je dobilo stanovanje 49, v Radovljici 23, v Bohinjski Bistrici 15 in v Begunjah 6 upravičencev.

V četrtek 19. 12. je bil v Radovljici sestanek aktiva komunistov delavcev-neposrednih proizvajalcev. Najprej so ocenili, kako izvajajo sklepe IV. seje predsedstva ZKJ, ki se nanašajo na stabilizacijo gospodarstva, nato pa so spregovorili še o nalogah ZK pri samoupravnem organiziranju družbenega dela ter o predloženem samoupravnem sporazumu o izgradnji šol in vrtcev.

Po sklepu komisije za družbeno ekonomske odnose pri OK ZK so se v torek 17. 12. sešli v Radovljici na skupni pogovor o integraciji direktorji, predsedniki DS, sekretarji ZK, predsedniki sindikatov Splošnega mizarstva Radovljica, Komunalnega podjetja Radovljica in LIP Bled. V pogovorih so sodelovali tudi predsednik OK SZDL, občinskega sindikalnega sveta in predstojnik za gospodarstvo OS. Beseda je tekla o možnostih za poslovno sodelovanje obeh radovljiških podjetij z LIP Bled.

Spričo zahtevnih nalog sindikatov po 8. kongresu ZSS in 7. kongresa ZSJ, je predsedstvo občinskega sveta ZS v sodelovanju z DU Radovljica, organiziralo v petek 20. 12. v hotelu Jelovica na Bledu poseben seminar. Udeležili so se ga predsedniki vseh osnovnih organizacij sindikata, predsedniki konferenc in člani občinskega sveta ZSS. Obravnavali so naloge sindikatov v uresničevanju politike gospodarske stabilizacije, novi sistem finančnega poslovanja in naloge sindikatov pri SLO in družbeni samozaščiti. Razen tega so spregovorili tudi o pripravah za občne zbere, o delovnih in finančnih načrtih ter o novih pravilih osnovnih organizacij sindikatov.

Na zadnji seji koordinacijskega odbora za skupno in splošno porabo, v petek 20. 12. so potrdili dokončne tekste samoupravnih sporazumov o ustanovitvi vseh SIS. Le-te bodo svečano podpisali pooblašeni delegati 75 največjih TOZD po seji občinske skupščine v petek, 27. decembra.

Na skupni seji predsednikov vseh KS in KO SZDL, ki jo je 17. 12. sklical predsednik OK SZDL Franc Jere, so pozitivno ocenili priprave in izvedbo volitev delegacij za SIS 5. in 8. decembra. Udeležba volilcev, kot organizacija volitev je bila na vzorni višini, za kar imajo po mnenju IO KO SZDL največ zaslug predsedniki KO SZDL in predsedniki koordinacijskih odborov za pripravo volitev. Na seji so razpravljali tudi o neposrednih nalogah SZDL pri konstituiranju novih skupščin KS ter konferenc delegatov za posamezne SIS.

Na torkovi seji občinskega odbora ZZB NOV Radovljica, ki je bila v veliki sejni dvorani občinske skupščine, so obravnavali poročila o dejavnosti občinske organizacije ZZB NOV ter njenih komisij, ki ga je podal predsednik Janez Strgovšek. Dogovorili so se tudi o pripravah na občne zbere krajevnih organizacij ZZB, ki bodo januarja ter sprejeli sklep o podaljšanju mandata predsedstva in upravnega odbora ZZB NOV Radovljica, da bo usklajen s časovnim mandatom republiškega in zveznega odbora.

Delovni kolektiv tovarne Veriga Lesce je kljub objektivnim težavam in oviram, predvsem zaradi pomanjkljive oskrbe s surovinami, pomanjkanja delovne sile in podražitvam dobro posloval. V prvih devetih mesecih je doseženo 96,1 % planirane fizične proizvodnje in 117 % prodaje. Pomembno je, da se je močno povečala proizvodnja na opravljeno uro, kjer so vsi obrati presegli fizično storilnost — verigarna za 8,6 %, OTV za 15,2, vijakarna za 16,1 in kovačnica za 20,6 %, kar znaša v povprečju za podjetje 10,8 %.

V petek, 20. decembra, zvečer je imelo Planinsko društvo Radovljica v radovljiški kinodvorani redni letni občni zbor. Kljub številnim prireditvam ob dnevu JLA, je bila dvorana polno zasedena. Med gosti so bili tudi predsednik Planinske zveze Slovenije Miha Potočnik in akademik Boris Zihler. Članom PD in gostom je bilo posredovano poročilo o bogati in uspešni dejavnosti društva ter program za naslednje jubilejno leto, ko radovljiški planinci slavijo 80-letnico društva. Izvolili so 23-članski upravni odbor in za predsednika ponovno Miha Finžgarja.

Občinski odbor RK Radovljica je v sodelovanju z osnovnimi organizacijami ta teden pričel z vsakoletno krvodajalsko akcijo. Odvzem krvi se je pričel že v ponedeljek, 23. decembra, v zdravstveni enoti v Kropi. V torek, 24. decembra, je bila krvodajalska akcija v Bohinju, od srede 25. do sobote, 28. decembra, pa poteka na Bledu. Kakor vsako leto, je tudi tokrat odziv darovalcev tako iz delovnih kolektivov kot iz vrst občanov v KS zelo dober.

Dramska skupina DPD Svoboda Rudija Jedretiča iz Ribnega, ki jo vodi prizadavna Julka Arh, pripravlja za prireditve dedka Mraza otroško igrice Snelgijca. Po nekajletnem zatišju je letos dramska skupina spet pričela z redno dejavnostjo. Doslej je pripravila že dve prireditvi in proslavo dneva republike. Člani skupine pripravljajo tudi novoletni silvestrovski program, ki ga bodo uprizorili na odru tamkajšnjega zadržnega doma.

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

OSNOVNA ORGANIZACIJA SAMOUPRAVNE INTERESNE TELESNOKULTURNE SKUPNOSTI JESENICE V LETU 1975

Skupščina skupnosti za telesno kulturo v občini, je že v novembru sprejela in posredovala vsem delovnim ljudem in občanom občine Jesenice programska izhodišča razvoja telesne kulture v neposredni bodočnosti. Telesnokulturna skupnost v občini ima za seboj že določene izkušnje, saj je bila ustanovljena pred dobrim letom na načelih nove ustave in organizirana na delegatskih osnovah.

Volitve delegatov oziroma delegacij za samoupravne interesne skupnosti, ki so bile v mesecu decembru, so samo potrdile pravilnost zasnove delegatskega sistema v telesni kulturi, saj so delovni ljudje z volitvami delegatov ponovno izvolili večino delegatov, ki so sestavljali ustanovno skupščino. Samoupravni sporazum o ustanovitvi skupnosti telesne kulture je sedaj v javni razpravi, s podpisom istega bo postopek ustanavljanja zaključen.

Programska izhodišča za razvoj telesne kulture v občini Jesenice so v prvi vrsti upoštevala ustanovno načelo: »Delovni ljudje zagotavljajo v samoupravnih organizacijah in skupnostih materialne in druge pogoje za razvoj telesne kulture in za vključevanje delovnih ljudi in občanov v telesno kulturno dejavnost. (Iz temeljnih načel ustave SRS.)

Pri snovanju praktične dejavnosti pa bomo morali upoštevati tudi osnovno določilo ustave, ki pravi: »V samoupravnih interesnih telesnokulturnih skupnostih zagotavljajo delovni ljudje pogoje za svoj zdrav, telesni razvoj in vsestranski razvoj telesne kulture in rekreacije in v ta namen združujejo sredstva ter skupaj z delavci na področju telesne kulture oblikujejo politiko razvoja telesne kulture in rekreacije, skrbijo za množično vključevanje delovnih ljudi v te dejavnosti, razvijajo tekmovalni šport, odločajo o graditvi in uporabi športnih in rekreativnih objektov, skrbijo za strokovne delavce, določajo položaj vrhunskih športnikov in uresničijo druge skupne interese.« (Člen 64 ustave SRS.)

Z dosedanjimi prizadevanji na področju organiziranja snovanja samoupravne interesne telesnokulturne skupnosti v občini so nedvomno ustvarjeni pogoji, da bo v bodoče skrb za razvoj telesne kulture sestavni del družbene dejavnosti.

Da bo razvoj telesne kulture kar najbolj uspešen, bo potrebno v nastopajočem letu 1975 osnovno orientacijo usmeriti na dve nalogi:

Organizirati in utrditi take in tiste že obstoječe telesnokulturne organizacije, ki bodo omogočile sistematični masovni razvoj dejavnosti in enakopravno možno aktivno sodelovanje vseh delovnih ljudi in občanov od najmlajših do najstarejših.

Ker je leto 1975 obdobje pred naslednjim petletnim srednjeročnim načrtom, bodo vsi dejavniki na telesnokulturnem področju morali izdelati zasnove dolgoročnih razvojnih načrtov do leta 1990 in srednjeročni načrt dela ter pogojev za tako delo za obdobje 1976-1980.

Iz dosedanjih javnih razprav lahko ugotovimo, da trenutna organiziranost telesne kulture v občini ne omogoča izvajanja zasnove programskih izhodišč razvoja telesne kulture.

Osnovne slabosti v sedanji organiziranosti telesne kulture so med drugim naslednje:

Organizacije, ki se ukvarjajo s tekmovalnim športom, so razen nekaterih izjem, zaprte in je v njih mesta le za manjše število športnikov, to je samo za tiste, ki so aktivni v moštvi, ki tekmujejo v ligah ali drugih organiziranih oblikah. Skoraj pri vseh teh športnih organizacijah ni osnovne masovne baze. To je prav posebno izraženo pri smučarskem športu, kjer se je skupnost že pri ustanovitvi opredelila, upoštevajoč bogato smučarsko tradicijo v naši občini, da imamo na tem področju pogoje za najmasovnejšo dejavnost in možnosti za doseganje vrhunskih rezultatov.

Da bi navedene slabosti v nastopajočem letu odpravili, bo potrebno, da se vse organizacije, ki se ukvarjajo s tekmovalnim športom samoupravno, po delegatskem sistemu organizirajo v občinsko zvezo za tekmovalni in kakovostni šport.

Razvoj masovne baze tekmovalnega športa pa mora nastati v šolskih športnih društvih predvsem za smučanje, atletiko, košarko, rokomet in druge panoge, za katere vlada interes med mladimi.

Vzporedno z razvojem tekmovalnega športa za mlade je nujno, da vsaka krajevna skupnost organizira tam, kjer tega še ni, športna društva s klubi ali sekcijami za tiste panoge, za katere je v posameznih krajevnih skupnostih zanimanje, v vseh pa bi morali ustanoviti smučarske in lahkoatletске klube ali sekcije. Te osnovne dejavnosti lahko razvijajo tudi društva TVD Partizan in druge organizacije.

Tekmovalni šport pa se ne bo uspešno razvijal, če ne bo vzporedno z ustanavljanjem društev in klubov organizirano sistematično tekmoval-

nje med krajevnimi skupnostmi, med šolskimi športnimi organizacijami in drugimi društvi na področju občine. Brez dobro organiziranih občinskih lig in tekmovalnih ne moremo pričakovati boljših rezultatov v pogledu masovnosti in kvalitete.

V zvezi z organiziranjem telesne kulture v občini je potrebno opozoriti še na nekatera pereča vprašanja. Brez dvoma je osnova masovnega razvoja telesne kulture v dobro organiziranih šolskih športnih društvih. Pri tem pa moramo poudariti, da delo že ustanovljenih športnih društev ne bo uspešno, če v njihovi vodstvih ne bo zadostno število sposobnih športnih delavcev. Sedanja praksa pa kaže, da delo sloni na učiteljih telesne kulture in izjemno neke na aktivnih posameznih učencih.

Se posebej velja opozoriti, da pri železarskem izobraževalnem centru šolsko športno društvo še ni organizirano in da bo potrebno temu posvetiti posebno pozornost.

Od dobre organiziranosti športne dejavnosti v naših šolah je odvisen razvoj celotne telesne kulture v občini. Če bo šolska mladina sprejela telesno kulturo kot nujen in sestavni del življenja, potem bodo tudi kot odrasli čutili to kot potrebno življenjsko potrebo.

Razvoj šolskih športnih društev v najaktivnejše in najmasovnejše telesnokulturne organizacije ni toliko odvisen od članstva, saj vsak učenec želi biti aktiven v telesni kulturi, pač pa od izkušenj športnih delavcev-trenerjev in organizatorjev. K temu delu bi predvsem morali pridobiti športnike, ki prenehajo z aktivnim tekmovalnim športom. Verjetno pa je tudi med ostalimi prosvetnimi delavci nekaj takih, ki

bi lahko del svojega prostega časa posvetili delu v športu kot športni delavci, saj kot pedagogom delo z mladino ni tuje.

Rekreativna dejavnost kot posebna zvrst telesne kulture je v naših spoznanjih vse bolj prisotna kot nujna potreba vsakega delovnega človeka. To nam pokaže tudi že dosedanja športna rekreativna aktivnost v posameznih delovnih organizacijah. Veliko število raznih tekmovalnih, turnirjev in športnih iger opozarja, da bo tudi to področje moralo dobiti stalne oblike organiziranosti.

V sedanjih praksi se je pokazalo, da so bila razna tekmovalna in športne igre organizirane občasno, praviloma enkrat v letu. Udeleženci teh srečanj pa so bili v glavnem aktivni in bivši športniki, manj ali pa skoraj nič ni bilo med njimi ostalih delovnih ljudi, ki bi jih z vključevanjem v tako tekmovalno spodbujali k sistematični pripravi, vadbi ali rekreaciji. Da bi premostili to stanje, bomo morali prirediti z organiziranjem rekreativne dejavnosti v krajih, kjer delovni ljudje živijo, to je v krajevnih skupnostih. To le še enkrat potrjuje težnjo za ustanavljanje športnih društev v krajevnih skupnostih, ki bodo pokrivali tudi potrebe rekreacije. Razen tega bodo morala obstoječa športna društva, TVD Partizan in drugi, zasnovati zelo širok okvir dejavnosti, ki bo zajemal tako tekmovalni šport kot vse rekreativne dejavnosti, ki bodo pristopne vsem občanom, ki želijo sodelovati.

V zvezi z rekreativno telesno vzgojo dejavnostjo je treba opozoriti na dva trenutno pereča vprašanja. V krajevnih skupnostih v mestnem predelu, posebno v KS Plavž, bo potrebno organizirati poleg športnega društva, vse zvrsti športne rekreativne dejavnosti, posebno za mlade. Šele tedaj, ko bodo pogoji za aktivno rekreacijo ali šport ustvarjeni v naseljih, kjer delovni ljudje živijo,

da bodo lahko izkoristili vsak del prostega časa, se bodo vključili v to dejavnost.

Tudi na področju športno rekreativne dejavnosti bo potrebno organizirati razne oblike tekmovalnih okviru društev, krajevnih skupnosti ali občine. Večino dejavnosti si namreč težko zamisljamo drugače kot v obliki tekmovalnih. Kegljati, balinirati, igrati šah in še drugo je samo po sebi mogoče samo kot tekmovalne. Manjši ali večji uspeh le stimulira človeka za načrtno rekreativno dejavnost.

Se posebno bo potrebno v nastopajočem letu organizirati več masovnih prireditev tako v teku, hoji, izletih, športnih igrah, ki bodo pristopne vsem, vseh starostnih kategorij.

Nadaljevati bomo morali s šolo plavanja in smučanja, da dosežemo, da v občini ne bomo imeli neplavalca ali občana, ki ne bi znal smučati, vsaj za svoje osebno zadovoljstvo. V okvir masovne dejavnosti sodi tudi strelstvo in telovadba, zato bo potrebno tudi za te dejavnosti ustvarjati pogoje za masovnejši razvoj. Pozornost mora veljati tudi taborniškimi in planinskimi organizacijam, katere so sicer že precej dobro organizirane, potrebno bo pa težiti še k večji masovnosti in pestrosti njihove dejavnosti.

Kot je že v uvodu rečeno, bo druga osnovna naloga v nastopajočem letu izdelava dolgoročnega načrta razvoja telesne kulture v občini do leta 1990. Tak razvojni načrt je potreben predvsem zato, da bomo lahko organizirano in sistematično ustvarjali v programskih izhodiščih načrtane splošne cilje. Taka dolgoročna orientacija pa je potrebna tudi zato, da bo srednjeročni načrt za obdobje 1976-1990 čim realnejši in konkretniji. Osnovna komponenta obeh razvojnih načrtov bo na ustvarjanju materialnih pogojev, to je potrebnih športnih objektov za tak razvoj telesne kulture, kot si jo želimo in kot menimo, da bo to jutrišnja življenjska potreba.

V zasnovah programov razvoja bomo morali upoštevati razvoj posa-

meznih zvrsti telesnokulturne dejavnosti. Zato bodo morali biti nosilci programov športna društva in druge telesnokulturne organizacije v tesnem sodelovanju s skupščinami krajevnih skupnosti. Zasnove programov pa so ravno tako v tesni povezavi z interesi temeljnih organizacij in skupnostmi združenega dela, saj je predvsem potrebno upoštevati interese in potrebe delovnega človeka.

Pri snovanju srednjeročnih in dolgoročnih programov je potrebno opozoriti na objekte, potrebne za šolska športna društva. Ideja o celodnevem bivanju otrok v šoli postaja resničnost. Le-ta pa zadeva bolj dejavnosti izven rednega šolskega pouka, med katerimi je nedvomno ena najpomembnejših — telesna kultura.

V dosedanjih javni razpravi o programu razvoja telesne kulture so bili na posameznih območjih že izoblikovani nekateri realni okvirji. Od iznešenih programskih idej naj omenim le nekatere. Potrebno bo zaključiti izgradnjo športne dvorane in celotni športni park Podmežakljo. V krajevnih skupnostih Planina pod Golico, Blejska Dobrava, Mojstrana, Javornik, Koroška Bela in Žirovnica imajo v svoji zasnovi že nekaj načrtov za ureditev športnih terenov in objektov. Razširitev drsališč z umetnim ledom dobiva tudi realno osnovo v Kranjski gori in Mojstrani.

V projektu je tudi športno igrišče za šolska športna društva v krajevni skupnosti Sava. V ospredju je tudi izgradnja pokritega plavalnega bazena na Jesenicah, predvsem zato, da bi lahko podaljšali čas za izvajanje akcije »učimo se plavati«.

Solidno izdelani razvojni načrti v društvih in krajevnih skupnostih kot osrednja naloga v letu 1975 bodo nedvomno prispevali k hitrejšemu razvoju telesne kulture v občini Jesenice. Zasnovani razvoj telesne kulture pa se bo lahko uresničeval le v novo nastajajočih samoupravnih odnosih, v katerih je na prvem mestu neposreden interes delovnega človeka in občana, ki sta ustanovitelja in financerja samoupravne interesne telesnokulturne skupnosti Jesenice.

Franc Taler

TVD PARTIZAN ŽIROVNICA: NAJVEČJI POUKAREK RAZVOJU MNOŽIČNEGA ŠPORTA

Telesnovzgojno društvo Partizan v Žirovnici je v zadnjih dveh letih doseglo lep napredek pri razvijanju telesnovzgojne dejavnosti, predvsem pa množičnega rekreativnega športa med občani te krajevske skupnosti. Pretekli teden smo ob zaključku starega leta obiskali predstavnike tega društva.

Razgovor v TVD Partizan Žirovnica

V klubski sobi doma TVD Partizan v Žirovnici je stekel kar dve uri trajajoč pomenek, na katerem so s strani društva sodelovali: predsednik Matevž Klemenc, podpredsednik Ciril Dolar in gospodar doma Zvone Spec. V pomenku so razgrnili pred nas svoje delo, probleme, bodoče cilje; skratka, če potegnemo črto preko tega, lahko ugotovimo, da se v društvu dela in da so v njem zbrani ljudje, ki vedo, kaj hočejo.

TVD Partizan je v povojnih letih delovalo z manjšimi in večjimi nihami v aktivnosti vse do leta 1965, ko je v društvu nastala kriza, ki je trajala sedem let. Vzrok za krizo je bila nepravilna politika za telesnovzgojno dejavnost v tistem času, pogojevali pa so jo še drugi vzroki. Leto 1972 je po Titovem pismu pomenilo za našo družbo veliko prelomnico. V tem času je tudi društvo doživelo prelomnico v svojem delovanju. Setal se je iniciativni odbor, ki je sklical občni zbor, na katerem so bile postavljene smernice bodočega dela društva.

Novoizvoljeni odbor je začel delati s sedemnajst starimi tisočaki dolga. Občinska zveza za telesno kulturo se takrat ni kopala v denarju in člani upravnega odbora so bili postavljeni pred dejstvo, da bo denar treba dobiti drugje. Zamisel o organiziranju veselice in prostorih

doma, je prišla v pravem trenutku in je pomenila »rešilno bilko« za nadaljnji obstoj društva in dotrajnega doma. Po šestih uspešnih veselicah se je v društvu blagajni nabralo šest starih milijonov, ki je društvo rešilo finančne krize. Druga »denarna akcija« je bila gradnja trim steze v Završnici. Kot izvajalci del so se člani z veliko vnamo vrgli na izgradnjo steze in tudi tukaj se je nabralo nekaj denarja. Uspešnost teh akcij je bila pogojena z izredno požrtvovalnostjo članov upravnega odbora. Kot je v našem pomenku poudaril predsednik Matevž Klemenc, društvo po vojni še ni imelo takšnega odbora.

Prostori Partizana so bili takrat dotrajani in dom kot takšen je bil obsojen na propad. Društvo je bilo tako prisiljeno zanemariti osnovno dejavnost — razvijanje telesne kulture ter začeti s popravilom doma. Težko je prešteti ure prostega časa in ves trud, ki je bil vložen v obnovo doma. Tukaj je bila usmerjevalec akcije gospodarska sekcija. Po izvršitvi najbolj nujnih popravil, je društvo lahko šele usmerilo delo na področje razvijanja in širjenja telesne kulture.

Danes, po dveh letih trdega dela, je TVD Partizan Žirovnica ponovno na »zeleni veji«. V prostorih dela

živahno ves teden. Ena glavnih smernic dela društva je razvijanje množičnega športa in rekreacije. Za vrhunski šport zaenkrat ni prave perspektive, dejstvo pa je, da je množičnost osnovna podlaga za vrhunski šport. V prostorih doma sedaj redno vadi okrog 140 ljudi, in sicer od pionirjev, mladincev do starejših članov. To je predvsem rekreativna vadba v košarki, odbojki, namiznem tenisu, orodni telovadbi in drugih športnih panogah. Tukaj velja omeniti, da so letos poleti člani društva z udarniškim delom uredili odbojškarsko igrišče. V našem razgovoru je stekla tudi beseda o organiziranju občinske odbojškarske lige, ki bi bila glede na priljubljenost tega športa prav gotovo izvedljiva. S to ligo bi se brez dvoma dvignila kvaliteta jeseniške odbojke.

Ob vsem tem uspešnem delu pa v društvu ne manjka tudi težav. Pereč problem je pomanjkanje kadrov za vadbo posameznih športnih panog. Mladinci so trenutno brez vodje, kar je še posebno problematično, saj se društvo prizadeva, da pritegne v svojo sredino predvsem mlade ljudi, ki so v tem kraju neorganizirani in prosti čas preživljajo po lokalnih in disco klubih. Kot so poudarili naši sogovorniki, naj mladina v prostorih najde svoj drugi dom, kjer bo vsakdo smotno izkori-

stil prosti čas. Zanimanja za šport je med mladino dovolj, potreben je le pravi pristop in tem ljudem vcepiti smisel za organizirano delo na športnem področju.

Poleg teh težav obstaja še ena zelo velika, in sicer na Rodinah. Tukaj je društvo že ustanovilo svojo sekcijo, vendar je zagnanost ob ustanovitvi kmalu splahnela. Prizadevnih je le nekaj ljudi, ki pa nimajo pomoči od drugih in sekcijo ne morejo postaviti na trdna tla.

Za leto 1975 ima društvo veliko načrtov. Ker je dovolj zanimanja za šah, bodo ustanovili šahovsko sekcijo, nameravajo pa poživiti tudi strelsko dejavnost, ki je bila pred leti v tem kraju zelo razširjena. Poleg tega je v domu predvidena razširitev dvorane in razna druga dela, poleg rednega vzdrževanja in popravil v domu. Osnovni cilj društva bo pridobiti v svoje vrste čimveč novih članov. Vrata doma so vsem prebivalcem kraja odprta na stežaj in delo upravnega odbora bo najbolj ovrednoteno s tem, če bodo prostori polni in športno orodje izkoriščeno.

Našim sogovornikom se zahvaljujemo za prijetno kramljanje, v novem letu 1975 pa društvu TVD Partizan Žirovnica še naprej želimo uspešno delo.

Janko Rabič

OBVESTILO TV GLEDALCEM S PODROČJA JESENIC IN OKOLICE

Zaradi pogostih prekinitev električnega napajanja TV pretvornika na Mežaklji na kanalu 8, je RTV Ljubljana v sodelovanju z občinsko skupščino Jesenice poiskala ustrezno novo lokacijo za pretvornik. Da bi se to lahko realiziralo, je bilo predhodno potrebno postaviti pretvornik na Brvogh nad Kranjsko goro. Signal s tega pretvornika na 31. kanalu UHF področja je možno zadovoljivo v vidnem področju s pretvornika sprejemati vse do železniške postaje na Jesenicah z vertikalno polarizacijo anten. Vzhodni del Jesenic pa ima možnost sprejema na 25. kanalu s pretvornika na Katarini s horizontalno polarizacijo anten.

Najsevernejši del Javornika in Koroške Bele lahko sprejema s pretvornika na Kočni na 9. kanalu z vertikalno polarizacijo anten. Na področju Plavškega Rovta in Planine pod Golico pa lahko sprejemajo na 11. kanalu s horizontalno polarizacijo anten z novega pretvornika na Rovtu.

Za področje v samem centru Jesenic, kjer ni zadovoljivega sprejema s prej omenjenih pretvornikov, pa bo montiran nov pretvornik na eni od najvišjih stolpnih na Jesenicah. Kdaj bo pretvornik pričel obratovati, bo objavljeno v radiu, ker moramo še predhodno opraviti meritve signalov na področju, ki ga mora ta pretvornik pokriti. Ostale gledalce pa prosimo, da se pravčasno preusmerijo na prej omenjene pretvornike.

RTV LJUBLJANA

V TELOVADNICI TVD PARTIZAN JESENICE, SE TEDENSKO ZVRSTI ČEZ 800 MLADIH

Športno rekreacijska in telesna vzgoja, se je v zadnjem letu v jeseniškem TVD Partizan zelo razmahnila. To trditev potrjuje dejstvo, da vadbo obiskuje skoraj 300 mladih pa tudi starejših, k čemur pa ni všteta rekreacija članov delovnega kolektiva Železarne in redna telesna vzgoja učencev šol Železarskega izobraževalnega centra, ki jo izvajajo v telovadnici TVD Partizan Jesenice. Seštevek vseh, ki tedensko koristijo to telovadnico se giblje čez 800 koristnikov.

Vadba in rekreacija poteka vse dni v tednu, lahko bi rekli od jutra do poznih večernih ur. V ponedeljkih, torek, četrtek in petek ima vadbo po dve uri pred kratkim ustanovljena gimnastična vrsta cicanban in pionirk. Vrsta, ki jo vodi Leon Mesarič s tremi pomočniki, šteje petnajst deklet, ki redno in zavzeto trenirajo. Sadovi takega dela se morajo kmalu občutiti v kvalitetnem vzponu gimnastike, ki ima ravno na Jesenicah tako veliko preteklost. V okviru gimnastične vadbe bo v letu 1975 začela delovati tudi gimnastična vrsta cicanbanov in pionirjev.

V torkih in četrkih se v telovadnici najprej zvrstijo mlajše cicanbanke, predšolske deklice. Poprečno se udeležuje vadbe 26 deklic. Za njimi imajo splošno vadbo cicanbanke, katerih je včasih tudi 50 in več. Po urniku sledi vadba pionirk, ki se jih zbere od 25 do 30. Zadnje imajo v torkih rekreacijsko vadbo mlajše članice, ki jih je okrog 16, v četrkih pa starejše članice s poprečno udeležbo 12.

Moški oddelki imajo vadbo v sredah in petkih, in sicer: ob petih popoldan so na urniku mlajši cicanbani (predšolski), ki jih je poprečno 15, sledijo jim cicanbani, ki so kot cicanbanke najštevilnejši, in sicer okrog 40. Ob 19. uri začnejo s telovadbo pionirji s poprečno 25 udeleženci.

Razen tega imajo v ponedeljkih in sredah ob 20. uri rekreacijsko vadbo člani, katere se poprečno udeležuje 14 članov.

V primerjavi z istim obdobjem lanskega leta, je udeležba tako pri splošni vadbi, kakor rekreaciji večja. Predvsem je večja udeležba pri mlajših oddelkih (mlajše cicanbanke in cicanbani ter cicanbanih in cicanbanih), medtem, ko je pri ostalih oddelkih enaka lanskim.

Vadbo vseh oddelkov vodi dvajset vodnikov, poleg svojega rednega poklicnega dela, v večini primerov v Železarni. Ker so zaposleni v vseh treh izmenah, prihaja včasih tudi do primerov, da vadbena uro vodita le dva ali celo eden, vadečih pa je zelo veliko. V takih primerih je seveda vse številne udeležence težko ustrezno in varno zaposliti. Zgodi se celo, da določeno nalogo opravijo le prvi v vrsti, zadnji pa ne, ker preprosto vodniku zmanjka časa in razumljivo je zato včasih hudo, ker bi vsi radi pokazali kaj znajo. Če je vodnikov dovolj teh problemov ni, včasih pa se vrsta razdeli na več manjših skupin, ki jih vodijo najstarejši iz vrste. Vseh teh problemov seveda ne bi bilo, če bi vsi vodniki delali samo dopoldan, obenem pa to opozarja tudi na to, da bodo v jeseniškem Partizanu potrebna tudi v bodoče prizadevanja za pridobitev novih, mladih vodnikov, ki bodo rasli in dozorevali ob že izkušenih vodnikih.

Osnovna skrb TVD Partizan Jesenice bo tudi v prihodnjem letu veljala nadaljnemu razširjanju splošne vadbe in rekreacije. V telovadnici bi moralo zahajati čim več naših delovnih ljudi, saj se mnogi premalo gibljejo. Telovadnice TVD Partizan Jesenice, Javornik — Koroška Bela in Zirovnica so odprte vsem. Sedanji tempo razvoja in način življenja direktno zahtevata, da se vsi, ne glede na starost in spol, vključijo v športno rekreativno dejavnost. Seveda pa je vadba v telovadnicah le del potrebne rekreacije, ki jo je potrebno dopolnjevati s sprehodi in naravo, z izleti na bližnje planinske postojanke, da se naučimo svežega zraka. To je najboljše zdravilo za bolezen, ki jih prinaša civilizacija, obenem pa najboljša priprava za uspešno opravljanje delovnih nalog pa tudi kondicijske pripravljenosti v slučajih splošnega ljudskega odpora.

V prizadevanjih za kar najbolj masovno vključevanje ljudi v aktivno športno rekreativno dejavnost, se je v zadnjih letih pričelo v Evropi pa tudi pri nas v Sloveniji in Jugoslaviji, množično gibanje, imenovano TRIM. V okviru teh prizadevanj, so tudi v TVD Partizan Jesenice zgradili in opremili TRIM kabinet in savno. V TRIM kabinetu, v katerem lahko naenkrat vadi okrog deset ljudi, bomo lahko »kolesarili«, tekli na valjčkih, »veslali«, raztegovali različne vzmeti, razgibavali hrbet, krepili trebušne mišice in podobno. Za zaključek pa se bomo lahko še zmasirali na libelinem maserju. S siste-

matično in redno vadbo na vseh teh napravah, bomo enakomerno krepili vse telesne funkcije. V začetku bomo morda odhajali iz kabineta utrujeni, vendar zadovoljni, sčasoma pa bo to postala naša vsakodnevna potreba. V spodnjih prostorih doma pa je urejena suha savna švedske proizvodnje, za enkratno uporabo štirim osebam, kjer si bomo lahko z intenzivnim znojenjem osvežili telo. Seveda je uporaba savne odvisna od zdravstvenega stanja uporabnika. Ustreden program za uporabo teh naprav oziroma savne, pripravlja zdravnik Jože Jensterle in vodnik Mirko Petač.

V okviru TVD Partizan Jesenice uspešno deluje tudi judo klub, ki ima petnajst aktivnih članov — tekmovalcev in petnajst tečajnikov in rekreativcev. Klub vodita Brane Dvoržak in Vojko Kučina.

Klub predvsem pestijo finančne težave, ker je oprema precej draga. Tako na primer stane tekmovalna blazina (7 krat 7 metrov) 7.500,00 dinarjev. Manjka jim tudi tekmovalcev, predvsem pionirjev in mladincev ter deklet. Nekateri imajo o tem športu precej napačne predstave, če da je grob in da je nevarnost poškodb. Ne eno, ne drugo ne drži, če se judoisti ravnaajo po navodilih oziroma če absolvirajo tečaj in če potem tudi redno trenirajo.

Jeseniški judoisti sodelujejo na različnih mednarodnih tekmovanjih, kmalu pa se bo nadaljevalo tudi republiško prvenstvo, ki bo letos potekalo po nekoliko spremenjenem sistemu.

To je bil kratek sprehod med oddelki in aktivnostmi jeseniškega Partizana. Nedvomno so vsi, ki spremljajo razvoj tega društva opazili nekatere spodbudne premike, ki kažejo na večjo masovnost pa tudi na prizadevanja, da se tudi v kvalitetnem pogledu doseže večji napredek. Želimo le lahko, da bi TVD Partizan Jesenice tudi v prihodnjem letu dosegel tak ali še večji napredek, tako v pogledu masovnosti pa tudi v kvalitetnem pogledu.

-tok

EKIPA ŽIČARNE PRVAK ŽELEZARNE V ŠAHU ZA LETO 1975

V četrtek, 12. decembra, je bil v prostorih šahovskega društva Jesenice finalni del prvenstva Železarne v šahu za leto 1974. Naslov prvaka je osvojila ekipa žičarne, ki je zbrala šest točk, druga je bila ekipa strugarne valjev s tremi točkami, tretja pa ekipa upravnih služb, ki je prav tako osvojila tri točke. Na letošnjem prvenstvu je skupaj sodelovalo dvanajst ekip iz posameznih obratov in oddelkov, kar je lep dokaz, da je šah med železarji zelo priljubljen. J. R.

Šah

SLOVENSKA LIGA ZAHOD

V nedeljo so jeseniški šahisti v republiški ligi zahod odigrali drugo kolo. Gostili so šahiste Kočevja in presenetljivo izgubili z rezultatom 6:4. Srečanje so Jeseničani izgubili zaradi nesrečnih porazov Koroška in mladince Železnika. Od Jeseničanov so zmagali Zorko, Pongračeva in Klinarjeva, remizirala pa sta Pavlin in Zorko. Jeseničani so kljub porazu še vedno na tretjem mestu za Novim mestom in Iskro.

Druga jeseniška ekipa pa je v gorenjski ligi visoko premagala drugo ekipo Lesc z rezultatom 7:3. Zmagali so Korantar, Kamšek, Svetlin, Jauh, Marušičeva, Radičeva, remizirala pa sta Andjeljič in Jenko. Jeseničani po drugem kolu prepriljivo vodijo s 15 točkami pred ekipo slépih iz Kranja.

Mladinsko moštvo Kranjske gore, ki se bo skupaj z mladinskim moštvom Jesenic, udeležilo zaključnega dela državnega prvenstva

Hokej na ledu

KR. GORA : CELJE 6:0

Hokejisti iz Celja so se že ob prvem gostovanju na Jesenicah predstavili kot trd nasprotnik. Podobno je bilo tudi prejšnji teden, ko sta se ponovno pomerili moštvi Kranjske gore in Celja. Povsem zaslužen zmagali Kranjskogorci, saj so prikazali precej dobro, kolektivno in učinkovito igranje, vendar pa so tudi gostje igrali dokaj uspešno. Zaradi tega je bilo srečanje tudi zelo zanimivo in je zadovoljilo prisotne. Večino golov so Kranjskogorci dosegli po zelo lepih kolektivnih akcijah, kakršne bi želeli na Jesenicah gledati še večkrat.

Strelci so bili: Kunšič in Horvat po 2 ter Razinger in Klinar po 1.

INA : KR. GORA 4:8

Tudi v Sisku so Kranjskogorci prepriljivo zmagali, čeprav niso prikazali posebno dobre igre. Že v prvi tretjini so namreč povedli s 4:0, nato pa popustili, kar so domačini izkoristili in precej zmanjšali poraz. To je bila hkrati trinajsta zaporedna zmaga Kranjske gore, ki prepriljivo vodi v B skupini državnega prvenstva. Kranjskogorci so osvojili maksimalno število točk — 26; dosegli so 119, prejeli pa le 26 golov. O prepriljivem vodstvu Kranjske gore pove tudi podatek, da drugouvrščena ekipa Triglava iz Kranja zaostaja za Kranjskogorci polnih osem točk.

Gole v Sisku so za Kranjsko goro dosegli: Kunšič 3, Klemenc in Medved po 2 ter Brun 1.

KR. GORA : TRIGLAV (ml) 42:2

Mladinci Kranjske gore so bili prehud nasprotnik Kranjčanom, ki so v moštvo imeli igralce, ki niso znali niti dobro drsati. Po prvi tretjini, ki so jo Kranjskogorci dobili z rezultatom 18:0, je bilo videti, da bodo domačini dosegli najvišjo zmago v zgodovini jugoslovanskega hokeja. Toda v nadaljevanju napadci Kranjske gore niso bili tako učinkoviti, kot v prvih dvajsetih minutah igre. Vprašanje pa je tudi, komu bi bila potrebna rekordna zmaga, saj je bilo očitno, da so gostje povsem neizkušena ekipa, ki so jo ustanovili šele pred kratkim. Proti takšnemu nasprotniku bi nemara Kranjska gora lahko igrala tudi brez mladinskih reprezentantov Klemnc, Bruna, Kerna in še nekaterih, saj bi na takih srečanjih lahko mlajši igralci preizkusili svoje znanje.

Gole za Kranjsko goro so dosegli: Klemenc 8, Fartek, D. Horvat in Kern po 5, M. Horvat in Crnović po 4, Šlibar, Mlinarec in Ključanin po 3 ter Berlik in Pestotnik po 1.

JESENICE : KR. GORA (pion.) 9:10

V nedeljo se je začelo tudi republiško prvenstvo pionirjev, v katerem bodo v odločilno borbo za naslov republiškega prvaka posegle prav obe ekipi z Jesenic in ljubljanska

VRVEŽ NA DRSALIŠČU

Ledena ploskev v nedokončani dvorani Podmežakljo ne pozna počitka.

Vsak delovnik v tednu je običajno zasedena od 7. do 22. ure, včasih pa tudi do 23. ure. Najprej pridejo na led pionirji, ki obiskujejo pionirsko hokejsko šolo.

Poleg tega, da uporabljajo led člani moštev hokejskega društva Jesenice in Kranjska gora, umetni drsalci in kegljači na ledu, je dvakrat tedensko tudi rekreacijsko drsanje. V nedeljo je največ obiska od 14. do 16. ure. Takrat se na ledu tare kar od 900 do 1000 drsalcev, ki pridejo z vse Gorenjske.

Enkrat tedensko imajo rezerviran termin za drsanje tudi delavci Železarne, in sicer v petkih od 20.30 do 22. ure.

Drsališče je tako zasedeno, da športmetal lahko le takrat, kadar naša moštva gostujejo, lahko ustrezne hokejskima kluboma Tržič in Triglav, ki bi želela večkrat trenirati pri nas. Tudi za najmlajše drsalce, ki niso včlanjeni v klub, ni dovolj prostega ledu.

Olimpija. V prvem kolu so Kranjskogorci zaslužen premagali ekipo Jesenic, čeprav so Jeseničani že vodili s 5:3. Srečanje med pionirji Jesenic in Kranjske gore je bilo pravo hokejsko doživetje. Mladi hokejisti so prikazali zares lepo, hitro in požrtvovalno igranje, kar pa je najpomembnejše, smisel za kolektivni hokej. Srečanje je bilo izredno razburljivo, saj so Jeseničani precej časa vodili. Po izenačenju smo gledali precej enakovredno igranje, razburljivi dogodki pa so se kar vrstili na obeh straneh.

Nedeljsko srečanje je še enkrat dokazalo, da imamo na Jesenicah dobro hokejsko zaledje. Vse kaže, da bo letošnje prvenstvo pionirjev še posebno zanimivo. Že prva tekma je privabila na stadion okoli 200 gledalcev.

Gole za Jesenice so dosegli: Razpet 4, Magazin 2 ter B. in M. Pajič ter Bešič po 1, za Kranjsko goro pa: Mlinarec 5, Štros in M. Horvat po 2 ter Noč 1.

MLADINCI V ČSSR

Reprezentanca jeseniških mladincev, katero bodo sestavljali hokejisti mladinskih moštev Kranjske gore in Jesenic ter štirje člani prvega moštva Jesenic, ki niso starejši od 20 let, in sicer M. Zbontar, Ščap, Hafner in Pristov, se bo udeležila velikega mednarodnega mladinskega turnirja v Brnu. Organizator tega turnirja, ki se bo začel 27., končal pa 29. t. m., je ZKL Brno, ki je znano kot večkratni prvak Češkoslovaške, tako v članski kot tudi mladinski konkurenci. Poleg naših mladincev bo na turnirju nastopilo šest najboljših mladinskih ekip iz ČSSR ter mladinski prvak Poljske Gornik.

To bo izredna priložnost za jeseniške mlade hokejiste, da preizkusijo svoje moči v dvobojih z zares kvalitetnimi in precej boljimi nasprotniki in da na lastni »koži« spoznajo, kaj je vrhunski hokej. Sodelovanje jeseniških mladincev na turnirju v Brnu je začetek navezovanja ponovnih tesnejših stikov z enim izmed najslavnejših klubov ČSSR — ZKL Brnom.

Ko smo že pri mladih hokejistih, naj omenimo, da bo v nedeljo in v ponedeljek gostovala na Jesenicah pionirska ekipa iz nemškega mesta Grefrath. Naši hokejski delavci so navezali stike s tem nemškim klubom, ko je v poletnih mesecih pionirska reprezentanca Jugoslavije nastopila na pionirskem turnirju narodov, ki je bil v Landshutu v ZR Nemčiji.

D.

NOVOLETNE PRIREDITVE NA JAVORNIKU

V petek, 27. decembra ob 16. uri za osnovno šolo Koroška Bela: **DEDEK PRIPOVEDUJE VNUČKI PRAVLJICE**
V soboto, 28. decembra ob 19. uri predstava za odrasle: **DEDEK PRIPOVEDUJE VNUČKI PRAVLJICE**
V nedeljo, 29. decembra ob 16. uri predstava za predšolske otroke krajevne skupnosti Javornik Koroška Bela: **DEDEK PRIPOVEDUJE VNUČKI PRAVLJICE**
V ponedeljek, 30. decembra ob 8.30 predstava za osnovno šolo Prežihov Voranc in posebno osnovno šolo Jesenice: **DEDEK PRIPOVEDUJE VNUČKI PRAVLJICE**
ob 15. uri predstava za nižjo stopnjo osnovne šole in vrtec: **DEDEK PRIPOVEDUJE VNUČKI PRAVLJICE** in ob 17.30 predstava za podjetje Gorenjska oblačila in Vatrostalna: **DEDEK PRIPOVEDUJE VNUČKI PRAVLJICE**
Pri predstavi za odrasle bodo prostovoljni prispevki.

V SOBOTO OTVORITEV ZADNJE RAZSTAVE V TEM LETU

V soboto 28. decembra, bodo v mali dvorani Delavskega doma na Jesenicah, odprli zadnjo, sedemnajsto slikarsko razstavo v tem letu. Če k temu prištejemo še devet razstav izven Jesenic, je to izredno bogata bera, ki jo je dosegel DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice.

V soboto ob 18. uri, bodo s krajšim glasbenim programom, ki ga bodo izvajali učenci glasbene šole Jesenice, odprli razstavo grafik Nejca Slaparja iz Kranja.

Nejc Slapar je bil rojen 10. marca 1945 v Kranju. Gimnazijo je obiskoval v Kamniku, kjer je tudi maturiral. Solanje je nadaljeval z izrednim študijem na višji tehnični šoli v Mariboru. Zaposlen je v Gorenjskem tisku v Kranju, kot risar osnutkov. Likovnemu ustvarjanju se je resneje posvetil pred približno sedmimi leti in je prvič samostojno razstavljal leta 1969 v Kranju, nato je leta 1970 razstavljal skupaj s Stefanom Simončičem v Rogaški Slatini; 1972 v Kranju in na Jesenicah, 1973 v galeriji v Prešernovi hiši v Kranju in 1974 v Trzinu.

Umetnostni zgodovinar Andrej Pavlovac je o njegovem slikarskem ustvarjanju dejal:

»Slaparjeva zelo občutljiva osebnost je razpeta ne samo med delom v tiskarni, ampak se razdaja tudi na področju filma in literature. Prvo mesto je Slapar odmeril likovnemu ustvarjanju in na tem področju prehodil celo vrsto obdobji od katerih nas na pričujoči razstavi zanima samo izhodišče, ki temelji na »abstraktni risbi«, ki jo je Slapar razvil s pomočjo rapidografa in krivuljnika do podobnosti z računalniško grafiko. Če primerjamo Slaparjev odnos do tovrstne risbe z ostalimi risarji s pomočjo raznih strojev ali priprav, je opazna razlika: vsi so iskali predvsem znanstveno potrdilo svoji radovednosti. Pri Slaparju pa je bil prvobiten element iskanje lastnega likovnega izraza in iskanje estetskih učinkov, ki ga na stopnji golih geometričnih likov niso več zadovoljevali, ko je prišel do spoznanja, da se na tak način da ustvarjati tudi človeško figuro.

Ko ga niti to ni več zadovoljevalo, je v svojem raziskovanju prešel na kombinacijo s fotografijo. Poenostavljena fotografija in črte mu sedaj služijo za grafično reševanje problemov neke neke risbe kot nosilke njegovih doživetij in premišljanj. Opazne pop-artistične tendence in oblikovalni elementi »računalniške« črte in predelane fotografije je uspešno združil v fotografiko, kjer je figura postala nosilec kompozicijske zgradbe in vsebinske teže likovnega dela. Figuralni skelet je osnova, ki ga strukturalno plemenitijo ostaline iz preteklih obdobji, na primer črte, pike, teksture. Vendar vsi ti elementi niso samo dopolnilo osnovnemu nosilcu likovnega dogajanja, imajo svojo vrednost in jo tudi izražajo na podoben način, kot barva na sliki.

Njegova razstava bo odprta od 8. januarja vsak dan od 9. do 12. in od

DOLINŠEK SE JE PREDSTAVIL S SAMOSTOJNO RAZSTAVO TUDI V ZAGORJU

V minulih desetih dneh, se je član likovne sekcije DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice Franc Dolinšek, predstavil s samostojno razstavo svojih akvarelov — tihožitij, tudi v svojem rojstnem kraju v Zagorju ob Savi. Pred tem je samostojno razstavljal že na Jesenicah, skupaj s Tonetom Tomazinom pa na Bledu. Pri tem moramo naglasiti, da se je slikar v dvasetih letih, kolikor sodeluje v likovni sekciji DOLIK, več kakor šestdesetkrat predstavil s svojimi deli na kolektivnih razstavah, skupaj z ostalimi člani DOLIK, tako na Jesenicah, kakor v mnogih drugih krajih Slovenije pa tudi v zamejstvu.

V Zagorju je slikar razstavil 22 svojih slik, ki se odlikujejo po imenitni risbi in zelo preudarni kompoziciji.

ODLIKOVANJA OB 15-LETNICI DELAVSKIH UNIVERZ

Slovenske delavske univerze praznujejo letos 15-letnico svojega delovanja. Za delavske univerze s področja Gorenjske je bila v petek, 13. decembra, v kino dvorani v Radovljici osrednja proslava. Po uvodni besedi Vinka Hafnerja, je podal poročilo o delovanju gorenjskih delavskih univerz direktor jeseniške delavske univerze Miha Cenc.

Sledila je uprizaritev igre V Ljubljano jo dajmo, ki jo je s člani dramskega kluba radovljske delavske univerze zrežiral direktor radovljske delavske univerze Miran Kenda.

Na slovesnosti so prejeli priznanja člani delavskih univerz, ki imajo nad desetletni staž. Med odlikovanci so bili tudi člani jeseniške delavske univerze: Miha Cenc, Milan Čučnik, Milan Hrast, Ludvik Kežar, Marta Koprivec, Darko Lenardič, Franc Poklukar, Bratko Škrli, Marko Udir, Polde Ulaga in Mirko Zupan.

ZAHVALA

vsem, ki ste bili ob izgubi naše drage žene in mame

KRISTINE ROTAR

tako nesebično in vsestransko z nami.

Posebna zahvala internemu oddelku za intenzivno nego jeseniške bolnišnice za zdravljenje in prizadevnost ter sodelavcem in sostanovalcem za izkazano pozornost in pomoč. Zahvala kraj. skupnosti in ZB NOV Plavž, tov. Velikonjevi za poslovnice besede in vsem, ki ste nam izrazili sočutje, ji poklonili cvetje in se od nje poslovili.

Hvaležni mož s sinom in hčerko

ZAHVALA

Ob bridki izgubi našega dragega moža, očeta, starega očeta, brata in strica

MIRKA GASARJA

se zahvaljujemo vsem, ki ste nam stali ob strani v teh težkih dneh. Zahvaljujemo se vsem sosedom za takojšnjo veliko pomoč. Posebna hvala zdravnikom Čebokliju in Vogrinovi za trud in prizadevanje, prijateljem, sodelavcem in znancem za podarjeno cvetje in izrečena sožalja, tovarišu Sokliču za poslovilne besede in vsem, ki so kakorkoli počastili njegov spomin.

ZALUJOČI: žena Tončka, hčerka Mira z družino, brata Peter in Franci z družinama, sestra Marica z družino in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru transporta se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila med boleznijo zelo dobrodošla. Jože Berlogar

ZAHVALA

Vsem sodelavcem VEN — jeklarne, se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč ob smrti mojega očeta. Zvone Lukežič

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru strojnega vzdrževanja se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč, ki sem jo prejel v času bolovanja. Franci Smolej

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru TOZD Hladna predelava se zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila v času bolovanja zelo dobrodošla in obenem želim vsem sodelavcem srečno novo leto 1975.

Peter Tavčar

ZAHVALA

Sindikalni organizaciji TOZD Hladna predelava se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je v času mojega bolovanja zelo dobrodošla.

Obenem želim obratu žičarne mnogo sreče in delovnih uspehov v novem letu. Zvonimir Kuretić

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru TOZD Hladna predelava, se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč v času moje bolezni.

Celotnemu kolektivu želim uspešno in srečno novo leto 1975.

Stane Železnikar

ZAHVALA

Društvo upokojencev v Kranjski gori se zahvaljuje sindikatu železarne Jesenice in občinskemu sindikalnemu svetu na Jesenicah za dodeljen denarni prispevek društvu. Ta denar je društvo vključilo med prispevek za novoletno obdaritev bolnih in starih članov društva. Obdarovanci se zahvaljujejo vsem, kateri so se jih spomnili pri tej obdaritvi in s tem dokazali, da še niso pozabljeni.

Upravni odbor DU v Kranjski gori

ČESTITKA

Vsem, ki so kakorkoli pripomogli k adaptaciji doma upokojencev na Jesenicah, kakor tudi vsem podjetjem, ustanovam in družbeno političnim organizacijam ter vsem članom društva in njihovim sodelavcem ter vsem občanom, želi srečno in uspešno leto 1975.

Društvo upokojencev Jesenice

ČESTITKA

Kolektivu Železarne želim srečno in zadovoljno novo leto 1975.

Milenko Nikolić,
V. P. 1552-21
11008 Beograd

Kaj bomo gledali v kinu

KINO RADIO

28. decembra španski barvni film **LEPI SPOMINI** ob 15. uri režija Antonio Del Amo, v glavni vlogi Joselito — Libertad Lamarque

28. in 29. decembra ameriški barvni film **ZAKAJ TE OČKA PUŠČA SAMO** ob 17. in 19. uri, režija Peter Bogdanovič, v glavni vlogi Barbara Streisand,

30. in 31. decembra nemški barvni film **LJUBEZEN JE LE BESEDA** ob 17. in 19. uri, režija Alfred Vohrer, v glavni vlogi Judy Winter

1. januarja 1975 italijanski barvni film **POZABLJEN REVOLVERAS** ob 17. in 19. uri, režija Ferdinando Baldi, v glavni vlogi Thomas Finch

2. in 3. januarja ameriški barvni film **ŠKORPIJON UBIJA** ob 17. in 19. uri, režija Don Siegel, v glavni vlogi Clint Eastwood

4. januarja ameriški barvni film **TOMM IN JERY — VELIKA PARADA** ob 15. uri, ustvarjalci Joseph Barbera, William Hanna

4. in 5. januarja ameriški barvni film **RDEČI OBLAK NAD RIATOM** ob 17. in 19. uri, režija Barry Shear, v glavni vlogi Richard Harris

6. in 7. januarja francoski barvni film **BREZ NALOGE** ob 17. in 19. uri, režija Bruno Gantillon, v glavni vlogi Maurice Ronet

8. januarja angleški barvni vojni film **CHURCHILLOVI LEOPARDI** ob 17. in 19. uri, režija Maurizio Prodeaux, v glavni vlogi Richard Harrison

10. januarja italijanski barvni film **MAŠČEVANJE PREVARANEGA MOŽA**, ob 17. in 19. uri, režija Lina Wertmüller, v glavni vlogi Giancarlo Giannini

11. januarja francoski barvni film **VSE V REDU** ob 17. in 19. uri, režija Yves Boisset, v glavni vlogi Jacques Spiessser

KINO PLAVŽ

28. in 29. decembra nemški barvni film **LJUBEZEN JE LE BESEDA** ob 18. in 20. uri

29. decembra španski barvni film **LEPI SPOMINI** ob 10. uri

30. in 31. decembra ameriški barvni film **ZAKAJ TE OČKA PUŠČA SAMO** ob 18. in 20. uri

1. in 2. januarja 1975 ameriški barvni film **LADY POJE BLUES** ob 18. in 20. uri

3. januarja italijanski barvni film **POZABLJEN REVOLVERAS** ob 18. in 20. uri

4. in 5. januarja francoski barvni film **BREZ NALOGE** ob 18. in 20. uri

5. januarja ameriški barvni film **TOMM IN JERY — VELIKA PARADA** ob 10. uri

6. in 7. januarja ameriški barvni film **RDEČI OBLAK NAD RIATOM** ob 18. in 20. uri

9. januarja ameriški barvni film **ŠKORPIJON UBIJA** ob 18. in 20. uri

10. januarja angleški barvni vojni film **CHURCHILLOVI LEOPARDI** ob 18. in 20. uri

11. januarja ameriški barvni film **KARATE** ob 18. in 20. uri

KINO KRANJSKA GORA

28. decembra amer. barvni film **LADY POJE BLUES**.

29. decembra jug. barvni CS vojni film **UZIŠKA REPUBLIKA**.

1. januarja nem. barvni film **LJUBEZEN JE LE BESEDA**.

2. januarja italij. barvni film **POZABLJEN REVOLVERAS**.

4. januarja amer. barvni film **ZAKAJ TE OČKA PUŠČA SAMO**.

5. januarja amer. barvni **ŠKORPIJON UBIJA**.

8. januarja franc. barvni film **BREZ NALOGE**.

9. januarja angl. barvni film **CHURCHILLOVI LEOPARDI**.

11. januarja amer. barvni film **RDEČI OBLAK NAD RIATOM**.

KINO DOVJE MOJSTRANA

28. decembra jug. CS barvni vojni film **UZIŠKA REPUBLIKA**.

29. decembra amer. barvni film **ČRNOBRADA POŠAST**.

1. januarja amer. barv. film **ZAKAJ TE OČKA PUŠČA SAMO**.

2. januarja nem. barvni film **LJUBEZEN JE LE BESEDA**.

3. januarja amer. barvni film **LADY POJE BLUES**.

5. januarja italij. barvni film **POZABLJEN REVOLVERAS**.

10. januarja amer. barvni film **ŠKORPIJON UBIJA**.

12. januarja amer. barvni film **RDEČI OBLAK NAD RIATOM**.

Gledališče

Četrtek, 26. 12. ob 16. uri MUCIN DOM, premiera vrtci in izven.

Petek, 27. 12. ob 15. uri MUCIN DOM, za člane Ježkovskega kluba, ob 17. uri MUCIN DOM, zaključeno za učence osnovne šole Tone Čufar Jesenice.

Sobota, 28. 12. ob 15. uri MUCIN DOM, izven, ob 19.30 PLINSKA LUČ, izven.

Nedelja, 29. 12. ob 10. uri MUCIN DOM, matineja, ob 15.30 MUCIN DOM, izven.

Ponedeljek, 30. 12. ob 10. uri MUCIN DOM, zaključeno za učence osnovne šole Prežihov Voranc, ob 17. uri MUCIN DOM, za kolektiv ISKRE in izven.

Pri vseh predstavah MUCIN DOM bo ob koncu pozdravil obiskovalce dedek Mraz.

RAZPIS

TOZD osnovna šola Koroška Bela, Jesenice, Cesta talcev 2, razpisuje prosto delovno mesto

TAJNIKA SOLE

za določen čas, do vnitve delavke z daljšega bolovanja. Dela je za polni delovni čas.

Pogoj — srednja izobrazba ustrezne smeri in sposobnost opravljanja tajniških del. Delovni čas v rednem dopoldanskem času, ob sredo tudi popoldne. Osební dohodki po samoupravnem sporazumu. Stanovanja ni. Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

ŽELEZARSKI IZOBRAŽEVALNI CENTER JESENICE razpisuje prosto delovni mesti:

1. učitelja praktičnega pouka za nedoločen čas

2. vzdrževalca strojnih naprav (lahko upokojenec)

Pogoj za sprejem:

- višja izobrazba strojne smeri;
- dokončana poklicna in tehniška šola, oziroma delovodska šola;
- poklicna šola in zaključevanje zadnjega letnika tehniške ali delovodske šole.

2. dokončana triletna poklicna šola — poklic strojni mehanik, strojni ključavničar.

Nastop službe po dogovoru. Vloge pošljite upravi ŽIC, komisiji za delovna razmerja in odnose.

RAZPIS

Občinska zveza za telesno kulturo Jesenice, razpisuje na osnovi sistemizacije delovnih mest, po sklepu izvršnega odbora, delovno mesto

TEHNIČNEGA SEKRETARJA

Pogoji: končana visoka ali višja šola za telesno vzgojo s triletno oziroma petletno prakso.

Pismene ponudbe za prosto delovno mesto pošljite na občinsko zvezo za telesno kulturo Jesenice, C. železarjev 1, v 15 dneh po objavi razpisa.

ZAHVALA

Sindikalni organizaciji TOZD Hladna predelava se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je ob dolgotrajnem bolovanju zelo dobrodošla.

Obenem želim vsem v novem letu mnogo sreče in delovnih uspehov.

Marina Jelševar s hčerko elektrodni obrat

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata Železarne se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč ob smrti mojega moža.

Prav tako se zahvaljujem sindikalnemu odboru sekretariata za prejet denarno pomoč.

Rozzi Sirc s hčerko Eriko

MI SMO VESELO GLEDALIŠČE

...začenja besedilo pesmice, ki jo bodo zapeli naši mladi igralci ob začetku igrice, ki je pripravljena za novo leto mladim prijateljem in sovrstnikom.

Bogata MUCA se sprehaja v svojem lepem domu. Prireja gostije, bahavo razkazuje svojo opremo in se šopiri v njej. Prireja veselje z gostijami in plesom svojim neiskrenim prijateljem: Kozji, Kozlu, Svinji, Petelinu in Kokici. Sredi najlepše zabave jih zmotijo tri majhne, revne Muce, ki so daljne Mucine sorodnice. Toda ohola Muca jih našene, ker je pozabila, kako hudo je, če si reven. Pred hinavsko družbo jo je sram njenih nečakov. In...

Tak je začetek igrice MUCIN DOM. Napisal jo je ruski pisatelj Samuel Maršak, prevedel jo je Pavel Golia, za jeseniško gledališče pa priredil Marjan Belina. Sceno je osnoval slikar Štef Potočnik, izdelana pa je bila v jeseniškem gledališču. Scensko glasbo je napisal Tomaž Habe, koreografijo je pripravil naš rojak, Jeseničan Jaka Hafner, baletni mojster ljubljanske opere.

Sodeluje 22 mladih igralcev, ki so v večini prvokrat na odru, poleg že znanih Eve, Mojce, Maje, Lore, Klemenca, Vande, itd. To pot se ne bodo izkazali samo v igranju, gibanju in petju, pač pa tudi kot graditelji scene, ki jo sestavljajo iz razne krame. Igro je režirala Stanka Geršakova.

Predstave se bodo vrstile od premiere v četrtek, 26. decembra, ob 16. uri do novega leta. Pri vsaki predstavi bo letos pozdravil obiskovalce tudi dedek Mraz! Pridite, da vam bomo lahko voščili srečno novo leto!

KVALITETNA SREČANJA OB JUBILEJU

V nedeljo, 22. decembra so bile v Kranjski gori osrednje prireditve ob 20-letnici košarke na Jesenicah, v organizaciji košarkarskega kluba Jesenice. Telovadnica v novi osnovni šoli v Kranjski gori je že v zgodnjih jutranjih urah zažvela. Košarkarski praznik so pričele mladinke iz osnovne šole Kranjska gora. Presenetljivo, toda povsem zaslužno so zmagale Kranjskogorke z rezultatom 36:28.

Tej tekmi je sledil kvalitetni turnir članskih ekip: Ježica (Ljubljana), Prule, Fructal iz Ajdovščine in domače ekipe Jesenice. Izredno lep pokal je presenetljivo, toda zaslužno osvojila ekipa Prul. Druga je bila ekipa Ježice, na tretje mesto se je uvrstila ekipa Fructal, ki je pred začetkom veljala za favorita, zadnje mesto pa je osvojila ekipa Jesenice. Vse tekme so bile zelo razburljive in borbene tako, da so maloštevilni gledalci zares lahko prišli na svoj račun.

Posamezni rezultati:
Jesenice : Ježica 65:69, Prule : Fructal 78:75 (po podaljšku), za 3. mesto: Jesenice : Fructal 61:84; za prvo mesto Prule : Ježica 81:69.

Tekmovalni dan pa je zelo popestril popoldanski nastop nekdanjih košarkaric Jesenic in Ljubljane (pokrovitelj Ljubljancank je bilo trgovsko podjetje Emona). Vse igralke, ki so po nekaj letih spet stopile pod koše, so dokazale, da košarkarskih veščin še vedno niso pozabile. V borbo so se pognale prav tako ostro in borbeno kakor pred leti, ko je srečanje med tema ekipama pomenilo slovenski derbi.

Igralke so pokazale, da so kljub letom še vedno dovolj mlade, da mlajšim igralkam pokažejo svoje bogato znanje.

Zmagale so veteranke Jesenic z rezultatom 40:26.

NA OBČNEM ZBORU V OSPREDJU
DVA OSNOVNA PROBLEMA

Po tekmi veteran, ki je v počitniškem domu Kekec v Kranjski gori, sledil občni zbor KK Jesenice. Poleg članov kluba, je predsednik Tone Jeršin pozdravil tudi predstavnika ŠD Jesenice Antona Arha in predstavnika TTKS Rafaela Šoberla ter ostale goste.

V uvodnem poročilu, katerega je podal dosedanjí predsednik, je najprej orisal dvajsetletno pot kluba in se zahvalil vsem, ki so kakor koli pomagali pri razvoju košarke na Jesenicah. V nadaljevanju je govoril o delu kluba v zadnjih dveh letih. V sezoni 1973 je klub doživel težke trenutke. Najprej je iz republiškega tekmovanja izstopila ženska ekipa, ki se povsem pomajajena ni mogla enakopravno boriti v zelo močni konkurenci. V istem letu pa je iz prve slovenske A lige izpadla tudi moška ekipa. V tako kritičnem položaju, pa je jeseniška košarka s pomočjo UO, igralcev in igral, v težki borbi za obstoj zmagala. Klub je ostal še vedno močan, množičen kolektiv, ki je v sezoni 1974 dosegel dobre rezultate, ki pa so še vedno pod rezultati iz preteklosti. Toda uvrstitev moške ekipe med prvih osem ekip v tekmovanju za Jugoslovanski pokal na področju Slovenije in uvrstitev ženske ekipe med deset najboljših v istem tekmovanju, kažeta določen napredek. Predvsem pa daje upanje na kvaliteten napredek številno zanimanje mladih za dinamičen šport. Tako je ena izmed nalog, da se v obdobju, ki je pred je-

seniško košarko, poglobi sodelovanje med klubom in šolami v občini.

Velik in zelo resen problem so prostori za vadbo, katerih na Jesenicah praktično ni, nič manjši pa ni problem pomanjkanje trenerjev. Tako je v novi sezoni ostal le trener moške ekipe, vse ostale ekipe pa so še brez strokovnega vodstva. Posebno pereč je problem trenerja za žensko ekipo. Dosedanji trener, ki je skrbel za tri ekipe odhaja v JLA. Prav tako manjka trenerjev za številne pionirje in mladince, ki bi se radi udeleževali v košarki. Vse to kaže, da je strokovni kader prvi problem kluba s katerim se bo moral spoprijeti nov odbor. Teh dveh vprašanj so se največkrat dotaknili tudi govorniki v razpravi, ki je sledila poročilu. Sicer ni bilo konkretnih predlogov za rešitev teh dveh problemov, toda že dejstvo, da so se prostorov in kadrov dotaknili vsi razpravljalci, kaže na to, da se košarkarji zavedajo važnosti teh dveh vprašanj za nadaljnji razvoj košarke.

Po končani razpravi so izvolili 11-članski upravni odbor. Delovnemu delu je sledil še slavnostni del, na katerem je deset košarkarskih delavcev dobilo skromna priznanja.

Priznanja so prejeli: Mitja Benedičič, Franci Benedičič, Franci Čampa, Lojze Drinovc, Lojze Katnik, Marko Božič, Edi Rakovec, Franci Vaupotič, Vinko Rotar in Vito Vauhnik.

Sledil je tovariški večer, ki je praznovanje 20-letnice jeseniške košarke zelo lepo zaokrožil. B.r.

NOGOMETNI
KLUB VABI

Nogometni klub Jesenice vabi vse igralce članskega moštva na članski sestanek, ki bo v petek, dne 27. decembra, ob 16. uri v pisarni nogometnega kluba na igrišču Podmežakljko.

Odbor NK Jesenice

Odbojka

JESENICE :
BRANIK 3:0

Jeseničani so se v zadnjem kolu pred okoli 100 gledalci srečali z enim od kandidatov za vrh lestvice, Branikom iz Maribora. Domačini so nastopili v naslednji postavi: Kavčič, Kovač, Bergelj, Bogataj, Divjak, Erjavec, Ressler, Pristov in Prešeren. Od standardnih igralcev ni nastopil Strnad.

Tekma se je pričela z ostrimi napadi gostov, ki so domačinom ušli za nekaj točk. Jeseničani pa so z nekaterimi večimi menjavami ustavili napad in branikovec ujeli pri rezultatu 12:12 in v finišu zmagali. Podobna borba je bila tudi v drugem setu, le da je bil ta hitreje odločen v prid domačinov. V tretjem setu se je razvila ogorčena borba. Branikovi so na vsak način hoteli osvojiti set, Jeseničani pa so želeli maksimalno zmago. Zmaga bi jim v nadaljevanju lige spomlad, omogočila boljši start za vrh lestvice. Domačini so po hudi borbi uspeli zmagati in tako dosegli svoj načrt. Igrali so dobro, pa tudi pošteno, za kar zasluži pohvalo celotno moštvo. Poleg tega so taktično dobro izkoriščali menjave vseh igralcev in s time outi v pravem času prekinili napade gostov. Po tekmi so gledalci zadovoljno zapuščali telovadnico osnovne šole, ker so gledali dobro odbojko in videli lepo zmago.

Trenutni vrstni red je sledeč: vodi Sava z eno izgubljenoto tekmo, na drugem in tretjem mestu sta Jesenice in Mežica z dvema porazoma, četrta je Branik, peti Bled, itd. Uvrstitev jeseniške ekipe je zadovoljiva, še toliko bolj, ker bosta neposredna konkurenta za prvo mesto Sava in Mežica spomlad gostovala na Jesenicah. Drugi del lige se bo pričel predvidoma koncem marca, do takrat pa upamo, da se bodo Jeseničani dobro pripravili in da bodo še uspešneje zastopali klubske barve. P.

ZA KONEC ZMAGA

V zadnjem kolu jesenskaga dela republiškega prvenstva so jeseniške odbojkarice doma premagale ekipo mariborskoga Branika s 3:1.

Domačinke so zadnjeuvrščeno ekipo premagale brez večjih težav. Slabše so zaigrale le v drugem nizu, ki so ga izgubile 6:15. V ostalih treh nizih so zmagale s 15:10, 15:5 in 15:3.

Prvakinje po jesenskem delu prvenstva so spet igralke ravskega Fužinarja. Jeseničanke pa so po tej zmagi izmed devetih ekip, s tremi zmagami in petimi porazi, na šestem mestu.

Namizni tenis

V zadnjih treh kolih so jeseniški namiznoteniški igralci v okviru II. republiške lige — zahodna skupina, dvakrat gostovali, eno srečanje pa so odigrali doma.

V 6. kolu so gostili zadnje uvrščeno ekipo Idrije in jo brez težav premagali z rezultatom 5:2. Jeseničani so nastopili v najmočnejši postavi.

V 7. kolu je mlada ekipa Jesenic gostovala pri ekipi Bežigrada v Ljubljani ter zaslužno izgubila s 5:0. Gostje nastopajo v zelo izkušeni postavi. Jeseniški igralci niso imeli nobenega upanja na uspeh, kot vedno doslej so se pa dobro upirali ter si pridobili prepotrebne izkušnje. V Ljubljani so nastopili v postavi: Jernej Korbar, Milan Misir in Slavko Legat.

V 8. kolu pa je zopet najmočnejša postava-gostovala na Vrhniki, kjer se je pomerila z neposrednim tekmečem za izpad iz lige — ekipo Vrhnike. Jeseničani so premagali svojega nasprotnika z rezultatom 5:2 in s tem v svojo aktivno zapisali zelo pomembni točki.

Na lestvici po 8. kolu premočno vodi ekipa Olimpije II iz Ljubljane brez izgubljenega dvoboja, Jeseničani pa so s štirimi točkami na predzadnjem mestu. Prav toliko točk, vendar nekoliko boljše razliko v setih ima tudi Vrhnika, ki pa v

pomladanskem delu gostuje na Jesenicah.

V 9. kolu — danes, 26. decembra, ob 18. uri — bo na Jesenicah gostovala ekipa ljubljanske Zvezde, ki ima le nekaj točk več kot Jeseničani. Dvoboj bo prav zaradi tega zelo zanimiv, zato vse ljubitelje namiznega tenisa vabimo, da si dvoboj ogledajo. vt

IZ ŠOLSKIH
ŠPORTNIH
DRUŠTEV

Preteklo soboto, 14. decembra, so dekleta osnovne šole Prežihov Voranc in osnovne šole Tone Čufar odigrale prijateljsko odbojgarsko srečanje. Tekma se je končala z zmago ekipe Prežihov Voranc, ki je dobila oba seta. Potem sta ekipi odigrali še tretji set, vendar samo za trening. Ekipa Prežihov Voranc je nastopila v postavi: Leskovar, Riharšič, Crnkčič, Mlakar, Piberčnik, Damijan, Močnik in Irpaj.

Za ekipo Tone Čufar pa so igrale: Malacko, Varl, Krstičević, Rižmarčič, Pazlar, Cezar, Kosem in Faletič.

Istega dne sta bili v telovadnici odigrani še dve košarkarski tekmi. Mlajši pionirji in mladinci so se pomerili z ekipo Mladi rod iz Škofje Loke.

Tekma med mlajšimi pionirji se je končala v korist ekipe Mladi rod in sicer z rezultatom 46:42.

Med mladinci pa je bila boljša domača ekipa, končni rezultat je bil 87:61.

Moštvo mlajših pionirjev so sestavljali igralci: Rakovič, Samardžija, Pivač E., Alagič, Noč, Omanović, Hlasten, Soklič, Sotlar in Pogačnik.

Mladinci pa so nastopili v postavi: Rizanović, Bavdaš, Bizalj, Smolej, Mežnarc, Berginc, Pivač, Rabič, Kržič, Klinar in Noč. W

V soboto, dne 28. decembra, ob 17. uri prireja drsalni klub Jesenice v sodelovanju z DPM Jesenice v športni hali Podmežakljko

DRSALNO REVIVO
S PRIHODOM DEDKA MRAZA

V štirinajstih točkah programa se bo zvrstilo preko 50 mladih drsalcev z revijskimi točkami. V hokejskem dvoboju se bodo »spoprijeli« zajčki, za smeh in razvedrilo pa bo poskrbel tudi humorist Franci Košir. Vse skupaj pa bo pozdravil in čestital novo leto DEDEK MRAZ.

Pridite in s seboj pripeljite vaše malčke. Za vse bo to lepo in prijetno doživetje.

Vabi odbor drsalnega kluba in DPM Jesenice

1975	ŠPANSKA TV	EGODEN	SADEŽ S TRDO LUPINO	TRAČNICA	TV NAROVDOVA VALKA REMS	TUJE JEZIKO IME	SLOV. DRUGENT MARIO	1975	1975	POT. V SNEGU	ORIS, OČRT	IZDELAVA-LEC SODOV	PRESTOL
POČNIK								AVTOM. OZNAKA KARLOVCA					
KOTEL ZA VARNOST								VOJAŠKO POROČILO					
SILA, MOČ								MOŠKO IME					
1975	KARDELJ EDVARD	AVT. OZN. MADŽARSKA MIŠELNI VODJA	OČE	ENAMENJE				ROJSTNI EDJAJ PESNIKA OLEGORČICA					
VEZNIK		PREDLOG	SPANSKI SPOLNIK	JANEŽ				PREDVALKE TIROL					
SAMO TA, LE OMA								VEČJA PESNITEV					
1975	TOVARNA V BEGUNJAH							VEKIDAJI DEL HLAČ					
EDŠKA ČRKA								ELAHITNI PLIN					
ILOVICA								CHARLINOVA ŽENA					
SPORT TRDIH PESTI								OB. ČRKA					
SREDOZEM. RASTLINA								MELEČNI IZDELEK					
1975	PERUVANSKI ČRM	ANAR	ODMEV					MIRO RUSTJA					
PESNIK, RAČIN								MAJI					
STROJNOV-NAJAL ZA PRVINE								VELIKA POSODA ZA VINO					
VLSTA PALME								DELAVKA V TVALNICI					

NAGRADNA
KRIŽANKA

Današnja križanka je nagradna. Za reševalce s pravnimi rešitvami razpisujemo naslednje nagrade: ena nagrada 100 din, dve nagradi 70 din, tri nagrade 50 din in štiri nagrade po 30 din.

Vsak lahko sodeluje pri zrebanju le z eno rešitvijo, ki naj jo pošlje v kuverti, na katero poleg naslova Uredništvo Železjarja, napiše še nagradna križanka.

Rešitve vpišite v izrezan lik križanke s tiskanimi črkami in čitljivo ter nam jih pošljite do vključno 7. januarja 1975, do 12. ure. Rešitvam ne prilagajate nobenih drugih dopisov.